هەنگاو بە هەنگاو
بەرگی یەکەم

Second Step, grade 1
Third edition
www.cfchildren.org

هەنگاو بە هەنگاو - بەرگی یەکەم

Second Step, grade 1
Third edition
©2002 Committee for Children, USA
www.cfchildren.org

تەرجەمەکردنی شێرکۆ کرمانج

ئامادەکردنی کۆمەک 2005 www.komak.nu

مشتومالّدانی زمان و ڕێنووس: مامۆستایانی فێرگەی برادۆست:
ئاسۆ عومەر خدر و عەبدوڵا عەبدولڕەحمان عەبدوڵا

بەشی یەکەم – ڕاهێنانی هاوسۆزی

دەربارەی بەشی یەکەم

ئامانج لەم بەشە، پەرەپێدانی هاوسۆزیە لەلای منداڵ. هاوسۆزی ڕیشاڵێکی گرنگی توانا و ڕەفتاری جڤاکدۆستانەی منداڵە و هەروەها نیشانەی توانایەتی لە دۆزینەوە و بڕیاردانی ڕێگەچارەی کێشەدا.
ئەو منداڵەی پەی بە هەست و سۆز دەبات، بەرەو وەلانانی کینە و شەڕەنگێزی دەچێت و خاستر لەلایەن منداڵی هاوپۆل و هاوتەمەنەوە پەسەند دەکرێت.
ئەو منداڵەی هەست و سۆزی بەرانبەر دەرک دەکات، لە پەیوەندیی جڤاکیدا سەرکەوتووترە و بۆ نموونە لەم خاڵانەدا تواناترە:

دیاریکردنی هەست، ئەمیان بریتییە لە:

- ناسینەوەی هەستی خۆی لە ڕێی نیشانەگەلی دۆخەکی و فیزیکی و ئەوجا ناونان لەو هەستانە.
- ناسینەوەی هەستی بەرانبەر لە ڕێی نیشانەگەلی دۆخەکی و فیزیکی و ئەوجا ناونان لەو هەستانە.

جوداکردنەوەی هەستێک لە هەستەکانی دیکە.
وەرگرتنی ڕوانگەی بەرانبەر، ئەمیان بریتییە لە:

- دەرککردنی ئەوەی کەسانی جیاواز بۆچوون و هەستی جیاوازیان بەرانبەر دۆخێکی تایبەت هەیە.
- خوێندنەوەی بارودۆخ لە ڕوانگەی بەرانبەرەوە، نەک تەنها لە ڕوانگەی خۆوە.

میهرەبانی بەرانبەر کەسانی دیکە، ئەمیان بریتییە لە:

- پێشاندانی هەست و هاوسۆزی و پەرۆشی بەرانبەر کەسانی دیکە.

خاڵی سەرەکی

چەمکی زمان

لە وانەکانی بەشی یەکەمدا فێری ئەو چەمکە زمانیانە دەبین کە پەیوەندییان بە شێوازی ئەنجامگیری و ڕەخنەوە هەیە.
زۆربەی هێما زمانییەکانی ئەم وانانە بۆ مەبەستی شیکردنەوەی سۆز تەرخان کراون.

دیاریکردنی هەست

دیاریکردنی هەست، چ لای خۆ و چ لای بەرانبەر، بنەمای هاسۆزییە و ڕێ خۆش دەکات بۆ بڕینی بەشەکانی دیکەی ئەم بەرنامەیە. گەر مرۆڤ پەرۆشی هەستی بەرانبەر نەبێت چ هاندەرێک نامێنێت بۆ چارەی کێشەی جڤاکی و بۆ جڵەوگرتنی تووڕەیی. نیشانەی فیزیکی و دۆخەکی یارمەتیی منداڵ دەدەن هەست دیاری بکەن. وانەکانی بەشی یەکەم لەم باسانە دەدوێن: وەرگرتنی ڕوانگەی بەرانبەر، سەرنجدانە وێکچوون و جیاوازی، دانوستاندن لەگەڵ هەستدا، پێشبینی لە هەستی بەرانبەر و هەروەها پێشاندانی پەرۆشی.

وانەکانی بەشی یەکەم

1- دەربارەی ڕاهێنانی هاوسۆزی – دەربارەی بەرنامەی «هەنگاو بە هەنگاو» و گفتوگۆی نێو گرووپ.
2- دیاریکردنی هەستی بەرانبەر – سەرنجدانە نیشانە و سەرەداوی فیزیکی و زارەکی بۆ دیاریکردنی هەستی بەرانبەر.
3- گەڕان بە دوای نیشانەی دیکەدا - سەرنجدانە نیشانە و سەرەداوی دۆخەکی، فیزیکی و زارەکی بۆ دیاریکردنی هەستی بەرانبەر.
4- دیاریکردنی هەستی خۆمان – وردبوونەوە لە چۆنەتیی سوود وەرگرتن لە نیشانەی ناوەکی و دەرەکی بۆ دیاریکردنی هەستی خۆمان.

5- گفتوگۆ دەربارەی هەست - دۆزینەوەی کەسێکی گەورەساڵی هاوسۆز و جێباوەڕ، باسی هەستە تاڵەکانی لەلا بکەیت.

6- وێکچوون و جیاوازی – پەیبردن بەوەی دەکرێت مرۆڤی جیاواز بەرانبەر هەمان دۆخ هەستی جیاوازیان هەبێت.

7- گۆڕانی هەست – وردبوونەوە لە چۆنەتیی گۆڕانی هەست لای مرۆڤ.

8- پێشبینیی هەست - پێشبینی لەو هەستەی ڕەفتاری خۆم یان هەر کەسێکی دیکە دروستی دەکات لای کەسی بەرانبەر.

کاتی تەواو بۆ خوێندنەوەی بەشەکانی «ڕۆڵوازی» و «چالاکی» تەرخان بکە و چاک لە سیناریۆکان بگە. هەوڵ بدە بەسەرهات و سیناریۆکان لەگەڵ بەسەرهات و ئەزموونی تایبەتیی فێرخوازاندا بگونجێنیت. گەر دەزانیت فێرخوازان توانای خوێندنەوەیان هەیە، بەشەکانی «ڕۆڵوازی» و «چالاکی» یان بۆ کۆپی بکە و هەر فێرخوازێک بەشی خۆی بدەیە کاری لەسەر بکات.

چەمکی زمان

گفتوگۆ دەربارەی هەست، ڕۆڵێکی گرنگی هەیە لە پەرەپێدانی هاوسۆزی و هونەرەکانی دیکەی پێویست بۆ چارەی کێشە (Spivack and Shure, 1974). لە هەموو وانەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» دا، سەردێڕێکی تایبەت هەیە بە «چەمکی زمان» بۆ دیاریکردنی شاچەمکەکانی ئەو وانەیە. ڕەنگە زۆربەی ئەو چەمکانە وشەی نوێ نەبن بەڵام واتا و بەکارهێنانی تازە وەردەگرن. چەمکە زمانییەکان بریتین لە:
بۆ ئەوەی منداڵ فێری دیاریکردن و جوداکردنەوەی هەست بێت دەبێت فێر ببێت ئەو هەستە «چییە» و «چی نییە»، بۆ نموونە: کارزان دەترسێت، نەک سەرسامە.

- پەیوەستەی «وێکچوو – جودا» یارمەتیی منداڵ دەدات دەرکی دۆخە جوداکانی هەست بکات. بۆ نموونە: «ئاراز لە ئاو دەترسێت، شیلان مەلەی لەلا خۆشە. ئەم دووانە دوو هەستی جودایان هەیە بەرانبەر هەمان بابەت. دەشکرێ هەمان منداڵ بەرانبەر هەمان بابەت بەدەم کاتەوە هەست بگۆڕێت.

- پەیوەستەی «ئێستا- دوایی، پێش – پاش، جاروبار – بەردەوام» یارمەتیی منداڵان دەدات سروشتی گۆڕانکارانەی هەست دەرک بکات. بۆ نموونە: «نەسرین ئێستا پێی خۆش نییە لە دەرەوە یاری بکات، لەوانەیە دواتر پێی خۆش بێت.» «مەریوان پێش سەفەر خەمبار بوو، پاش سەفەرەکەی شاد بوو.» «ڕێزان جاروبار پێی خۆشە تەنیا بێت نەک بەردەوام».
وردەکاری، تەمەن و زانیاریی دیکە ڕەنگە کار لە گۆڕینی هەست و خواستی مرۆڤ بکەن.

- پەیوەستەی «ئەگەر- ئەوسا، بۆچی - لەبەر ئەوەی» منداڵ فێری بیرکردنەوەی ئەنجامگیرانە دەکات. «ئەگەر من لەو بدەم لەوانەیە بگری» یان «ئەو ئازاری پێگەیشت، چونکە من لێمدا».

لیستی بەشی یەکەم: ترسان، تووڕە، پێش – پاش، گۆڕان، نیشانە، گفتوگۆ، بێزهاتنەوە، شاگەشکە، هەست، شێتگیر، شاد، ئازار، ئەگەر – ئەوسا، دەبێت – نابێت، ئێستا - دوایی، خۆنواندن، ڕۆڵوازی، ڕێسا، خەم، وێکچوو – جودا، بارودۆخ، ساکان، باوەڕ، بۆچی - چونکە.

سەرچاوەکان بە ئینگلیزی

Spivack, G., and Shure, M. B. (1974). *Social Adjustment of Young Children: A Cognitive Approach to Real-Life* Problems. San Francisco: Jossey-Bass.

بەشی یەکەم – ڕاهێنانی هاوسۆزی - پاشماوەی «دەربارەی بەشی یەکەم»

تێبینی دەربارەی ئاستی گەشەسەندن

بابەتی تایبەت و ناساندن

هاوسۆزی لای منداڵ هۆکار و بنەمای هەیە، بۆ نموونە دەرک و ناسینی هەستی خۆ و کەسانی دیکە، تێگەیشتن لە هۆکاری هەست و دەربڕینی دروست.

بەهای فەرهەنگی کاریگەری لەسەر تێگەیشتن و دەربڕینی هاوسۆزی هەیە.

ڕەنگدانەوەی هاوسۆزی لەم فەرهەنگەوە بۆ ئەویان جیاوازیی هەیە.

بەگشتی، منداڵ ئەو کاتەی دەست بە خوێندن دەکات:

- هەستی خۆی و کەسانی دیکەی دەناسێتەوە
- هۆکاری هاوکۆی هەستەکان دەناسێتەوە
- پەی دەبات بەوەی دەشێت هەستی خۆی و هەستی بەرانبەر جودا بن
- تێدەگات کە دەشێت مرۆڤ لە یەک کاتدا زیاتر لە یەک هەستی هەبێت
- تێدەگات کە ڕەفتار هەیە مەبەستی لە پشتە، هەیشە بێمەبەستە.

لەگەڵ ئەوەشدا کە زۆربەی فێرخوازانی پۆلەکانی سەرەتایی پەی دەبەن بەوەی دەکرێت مرۆڤ لە یەک کاتدا چەندین هەستی جودای هەبێت، کەچی کەمیان دەتوانێت بە جوانی نموونەیەکی تایبەت ڕاڤە بکەن.

لە قۆناغی سەرەتاییدا:

- توانای هاوسۆزی لای منداڵ خێرا پەرەدەستێنێت.
- منداڵ دەتوانن ڕوانگە و دیدی کەسانی دیکە تێبگەن.
- هەتا دێ جیاوازییان لە بواری هاوسۆزیدا فرەوانتر دەبێت.

گرنگیی ئەم بەشە

نزمیی هونەری هاوسۆزی، پەیوەستە بە خاڵی وەک لاوازیی توانای جڤاکی، بەرزیی ڕادەی دڕی و توندوتیژی و هەروەها کزیی لە خوێندندا.

گواستنەوەی زانیار

«گواستنەوەی زانیار» سێ هەنگاون - بڕوانە «ڕێنامەی مامۆستا»، بیانکە یاریدەرێکی منداڵەکان ڕووەو گشتاندنی هونەرەکانی هاوسۆزی.

خەیاڵی ئەمڕۆ: لە سەرەتای ڕۆژدا یارمەتی فێرخوازان بدە کاتێک دیاری بکەن بۆ پیادەکردنی ئەو هونەرەی تازە فێری بوون، بۆ نموونە بپرسە:
ئەمڕۆ، کەی هەموو خەریکی هەمان کار دەبین؟ (لە وانەی ماتەماتیکدا).
ئەدی کەی خەریکی کاری جیاواز دەبین؟ (لە وانەی چالاکیدا).
کەی هەست بە ئارامی دەکەیت؟ (کاتی فراڤین، کاتی پشوو).

ڕاهێزانی ڕەفتار: بەدەم خوێندن و کارەوە، دەرفەتی ڕاهێزانی ڕەفتار پەیدا دەبن. ئەمانە چەند نموونەیەکن بۆ فێرخوازان، تا توانای هاوسۆزیی خۆیان بخەنە کار:

- بە بڕوای تۆ، لەیلان هەست بەچی دەکات؟ (تووڕەیە) چۆن دەزانیت تووڕەیە؟ مۆنە و باسکی ڕاستوچەپ لە باوەش گرتووە. (نیشانەی هەست).
- تۆ بە تەنێ گشت پڕۆژەکەت تەواو کرد! ئێستا هەست بەچی دەکەیت؟ (پەیوەندیی نێوان هۆکار- ئەنجام)
- شیلان خەمبارە و تۆش دەچیتە لای و پێکەوە تەماشای کتێبێک دەکەن. دەبێت ئێستا هەست بەچی بکات؟ (هەستگۆڕین)
- گەر ڕاستگۆ لە گەمەکە وەدەرنێیت، ئەوسا ئەو هەست بە چی دەکات؟ (پێشبینیی هەست).

یادی ئەمڕۆ: پرسیار لە فێرخوازان بکە بزانە ئەمڕۆ توانایەکی تایبەت بە هاوسۆزییان بەکار هێناوە:

- کێ ئەمڕۆ هەستی بە خەمباری کرد؟ بۆچی تۆ هەستت بە خەمباری کرد؟.
- کێ هەستە ناخۆشەکانی خۆی لەگەڵ کەسێکی دیکەی جێباوەڕ گۆڕییەوە؟
- کێ ئەمڕۆ هەستی بەرانبەر بە بابەتێک یان شتێک گۆڕا؟

بە گونجاندنی «گواستنەوەی زانیار» لە کاتی دەوامی فێرگەدا، دەتوانیت یارمەتی فێرخوازان بدەیت تا فێر ببن خۆیان ئارام بکەنەوە، ڕێگەچارە بۆ کێشەکان بدۆزنەوە و ئەم هونەرانە لە ژیانی ڕۆژانەیاندا بەکاربهێنن.

چالاکیی دیکە

ئەمەش چەند پێشنیارێک بۆ تێهەڵکێشانی بابەتەکانی بەشی یەکەم لەگەڵ بابەتی دیکە:

1- «گەڕیانەلیست» running list (لیستەیەکە دەگەڕێت لە نێو پۆلدا) یێک بۆ هەست ساز بکە و پۆلەکە هان بدە تا ڕستەی زیادی بخەنە سەر، بۆ نموونە تۆ بنووسە «من زۆر شاد بووم کاتێک کە...». ئەوجا با فێرخوازێک ڕستەکە تەواو بکات و هەوڵیش بدات وێنەیەکی گونجاو بۆ ئەو ڕستەیە پەیدا بکات (زمان و هونەر).

2- داوا لە فێرخوازانی پۆلەکەت بکە بۆ هەر وشەیەکی لیستی هەستەکان وێنەی ڕوخسارێک بکێشن ڕەنگدانەوەی هەستەکە بێت. (هونەر)

3- باس لە زیندەوەرانی ژینگەی هەمەجۆر بکەن، وەک جەنگەڵستانی زۆرباران، بیابان، خولگەی باکوور، جەنگەڵەستانی کەمەری زەوی (ئێکڤاتۆر) و هتد. هەروەها بۆچی ئەو گیانەوەرە لە ناوچەی زۆر تایبەتدا دەژی. هۆکارەکانی چین؟ (سروشتناسی، بیری ورد)

4- داوا لە فێرخوازان بکە ئەم بۆشاییانەی خوارەوە پڕ بکەنەوە. پاش ئەوەی فێرخوازان بە پێوە یان بە دانیشتن لەسەر کورسییەکانیان بەرخوردیان لەگەڵ پرسیارەکان کرد، داوایان لێبکە بزانە هەر گرووپە ژمارەیان چەندە. کۆتایی بە هەر بۆشاییەک بهێنە بە، بۆ نموونە:

- .... (ژمارە) کەس بەرچایی وەک .... (ئەو فێرخوازە) خواردوە.
- .... (ژمارە) کەس بەرچایی جیا بووە لەوەی .... (ئەو).

ئەمە بۆ هەر یەکێک لەو نموونانەی خوارەوە دووبارە بکەوە:

- ئەگەر جلی سوورت لەبەرە، هەستە سەر پێ
- ئەگەر خوشکت هەیە، هەستە سەر پێ
- ئەگەر سەگتان هەیە، هەستە سەر پێ

(ماتەماتیک)

5- داوا لە فێرخوازان بکە وێنەی خێزانی خۆیان بێنن و «کۆلاژی خێزان» لێ ساز بکەن. ناوی مرۆڤ بنووسن لەگەڵ نووسینی ئەو هەستەی وێنەکە دەریدەبڕێت. هانی فێرخوازان بدە وێنەی وا بێنن دەربڕی هەستی *شادی* نەبن. (جڤاکی، هونەر، زمان، هونەرەکانی زمان)

6- کاتێک کە بەدەنگێکی بەرز چیرۆکێک دەخوێنیتەوە، جارجار وچانێک بگرە و بپرسە داخۆ کارەکتەری سەرەکیی ناو چیرۆکەکە هەستی بە چی دەکرد. لێیان بپرسە داخۆ بە چ ڕا دەزانن؟ هەروەها لێشیان بپرسە داخۆ پێشبینی دەکەن چی ڕوو بدات لە چیرۆکەکەدا و لەوە بدوێن چۆن کار دەکاتە سەر کارەکتەرە سەرەکییەکە، بەپێی ڕووداوەکان. (زمان، هونەرەکانی زمان)

7- داوا لە فێرخوازان بکە وێنەی کەسانی ناودار لە ڕۆژنامە و گۆڤاران ببڕن و «کۆلاژی ناودارانیان» لێ ساز بکەن بە شێوەیەک هەستی جیاجیا لە ڕوخساری مرۆڤدا بەدی بکرێن. (هونەر)

8- ڕێگەی هەمەجۆر بدۆزەوە بۆ ڕاهێزانی چەمکی وێکچوو – جودا، بۆ نموونە: پشوو بۆ ئەوانەی ڕەنگی کراسەکانیان لە ڕەنگی کراسەکەی تۆیە یان ڕەنگی پێڵاوەکەیان لەوەی تۆ جودایە. (زمان، هونەرەکانی زمان)
9- داوا لە فێرخوازان بکە لەسەر پارچە کاخەزێک یان کارتۆنێکی گەورە پاڵکەون و بە لەش و جەستەیان هەستێکی تایبەت دەرببڕن. هێڵکارییەکی شێوەکە بکەو داوا لە فێرخوازان بکە هێڵکارییەکە بە ڕواڵەتی وا کە لەگەڵ هەستەکە گونجاو بێت پڕ بکەنەوە. (هونەر)
10-سندوقێکی «دەستی لێ بدە و بزانە چییە» ساز بکەن. کاڵای وەهای تێهاوێژە کە شێوەی سەیریان هەبێت، بۆ نموونە کاخەزی سمارتە (سمپارە)، پەڕەمووچ، قوڕەچەورە، هەڵمات و زیندەوەری وشکێنراو. با هەریەک لە فێرخوازان دەست بکەن بە سندوقەکەدا و تەنها بە دەست لێدان ناوی ئەو شتانە هەڵبهێنن. گفتوگۆ لەسەر ئەوە بکەن چۆن مرۆڤ نیشانە و سەرەداو بەکار دێنێت بۆ دۆزینەوەی وەڵام. (سروشتناسی و بیری ورد).

بۆ زانیاریی زیاتر و گۆڕینەوەی بیروڕا سەردانی بەشی مامۆستایان بکە لە سایتی کۆمەڵەکەماندا www.cfchildren.org

کتێب

گەر کتێبی کوردیی لەبارت بۆ ئەم بابەتە دەست کەوت ئاگادارمان بکە بۆ ئەوەی کەسانی دیکەش لێی سوودمەند بن.

بەشی یەکەم – ڕاهێنانی هاوسۆزی

وانەی یەکەم: دەربارەی ڕاهێنانی هاوسۆزی

چەمک

تێگەیشتنی کەسانی دیکە، چارەی کێشە و جڵەوگرتنی تووڕەیی توانا و هونەری پێویستن و دەشێت فێریان بین.

گفتوگۆی نێو گرووپ پێویستی بە ڕێسا هەیە.

چەمکی زمانەکی: *گفتوگۆ، ڕێسا، هەست*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- ڕێساکانی بەڕێوەبردنی گفتوگۆ لە پۆلدا دەرببڕێ و پێشان بدات.
- وشە ئاسانەکانی هەست دەربڕین بناسێتەوە

پێداویستی

دوو پەڕە کاخەزی گەورە و پێنووسێکی ماجیک

نامەیەک بۆ ماڵەوە، ژمارە 1: دەربارەی *هەنگاو بە هەنگاو*: بەرنامەی خوێندنی ڕێگرتن لە توندوتیژی.

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

گەر فێرخوازان لایان سەخت بوو بیرۆکەبارانە دەربارەی ڕێساکانی گرووپکاری ساز بکەن، پرسیاری ڕێنوێن ئامادە کراون. فێرخواز گەر لە داڕشتنی ڕێسادا بەشدار بێت، پتر ئامادە دەبێت ڕێز لە ڕێساگەلە بگرێت و هەروەها کەژی هاوکاریش لەبارتر دەبێت. ئەگەر پێشتر لە پۆلدا ڕێساکان دامەزراون، ئێستا پێیاندا بچۆوە. لەوانەیە بەشی «چیرۆک و گفتوگۆ» بۆ هەندێک پۆل کورت بێت، ئەو دەم بەشی «چالاکیی دیکە» دەبێتە یاریدەر.

ئەگەر فێرگەکەت بەرنامەی خوێندنی زارۆخانەی «هەنگاو بە هەنگاو» بەکاردێنێت، ئەوە دەتوانی «توولەی جرپن» یان لێوەرگری و بۆ ئەم وانەیە بەکاری بێنیت. بۆ

چۆنیەتیی بەکارهێنانی بووکەڵە بڕوانە پاشکۆی H ی «ڕێنامەی مامۆستا».

چیرۆک و گفتوگۆ

(فۆتۆکە پێشان بدە). ئەم ساڵ ئێمە پرۆگرامی «هەنگاو بە هەنگاو» بەکاردێنیین. هەر وانەیەک فۆتۆ و چیرۆکی خۆی هەیە، باسی لێ دەکەین، وەک ئەم وێنەیە. پاشان باسەکان بە ڕۆڵوازی و چالاکی پیادەیان دەکەین. ئەم باسانە فێرمان دەکەن باشتر لەگەڵ یەکدی هەڵبکەین و بگونجێین.

وانەکانی *هەنگاو بە هەنگاو* فێرمان دەکەن:

- هەستەکانی خۆمان و هەستی کەسانی دیکە بناسینەوە
- چۆن کێشە چارە بکەین
- چۆن تووڕەیی چارە بکەین

سەرەتا پێم خۆشە وەک گرووپێک چەند ڕێسایەک دابڕێژین تا لە وانەکاندا پەیڕەوییان بکەین. (ئەو ڕێسا پێشنیازکراوانەی خوارەوە بەکار بێنە یان یارمەتی فێرخوازان بدە خۆیان کۆمەڵێک ڕێسا دابڕێژن لەگەڵ هەلومەرجی پۆلەکەت ڕێک بن. ڕێساکان دانە دانە لەسەر کاخەزێکی گەورە بنووسە).

1- دەتەوێت باس لە شتێکی گرنگ بکەیت بەڵام فێرخوازانی پۆلەکە هاوکات بەیەکەوە قسە دەکەن. هەست بە چی دەکەیت؟ (وەلانراو، نائومێد، خەمبار) ڕێسای باشی گفتوگۆ لە گرووپدا چییە؟ (یەک یەک قسە دەکەین. گەر مەبەستتە قسە بکەیت دەست هەڵبڕە).

2- تۆ گوێ لە کەسێک دەگریت و دەراوسێکەت دەست لە شانت دەدا، هەست بە چی دەکەیت؟ (تووڕە). ڕێسای چاکی چارەی ئەم کێشەیە چییە؟ (بە ئارامی دانیشە. واز لەو کەسانە بێنە کە دەیانەوێ گوێ بگرن).

3- تۆ دەستت بەرز کردەوە و منیش ڕێگەم پێدایت قسە بکەیت، کەچی ئەوانی دیکە گوێ ناگرن. هەست بە چی دەکەیت؟ (خەمبار، نائومێد). ڕێسای چاک بۆ ئەمە چییە؟ (گوێ لە ئاخێوەر بگرە. تەماشای ئاخێوەر بکە).

4- با ڕێساکان جارێکی دیکە بڵێینەوە. (وا لە فێرخوازان بکە چەند ڕستەیەکی ناتەواو بەپێی ڕێساکانی ناو لیستەکە تەواو بکەن). ڕۆڵی ئێمە لە گفتوگۆ لەنێو گرووپدا چییە؟ دەبێت چی بکەیت ئەگەر بتەوێ قسە بکەیت؟ ڕۆڵی ئێمە لە گوێگرتن لەنێو گرووپدا چییە؟ دەبێت چی بکەین تا پێشانی بدەین کە گوێمان گرتووە؟

5- ئێستا قسە دەکەین و ڕێساکان پیادە بکەین. باسی پشووی هەفتەی ڕابوردوو دەکەین. کێ دەست پێ دەکات؟ زۆرباشە، .... دەستی بەرز کردەوە. (بۆ ماوەی 3 - 5 خولەک لەسەر گفتوگۆکە بەردەوام بن، بە سوپاسەوە ئاماژە بۆ فێرخوازانە بکە کە ڕێساکانیان ڕەچاو کرد).

6- ئەمڕۆ، لە چ کات و شوێنێکی دیکەدا ڕێساکانتان بەکارهێنا؟ (ئاماژە بەو کات و شوێنانە بکە کە فێرخوازان دەتوانن ڕێساکان بەکار بێنن).

چالاکی

چالاکی 1

وەرن خۆشیی لە گوێگرتن وەرگرین. بە دەنگێکی ئاسایی بڵێ: گەر گوێت لێمە، هەستە سەر پێ. گەر گوێت لێمە، دەستت بەرزبکەوە بۆ ئاسمان. بە دەنگێکی نزمتر: گەر گوێت لێمە، دەست بگەیەنە پەنجەی پێت. بە دەنگێکی لەوەش نزمتر: گەر گوێت لێمە، دەستت لەسەر سەرت دانێ. هێشتا نزمتر: گەر گوێت لێمە، دەستت لەسەر کەمەرت دانێ. بە چرپە: گەر گوێت لێمە، دەست بخە سەر شانت. بە ئاستەم دەنگت لێوە بێت: گەر گوێت لێمە، دانیشەوە. بە دەنگێکی زۆر هێمنانە بڵێ: بۆ تێگەیشتنی من، ئێوە بە چاو و بە گوێ، گوێتان لە من گرت بوو. بۆیە لەو کاتانەی لە گرووپدا گفتوگۆ دەکەین هەمیشە من چاوەڕوانی ئەوەتان لێدەکەم.

چالاکی 2

بەشێک لە وانەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» بریتین لە ناسینی هەستەکان. ئەمڕۆ باس لەوە دەکەین هەستەکان چین. لیستێکی وشە دروست دەکەین بۆ هەستە جیاوازەکان. لە ماوەی ئەمساڵدا لەگەڵ فێربوونی هەر وشەیەکی نوێی سەربە هەست، لە لیستەکەدا تۆماری دەکەین. من دەڵێم «هەست بە شادی دەکەم»، *شاد* وشەی سەربە هەستە. هەستی تۆ بۆ بەرانبەر ڕوون دەکاتەوە. ئایا هیچ وشەی دیکەی سەربە هەست دەزانیت؟

وەڵامەکان لەسەر پەڕە کاخەزێکی گەورە بنووسە و وێنەیەکی ساکاری دەربڕی هەستەکە لە بەرانبەری وشەکە بکێشە. فێرخوازان هان بدە بیر لە وشەی هاوتا بکەنەوە، وەک *شێتگیر/ تووڕە*، *گێل/ دەبەنگ*. ئەگەر پێتوایە فێرخوازان ئامادەن، هەوڵ بدە وردە جیاوازیی نێوان وشەی هاوتا باس بکەیت (بۆ نموونە: *تووڕە* کەمێک جودایە لە *شێتگیر*).

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ چەند ڕێسایەکمان دانا تاوەکوو کاتی گفتوگۆی نێو گرووپ ڕەچاویان بگرین. لەسەر دیوارەکە هەڵیاندەواسم بۆ ئەوەی بە بیرمان بێنەوە. هەروەها دەستمان کرد بە نووسینی لیستی وشەی سەربە هەست. لەگەڵ فێربوونی وشەی نوێش ئەوانیش لە لیستەکەدا تۆمار دەکەین. من لە کاتی گفتوگۆماندا گوێ لە وشەی سەربە هەست دەگرم. ئێوەش دەتوانن یارمەتیم بدەن. ئەگەر لێرە یان لە ماڵەوە گوێتان لە وشەیەکی نوێی سەربە هەست بوو، ئاگادارم بکەنەوە تا بیخەمە سەر لیستەکە.

وانەی یەکەمی هەنگاو بە هەنگاو کۆتا بووو!

بۆ ماڵەوە

نامەیەک بۆ ماڵەوە، ژمارە 1: دەربارەی *هەنگاو بە هەنگاو*: بەرنامەی خوێندنی ڕێگرتن لە توندوتیژی.

گواستنەوەی زانیار

پێش گفتوگۆ، داوا لە فێرخوازان بکە ڕێساکان بڵێنەوە. کاتێک فێرخواز ڕێسا ڕەچاو دەکات، ئافەرینی لێ بکە. تێبینیەکانت با تایبەت بن بە ڕەفتاری فێرخواز: «شاکۆ، من دەزانم تۆ گوێت گرتوە چونکە بە هێمنی دانیشتوی و ڕوو و چاوت لە من کردوە. ئافەرین.»

ئافەرین لەو فێرخوازانە بکە کە وشەی سەربە هەستەکان بەکاردێنن. وشەکانیش بخە سەر لیستەکە.

چالاکی دیکە

لە کاتی ئاسایی خوێندنەوەی چیرۆکدا، داوا لە فێرخوازان بکە هەستی کارەکتەرەکان دەستنیشان بکەن. بۆ نموونە: لە چیرۆکی گورگ و بزندا، کاتێک گورگەکە دەیەوێت ماڵی بزنەکە وێران بکات لێیان بپرسە داخۆ ئێستا بزنەکە هەست بە چی دەکات. لێیان بپرسە کامە وشە یان کامە بەشی وێنەکە هەستی پێشان دا. لەبیرت بێت هەمیشە وشەی نوێی سەربە هەست بخە سەر لیستی هەست.

بەشی یەکەم – ڕاهێنانی هاوسۆزی

وانەی دووهەم: دیاریکردنی هەستی بەرانبەر

چەمک
یەکێک لە تواناکانی هاوسۆزی بریتییە لە دەستنیشانکردنی هەستی کەسانی دیکە، ئەویش لە ڕێی خوێندنەوەی نیشانەی فیزیکیی و زارەکییەوە.

چەمکی زمانەکی: *هەست، نیشانە، شاد، شاگەشکە، دەبێت – نابێت، خەمبار، ئازار، تووڕە/ شێتگیر، هەڵچوون، خۆنواندن، ڕۆڵوازی.*

ئامانج
فێرخواز فێر بێت:
لە ڕێی سەرنجدانە نیشانەی فیزیکی و زارەکییەوە وشەی سەربە هەستی وەک: شاد، خەمبار و تووڕە/ شێتگیر ڕاڤە بکات.

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا
لە تەمەنی شەشساڵیدا، توانای ئاشنابوون و ڕاڤەکردنی شەش سۆزە سەرەکییەکەی «شادی، خەمباری، تووڕەیی، ساکان، ترسان و بێزهاتنەوە» لای منداڵ گەشە دەکات. ئەم وانەیە جەخت دەکاتە سەر چەمکەکانی *شادی، خەمباری، تووڕەیی* لەگەڵ ئەو سۆزانەی پەیوەندیان پێیانەوە هەیە. وانەکە جەختیش دەکاتە سەر پەیوەستەی «دەبێت - نابێ» وەک چەمکێکی زمان. گرنگە مرۆڤ بزانێت باس لە کام هەستە و لە کام هەست نییە.

لەم وانەیەدا، منداڵ توانای «ناسینەوەی – سۆز» یان بەرفرەوانتر دەکەن. ئەوان نیشانەی زارەکی و نازارەکی بەکاردێنن بۆ ناسینەوەی هەستی کەس بەرانبەر. شێوەی دەربڕینی هەست لە مرۆڤێکەوە بۆ مرۆڤێک و لە فەرهەنگێکەوە بۆ فەرهەنگێک جودایە. لەگەڵ فێرخوازاندا پەردە لەسەر جیاوازییەکان لادە.

چیرۆک و گفتوگۆ

ئەمڕۆ باس لە هەست دەکەین. گەر مرۆڤ توانای هەبێت هەستی بەرانبەر بخوێنێتەوە، باشتر دەتوانێت لەگەڵ خەڵک هەڵبکات و دۆستایەتی ساز بکات. ئێستا وێنەی سێ منداڵتان پیشان دەدەم، یەک لە دوای یەک. گریمان تۆ دۆزکاریت و بە دوای نیشانەدا دەگەڕێی هەستی منداڵەکەت بۆ ڕوون بکەنەوە.

فۆتۆی «ئاریان» پیشان بدە. ئەوە «ئاریان» ـە

1- ئێستا ئاریان هەست بە چی دەکات؟ (شاد).

2- کام نیشانەی سەر ڕوخساری ئاریان پیشانی دەدات شادە؟ (پێدەکەنێت. هەردوو ڕوومەتی بەرز بوونەتەوە. چاوەکانی خەریکە بچوقێن).

ئاماژە بە فۆتۆی ئاریان بکە. ئەرێ، ئەو پێدەکەنێت. چاوەکانی خەریکە بچوقێن – خەڵک بەگشتی لە کاتی پێکەنیندا چاوەکانیان زەق ناکەنەوە. هەردوو ڕوومەتیشی بەرزبوونەتەوە.
بە ڕوخسار و لەش نموونەی کەسێکی شاد پیشان بدە. ئێستا، بە بەکارهێنانی سەرتاپای لەشت، هەستی شاد پێشانی دەراوسێکەت بدە.

3- ئایا چ نیشانەیەک لەسەر ڕوخسار و لەشی دەراوسێکەت دەبینیت شادی پێشان بدات؟
مرۆڤی «شاد» هەست بە خۆشی و باشی دەکات، مرۆڤی «شاگەشکە» زۆر شادە. هەستی شاگەشکەبوون پێشان بدە و ئاماژە بە نیشانەکانی بکە.

4- ئایا هیچ وشەی دیکەی هەست هەن بە مانای «شاد» بێن؟ (دڵخۆش، کامەران) ئەرێ، دەکرێت کاتێک کۆلارە هەڵدەدەیت هەست بە کامەرانی بکەیت. لەوانەیە بە خواردنی کەباب شاد بیت. لەوانەشە بە دیتنی برادەرێکت دڵخۆش بیت.

(فۆتۆی شازاد پێشان بدە). ئێستا باس لە هەستێکی دیکە دەکەین. ئەمە «شازاد» ە.

5- شازاد هەست بە چی دەکات؟ (خەمبارە) چ نیشانەیەک لە ڕوخساریدا پێشانی دەدات شازاد خەمبارە؟ (دەمی بۆ خوارەوە داکشاوە. چەناگەی لۆچی کردوە. سەری کزە، شۆڕە)

شازاد هەست بە خەمباری دەکات. ئەو هەست بە .... ی (شادی) ناکات. (فۆتۆی «ئاریان» ی شاد پێشان بدە).

مرۆڤ بە شێوەی جۆراوجۆر خەمباری پێشان دەدەن. (بە ڕوخسار و لەش نموونەی کەسێکی خەمبار پێشان بدە، ئاماژە بە نیشانەکان بکە). ئێستا، بە بەکارهێنانی سەرتاپای لەشت، هەستی خەمباریی بە دەراوسێکەت پێشان بدە.

6- ئایا چ نیشانەیەک لەسەر ڕوخسار و لەشی دەراوسێکەت دەبینیت پێشانی بدات خەمبارە؟ مرۆڤ کاری «خەمباری»، هەست بە ناخۆشی دەکات. ئازار وەک خەمە. جار هەیە بە گوتە و ڕەفتاری کەسێکی دیکە خەمبار دەبین.

7- ئایا هیچ وشەی دیکەی هەست هەن کە بە مانای خەمبار بێن. (نائومێد، مەلول، سەرکز). ئەرێ، مرۆڤ گەر نەتوانێت بچێت بۆ سینەما هەست بە نائومێدی دەکات. لەوانەشە هەست بە مەلولی بکەیت ئەگەر ماوەیەکی زۆر خەمبار بیت.

ئەوجا باس لە هەستێکی دیکە دەکەین. (فۆتۆی ڕۆژین پێشان بدە). ئەمە «ڕۆژین»ـە.

8- ڕۆژین هەست بە چی دەکات؟ (تووڕەیی). چ نیشانەیەک لەسەر ڕوخساری ڕۆژین هەستی تووڕەیی پێشان دەدات؟ (ڕوخساری مۆنە. چەناگەی لۆچی کردوە. باسکی ڕاست و چەپ لە باوەشی خۆی گرتووە. ئاماژە بە فۆتۆکە بکە). ڕۆژین مۆنە. ئەو نێوچەوان و چەناگەی لۆچی کردوە. ئەو باسکی ڕاست و چەپ لە باوەشیدا گرتووە.

مرۆڤ بە شێوەی جۆراوجۆر تووڕەیی پێشان دەدەن. هەندێک کەس کاتی تووڕەبوون، هێمنن. هەندێ کەسیش بە دەنگی بەرز بۆڵەبۆڵ دەکەن.
(بە ڕوخسار و لەش نموونەی کەسێکی تووڕە پێشان بدە، ئاماژە بە نیشانەکان بکە).
ئێستا، بە بەکارهێنانی سەرتاپای لەشت، هەستی تووڕەیی پێشانی دەراوسێکەت بدە.

9- ئایا چ نیشانەیەک لەسەر ڕوخسار و لەشی دەراوسێکەت دەبینیت پێشانی بدات کە تووڕەیە؟ ئێمە کاتێک کە «*تووڕە*» ین، ئەوە لە شتێک شێتگیر بووین. ئێمە کاتێک کە «*شێتگیر*» ین، ئەوە لە ئاکامی شتێکدا *هەڵچووین*. بە ڕوخسار و لەش نموونەی کەسێکی هەڵچوو پێشان بدە، ئاماژە بە نیشانەکان بکە.

10- ئایا هیچ وشەی دیکەی هەست هەن کە بە مانای *تووڕە* بێن. (*جاڕسبوون، بێزار، تێکچوونی مەزاج*). ئەرێ، گەر براکەت گاڵتەت پێبکات، لەوانەیە مەزاجت تێک بچێت. لەوانەشە هەست بە جاڕسی بکەیت ئەگەر کەسێک هەر تەپەتەپ لەسەر مێزەکەت بکات.

ڕۆژین تووڕەیە. ئەو هەست بە .... ی (خەمباری) ناکات. فۆتۆی پێشووی شازاد پێشان بدە.

ڕۆڵوازی

ئێستا گەمەی هەست دەکەین. من باس لە بارودۆخێک دەکەم، ئێوەش بە دەنگ، ڕوخسار و لەش ئەو هەستە پێشان دەدەن کە لاتان دروست دەبێت. بەم گەمەیە دەڵێین *ڕۆڵوازی*. گریمان سەگەکەم لێ بزر بووە، تەماشای من بکەن چۆن ئەو هەسەت دەکەمە ڕۆڵوازی.

نموونەیەک پێشانی فێرخوازان بدە: ئای، خۆ سەگەکەم بزر بووە! (ڕوخسار و لەشێکی خەمبار پێشان بدە). پاشان بڵێ: دەزانن من هەست بە چی دەکەم؟

داوا لە فێرخوازان بکە ئەم دۆخانەی خوارەوە پیادە بکەن. بارودۆخەکە بە دەنگێکی بەرز بخوێنەوە، داوا بکە کەسێک دڵخوازانە ڕۆڵوازیی هەستی خۆی بکات. دەبێت پۆلەکە هەستەکە هەڵبێنن.

پێشانی بدە هەست بە چ دەکەیت ئەگەر:

- ماڵی نزیکترین برادەرت باریان کرد بۆ شوێنێکی دیکە. (خەمبار).
- مامۆستاکەت شتێکی جوانی پێگوتی. (شاد).
- خوشکەکەت گاڵتەی پێکردی. (تووڕە، ئازار).
- دۆستێک یادی ساڵڕۆژیەتی (لە دایکبوون)، تۆش دیارییەکی زۆر جوانت بۆ برد. (شاد، شاگەشکە).
- کڵاوە نوێکەت بزر کرد. (خەمبار، تووڕە).
- لە پۆلدا تۆیان بۆ تیپی فوتبۆڵ هەڵنەبژارد. (خەمبار، نائومێد).
- برادەرێکت تۆپەکەی لە دەستت فڕاند. (تووڕە).
- ئەمشەو ئەو خواردنەتان هەیە کە زۆرت لا خۆشە. (شاد).

ئەنجامگیری

لەم وانەیەدا، ئێمە چاومان بەکارهێنا بۆ تەماشاکردنی ڕوخسار و لەشی کەسانی دیکە بۆ ئەوەی بزانین هەست بە چ دەکەن. مرۆڤ گەر فێر بێت هەستی بەرانبەر دەرک بکات باشتر دۆستایەتی ساز دەکات و خۆشتر لەگەڵ دۆستاندا هەڵدەکات.

گواستنەوەی زانیار

لە کاتی چالاکیی ڕۆژانەدا، یارمەتی منداڵەکان بدە باس لە هەست بکەن. بۆ نموونە، گەر منداڵێک گوتی: «دەمەوێ لێی بدەم» داوا لە منداڵەکە بکە ئەم ڕستەیە بە وشەی سەربە هەست دابڕێژێتەوە («هەست بە شێتگیری دەکەم»). ئافەرین لەو منداڵە بکە کە هەر لە خۆیەوە بەم شێوەیە دەدوێت. هەموو وشەیەکی گونجاوی سەربە هەست بخە سەر لیستەکەی پۆلەکەتان.

یادی ئەمرۆ: یارمەتی منداڵەکان بدە لە بە بیرهێنانەوەی ئەو بارودۆخانەی کە تێیدا هەستیان بە سۆزێکی تایبەتی کردوە.

چالاکی دیکە

داوا لە فێرخوازان بکە کۆمەڵێک وێنەی خەڵک لە گۆڤارەکانەوە ببڕن کە ڕوخساریان ئەم هەستانە پیشان دەدات: شاد، خەمبار، تووڕە. پەڕە کاخەزێکی گەورە لەسەر دیوارەکە هەڵواسە بیکە بە شەش ئەستوون. لە سەرەوەی سێ ئەستوونی یەکەم بنووسە: «شاد»، «خەمبار»، «تووڕە». داوا لە فێرخوازان بکە کە وێنە بڕاوەکان بەگوێرەی هەستەکانی ڕوخسار و لەشیان بە چەسپ لەسەر یەکێک لە ئەستوونەکان بدەن. سێ ئەستوونەکەی دیکە بە بۆشی جێبهێڵە بۆ وانەی داهاتوو.

بەشی یەکەم – ڕاهێنانی هاوسۆزی

وانەی سێهەم: گەڕان بە دوای نیشانەی دیکەدا

چەمک
لەپاڵ نیشانەی زارەکیی و فیزیکی، نیشانەی دۆخەکیش دەکرێت یاریدەدەر بێت لە دەستنیشانکردنی هەستی کەسانی دیکە.

چەمکی زمانەکی: *بارودۆخ، سەرسامی، بۆچی – چونکە، ترسان / تۆقان، بێزهاتنەوە / پیس*

ئامانج
فێرخواز فێردەبێت:

- لە ڕێی نیشانەی فیزیکی، زارەکی و دۆخەکییەوە چەمکی «سەرسامی، ترسان / تۆقان و بێزهاتنەوە / پیس» ی دیاری بکات.

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا
لەم وانەیەدا فێرخواز فێر دەبن نیشانەی دۆخەکی بەکار بێنن بۆ دیاریکردنی هەستەکان. لەپاڵ نیشانەی زارەکی و نازارەکی، نیشانەی دۆخەکیش زۆر گرنگن بۆ پەیبردن بە سۆزی مرۆڤ. منداڵی پلەی سەرەتایی، نیشانەی دۆخەکی زیاتر بەکار دێنێت، نەک دەربڕینی ڕوخسار، بۆ دیاریکردنی هەستی کەسی بەرانبەر. لەگەڵ گەورەبوونیان منداڵان وردە وردە تێگەیشتنیان بۆ نیشانەی دۆخەکی چاکتر دەبێت. هەروەها فێردەبن کە دەربڕینەکانی ڕوخسار جاروبار هەستە ڕاستییەکانی مرۆڤ دەشارنەوە.

ئەم وانەیە باس لە هەستەکانی *سەرسامی، ترسان و بێزهاتنەوە* دەکات. هەروەها چەمکی وەک: بۆچی – چونکە ڕوون دەکاتەوە. ئەم چەمکانە یاریدەرن بۆ پەیبردن بە چەمکی هۆ و ئەنجام.

چیرۆک و گفتوگۆ

ئەمڕۆ باسی چەند هەستێک دەکەین. دیسان، تەماشای ڕوخسار و لەشی منداڵان دەکەین بۆ دیتنی نیشانەگەل لەسەر چۆنیەتیی هەستکردنیان. مرۆڤ گەر فێر بێت هەستی بەرانبەر دەرک بکات باشتر دۆستایەتی ساز دەکات و خۆشتر لەگەڵ دۆستاندا هەڵدەکات. ئەم فۆتۆیە بەسەرهاتی منداڵەکەش پێشان دەدات. ئێمە بە مەبەستی گەڕان بەدوای نیشانەی دیکە لەسەر چۆنیەتی هەستکردنی منداڵەکە لە بارودۆخەکان ورد دەبینەوە.

فۆتۆی مەریەم پێشان بدە. ئەوە «مریەم» ـە.

1- مریەم هەست بە چی دەکات؟ (سەرسامی). مرۆڤ کاتێک سەرسام دەبێت پێشانی دەدات کارێک ڕووی داوە ئەم چاوەڕێی نەبووە.

2- ئایا ڕوخسار و لەشی مریەم چی پێشان دەدەن کە سەرسامی پێوە دیار بێت؟ (دەمی کراوەتەوە. چاوی کراوەتەوە. هەردوو برۆی بەرزبوونەتەوە). ئاماژە بە فۆتۆکە بکە. ئەرێ، مریەم دەمی کراوەتەوە. چاوی کراوەتەوە. هەروەها هەردوو برۆی بەرزبوونەتەوە.

بە هەمان شێوە، بارودۆخیش دەبنە یاریدەر بۆ دەرککردنی هەستی کەسانی دیکە. با بزانین مریەم چی بەسەر هاتووە.

3- مریەم بۆچی سەرسامە؟ (چونکە دیارییەکی پێشکەش کراوە). هانی فێرخوازان بدە لە وەڵامدا ڕستەی تەواو بەکار بێنن.

(بە ڕوخسار و لەش نموونەی کەسێکی سەرسام پێشان بدە، ئاماژە بە نیشانەکانی سەرسامی بکە). بیر لە کاتێک بکەوە تێیدا سەرسام بوویت، بە لەش و ڕوخسار هەستی خۆت پێشانی دەراوسێکەت بدە. (ئاماژە بە دەربڕینەکانی ڕوخسار و لەشی چەند فێرخواز بکە).

ئەوجا باس لە هەستێکی دیکە دەکەین. فۆتۆی «هەڵۆ» پێشان بدە. ئەوە «هەڵۆ» یە. لە دەرەوە باوبۆرانە --- هەڵۆ بروسکەیەک دەبینێت و گوێی لە گرمەی گەوارە (هەورەتریشقە) دەبێت.

4- هەڵۆ هەست بە چی دەکات؟ (ترسان، تۆقان). ترسان ئەوەیە مرۆڤ لە شتێک بترسێت.

5- ڕوخسار و لەشی هەڵۆ چ پێشان دەدەن کە ترسی پێوە دیار بێت؟ (چاوەکانی کراونەتەوە. هەردوو برۆی بەرزبوونەتەوە. دەمی کراوەتەوە. دەستی بە ڕوخساریەوە گرتووە).

ئاماژە بە فۆتۆکە بکە. هەڵۆ چاوەکانی کراونەتەوە و هەردوو برۆی بەرزبوونەتەوە. دەمیشی کراوەتەوە.

6- هەڵۆ بۆ هەست بە ترس دەکات؟ (چونکە ئەو لە بروسکە و گەوارە (هەورەتریشقە) ترساوە).

هەڵۆ هەست بە ترس دەکات، هەست بە .... (سەرسامی) ناکات. (فۆتۆی «سەرسامی» پیشان بدە).

مرۆڤ بە شێوەی جۆراوجۆر ترس پیشان دەدەن. هەیە دەچریکێنێت، هەیە زۆر هێمنە، هەیشە دەیکاتە گریان. بە ڕوخسار و لەش نموونەی کەسێکی ترساو پیشان بدە، ئاماژە بە نیشانەکانی بکە. جارێک لەو جارانەی کە تێیدا ترساوی بە بیر خۆت بێنەوە. بە بەکارهێنانی سەرتاپای لەشت، هەستی خۆت پیشانی دەراوسێکەت بدە. ئاماژە بە دەربڕینەکانی ڕوخسار و لەشی فێرخوازان بدە.

فۆتۆی نەرمین پیشان بدە.
ئەوە «نەرمین» ـە. وەرن باس لە هەستێکی دیکە بکەین.

7- نەرمین هەست بە چی دەکات؟ (بێزهاتنەوە). کاتێک مرۆڤ بێزی دێتەوە، دیارە شتێک هەیە لای خۆش نییە و پێی وایە پیسە.

8- ڕوخسار و لەشی نەرمین چ پێشان دەدەن کە بێزهاتنەوەی پێوە دیار بێت؟ (ڕوخساری گۆڕاوە. چاوەکانی خەریکە بنوقێن).

9- پێتوایە نەرمین بۆچی هەست بە بێزهاتنەوە دەکات؟ (ئەو بێزی دێتەوە چونکە بنێشت بە پێڵاوەکەیەوە نووساوە).

نەرمین هەست بە بێزهاتنەوە دەکات. ئەو هەست بە .... (ترسان) ناکات. ئاماژە بە فۆتۆی «ترسان» بکە.

(بە ڕوخسار و لەش نموونەی «بێزهاتنەوە» پێشان بدە. ئاماژە بە نیشانەکانی بکە). جارێک لەو جارانەی تێیدا بێزت لە شتێک بووبێتەوە بە بیر خۆت بێنەوە. ئێستا، پێشانی دەراوسێکەت بدە چۆن بوویت.

ڕۆڵوازی

وەرن گەمانی ڕۆڵوازیی هەستەکان بکەین. هەر هەمووتان بە نۆبە بەسەرهاتێک پێشان بدەن. بە دەنگ، ڕوخسار و لەش هەستی خۆتان بەرانبەر ئەو ڕووداوە پێشان بدەن. من دەست پێ دەکەم، پێشانی دەدەم شتێکم بەسەرهاتووە بزانم دەزانن هەڵیبێنن چییە.

نموونەیەک پێشان بدە، بۆ نموونە لێوان (پەرداخ) یێک شیر دەڕژێت بە سەر سنگتدا. بڵێ: «چەند ناخۆشە!» هەستی بێزهاتنەوە پێشان بدە. بپرسە: «کێ دەزانێت من هەست بە چی دەکەم؟»

داوا لە فێرخوازان بکە ئەم دۆخانە پیادە بکەن. دۆخەکە بە دەنگێکی بەرز بخوێنەوە داوا بکە کەسێک دڵخوازانە هەستی خۆی بکاتە ڕۆڵوازی. دەبێت پۆلەکە هەستەکە هەڵبێنن.

پێشانی بده هەست بە چ دەکەیت ئەگەر:

- برادەرێکت پێی گوتی پێم خۆشە لەگەڵ تۆدا یاری بکەم. (شاد).
- سەگێکی گەورە پێت وەڕی. (ترسان).
- کەسێک بانگهێشتی کردوویت بۆ ئاهەنگێک. (سەرسامی).
- بە ڕێکەوت لەسەر میوەیەکی تلیساوە دانیشتی. (بێزهاتنەوە).
- کەسێک لە ناکاو بە هاوار گوتی: «بۆم!» (سەرسامی، ترسان).
- کەس نەبوو گەمانی لەگەڵدا بکەیت. (خەمبار).
- لە تاریکیدا گوێت لە دەنگێکی سەیر بوو. (ترسان).
- بابۆڵە (ساندەویچ) کەت تلیساوەتەوە. (بێزهاتنەوە).
- لە فێرگەیەکی نوێ دەستت بە خوێندن کرد. (ترسان، شەرمکردن)
- لە فێرگەکەتان خەڵاتی هونەرت بردەوە. (سەرسامی، شادی، شانازی، شاگەشکە).
- مشکێک بە بەرپێتدا تێپەڕی. (سەرسامی، ترسان).
- برادەرەکەت بەربۆوە و چۆکی بریندار بوو. (خەمبار).

ئەنجامگیری

لەم وانەیەدا، سەرنجمان دایە ڕوخسار و لەش و هەروەها بارودۆخی ڕووداو بۆ دۆزینەوەی نیشانەکانی هەست. مرۆڤ گەر فێر بێت هەستی بەرانبەر دەرک بکات باشتر دۆستایەتی ساز دەکات و خۆشتر لەگەڵ دۆستاندا هەڵدەکات.

گواستنەوەی زانیار

یارمەتی فێرخوازان بدە نیشانەی هەستەکان بدۆزنەوە و هەروەها پەی بە هۆی ئەو هەستانەش بەرن. لە کاری ڕۆژانەدا، ئافەرین لەو فێرخوازانە بکە کە هەست دەستنیشان دەکەن. وشەی نوێی سەربە هەستەکان بخە سەر لیستەی پۆلەکەتان.

یادی ئەمڕۆ: یارمەتی منداڵەکان بدە گەر هەستیان بە سۆزێکی تایبەتی کردوە، یادی بکەنەوە.

چالاکی دیکە

درێژە بدەن بە چالاکی وشەی سەربە هەست – ی وانەی 2، وشەی «سەرسامی»، «تۆقان» و «بێزهاتنەوە» لە سەرەتای سێ ئەستوونەکەی دیکە دابنێن. داوا لە فێرخوازان بکە وێنەی زیاتر ببڕن لە گۆڤارەکان و بە چەسپ، بە گوێرەی هەستەکان، لەسەر ئەستوونەکانیان بدەن. ئەگەر پێت باشە، دەتوانی ئەستوونی دیکە زیاد بکەیت، وشەی گونجاوی هەستەکان لە ژێریان بنووسیت، داوا لە فێرخوازان بکە وێنەی ڕوخساری، گونجاو بە ئەستوونەکان، بچەسپێنن.

بەشی یەکەم – ڕاهێنانی هاوسۆزی

وانەی چوارەم: دیاریکردنی هەستی خۆمان

چەمک
نیشانەی فیزیکیی لەش یاریدەرن بۆ دەستنیشانکردنی هەستی خۆمان.
ناسینەوەی هەستی خۆمان یاریدەرە بۆ پەیبردن بە هەستی کەسانی دیکە.
هەموو هەستێک ڕەوایە.

چەمکی زمانەکی: *نیشانە*

ئامانج
فێرخواز فێر بێت:
- نیشانە هەست ڕاگەیەنەکانی لەش، دیاری بکات.

پێداویستی
- نامەیەک بۆ ماڵەوە، ژمارە 2: *هەنگاو بە هەنگاو* بەشی یەکەم

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا
هەموو کەسێک هەستی هەیە. ناسینەوە و دەستنیشانکردنی هەستەکانی خۆت هەنگاوی یەکەمە بۆ پەرەپێدانی هاوسۆزی بەرانبەر کەسانی دیکە.

ئەم وانەیە یارمەتی فێرخواز دەدات سەرنج بداتە نیشانەی فیزیکیی لەش بۆ ناسینەوەی هەست. منداڵ فێر دەبێت نیشانەکان جودا بکاتەوە لە یەک و لەگەڵ سۆزی تایبەتدا جووتیان بکات. هەڵاوێردنی هەستەکان توانایەکی گرنگە منداڵ دەبێت فێری بێت بۆ ئەوەی زاڵ بێت بەسەر جڵەوگرتنی هەستدا.

چیرۆک و گفتوگۆ
لە وانەی ئەمڕۆدا، فێر دەبین تێبگەین لەوەی چۆن لەش بە چەندین ڕێگە هەستی خۆی ڕوون دەکاتەوە. مرۆڤ گەر فێر بێت هەستی خۆی دەرک بکات باشتر

دۆستایەتی ساز دەکات و خۆشتر لەگەڵ دۆستاندا هەڵدەکات. هەروەها باشتر هەستی کەسانی بەرانبەر تێدەگات.

(فۆتۆی کامەران پیشان بدە). ئەوە «کامەران» ـە. ئەو تازە زانیویێتی برا بچوکەکەی لیستۆکە پەسندەکەی ئەمی شکاندوە.

1- کامەران هەست بە چی دەکات؟ (شێتگیر، توورە، هەراسان).

2- بە چ ڕا دەزانیت؟ (هەردوو مستەکۆڵەی توند کردوە، ڕوخساری لە توورە دەچێت).

ئێمە زۆرجار بە وردبوونەوە لە نیشانەکانی دەرەوەی لەش دەزانین بەرانبەر هەست بە چ دەکەن. لەوانەیە زەردەخەنە یان مۆنبوونەوە بێت. لەوانەیە گوێمان لە سەختی

هەناسە وەرگرتن بێت. لەوانەیە سورهەڵگەڕانی ڕوخسار بێت. لەوانەی توندکردنی مستەکۆڵە بێت.
بەبێ ئاوێنە، ئێمە ناتوانین ڕوخساری خۆمان ببینین. بەڵام لەش چەندین ڕێگەی هەیە بۆ دەربڕینی هەست. هەندێک لەو ڕێگەیانە لە دەرەوەی لەشمان ڕوو دەدەن.
هەندێکیان لە ناوەوە. ئێمە لە ناوەوەشڕا دەتوانین هەستیان پێبکەین، کەچی لەوانەیە کەسانی دیکە هەستی پێنەکەن.

3- پێت وایە کامەران، گەر شاد با، لە دەرەوەڕا بە هەمان شێوە بهاتایە بەرچاو؟ (نەخێر).

چالاکی

چالاکی 1

من ناوی چەند نیشانەیەکی هەست ڕاگەیەنی لەش دێنم، ئێوەش پێم بڵێن داخۆ نیشانەی ناوەوە یان دەرەوەی لەشە:

- زەردەخەنە
- لێدانی دڵ بە خێرایی
- زگ ئێشە
- ڕوخسار گەرمی
- تووندی مستەکۆڵە
- قاچ لەرزین
- توندی شەویلاگ (شەویلگە)
- چاو ئاوکردن، فرمێسک
- مۆنی
- دەم وشکبوون

چالاکی 2
با گەمانێک بکەین بە ناوی «لەشت هەست بە چی دەکات؟»، گەمانەکە لە دوو بەش پێک دێت. یەکەم، من باسی بارودۆخێک دەکەم، ئێوە پێم بڵێن گەر ئەو بارودۆخە بەسەر تۆ هات ئەوسا هەست بە چ دەکەیت. ئەگەر هەستی وەهاتان بوو دیوی دەرەوەی لەشتان چی پێشان دەدات، دیوی ناوەوەی لەشتان چی پێشان دەدات. (بەرانبەر هەمان نەخش بەردەوام بە لەگەڵ هەر یەکێک لەم بارودۆخانەی خوارەوە. فێرخوازان دڵنیا بکەوە لەوەی جیاوازیی هەستی ئەم و ئەو بەرانبەر هەر باسێک، دیاردەیەکی خۆڕسکە).

داوا لە فێرخوازان بکە گەمەی «لەشت هەست بە چی دەکات؟» پیادە بکەن، ئەگەر:

- خەریکە دەست بە خواردنی بەستەنی دەکەیت. (شاد).
- کۆترەکەت بزر بوو. (خەمبار).
- کەسێک پاڵی بۆ تۆوە نا. (تووڕە).
- کەسێک لە ناکاو هاواری کرد «بۆم!» (سەرسامی، ترس).
- بەڕێوەبەر داوای لە تۆ کرد بچیت بۆ ژوورەکەی. (نیگەران).
- لە ئەرکیماڵەوەی وانەی ماتەماتیک ئافەرینت وەرگرت. (شانازی، شاد).
- زانیت برا گەورەکەت دیارییەکی تایبەتی وەرگرتووە. (شاگەشکە).

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ فێربووین کە لەش بە چەندین نیشانە و سەرەداو هەستی خۆی پێشان دەدات. ئێمە دەتوانین ئەو نیشانانە بەکار بێنین بۆ ناولێنانی هەستەکانمان. هەموو هەستێک ڕەوایە. دەرککردنی هەست یارمەتیمان دەدا باشتر هەڵبکەین لەگەڵ کەسانی دیکە، هەروەها یارمەتیمان دەدا بزانین کەی کاتە بۆ دۆزینەوەی چارەی کێشە. ناسینی هەستی خۆمان یارمەتیمان دەدات باشتر پەی بەرین بە هەستی بەرانبەر.

بۆ ماڵەوە

نامەیەک بۆ ماڵەوە، ژمارە 2: *هەنگاو بە هەنگاو* بەشی یەکەم

گواستنەوەی زانیار

چاودێریی «زمانی جەستە body language» منداڵەکان بکە. یارمەتیان بدە سەرنج بدەنە نیشانە ناوەکی و دەرەکییەکانی لەش. بۆ نموونە، دەتوانی بڵێیت: «لەوە دەچێ هەست بە شادی بکەیت. ئەدی لە ناوەوە هەست بە چ دەکەیت؟» بە بیریان بێنەوە کە هەموو هەستێک ڕەوایە.

یادی ئەمڕۆ: لە منداڵەکان بپرسە داخۆ ئەمڕۆ لەشیان هێمایەکی وای داوە هەستێکی تایبەت ڕابگەیەنێت: کێ ئەمڕۆ هەستی بە خەمباری / شادی / نیگەرانی / شاگەشکەیی کردووە؟ لەشت چۆن ئەو هەستەی پێشان داوە؟

چالاکی دیکە

لیستی وشەی سەربە هەست لە تەنیشت ئاوێنەیەکی درێژ هەڵواسە. داوا لە فێرخوازان بکە ڕوخساری جیاجیا پێشان بدەن لەگەڵ پێشاندانی زمانی جەستەی وەها کە ڕەنگدانەوەی سۆزە جیاکان بێت. لێیان بپرسە دەم، چاو، ماسولکە، ڕوخسار، دەست و شان چی پێشان دەدات.

بەشی یەکەم – ڕاهێنانی هاوسۆزی

وانەی پێنجەم: گفتوگۆ دەربارەی هەست

چەمک

گفتوگۆ لەگەڵ گەورەساڵێکی جێباوەڕ ڕێگەیەکە بۆ چارەی هەستی دڵتەنگی.

چەمکی زمانەکی: *باوەڕ*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- هەستی هەراسانی دیاری بکات.
- دیتنەوەی گەورەساڵێکی جێباوەڕ.
- ئەو هەستانە بناسێتەوە کە لە بارودۆخی جیاوازدا دێنە پێش.

پێداویستی

- لیستی وشەی سەربە هەست
- نامەیەک بۆماڵەوە، ژمارە 3: گفتوگۆ دەربارەی هەست

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

منداڵ زۆرجار هەست بە هەراسانی دەکات. دروستە منداڵ دەبێت فێر بێت چارەی کێشەی خۆی بکات، بەڵام گرنگیشە فێر بێت باسی کێشەکەی خۆی لای گەورەساڵێکی جێباوەڕ بکات.

لەم وانەیەدا، فێرخوازان هونەری ناسینەوەی هەست، گرێدانی هەست بە بارودۆخەوە و هەروەها باسکردنی هەست لەلای گەورەساڵێکی جێباوەڕ، پیادە دەکەن. هەڵبەتە هەڵوێست لە هەست لە فەرهەنگێکەوە بۆ فەرهەنگێک جودایە. فەرهەنگ هەیە باسکردنی هەست خامۆش دەکات. بگەڕێ بۆ نیشانە و سەرەداوەکان، پرسیار بکە، بەرانبەر هەڵوێستی تاکەکەس و فەرهەنگیی هەمەجۆر سنگفرەوان بە. وریا بە، گەر منداڵێک نەیتوانی کەسێکی گەورەساڵی جێباوەڕ بدۆزێتەوە، زۆری لێ نەکەیت. زۆر لێکردن سوودی نییە، زیانبەخشە.

چیرۆک و گفتوگۆ

(فۆتۆی ڕزگار و باپیرەی پێشان بدە). ئەوە ڕزگار و باپیرەیەتی. ڕزگار بەسەرهاتی ئەمڕۆی فێرگە بۆ باپیرەی دەگێڕێتەوە. دڵشادی برادەری ڕزگار لە پشوودا داوای لە سانا کرد یاری لەگەڵدا بکات، کەچی داوای لە ڕزگار نەکرد بەشداری بکات. ڕزگار ویستی بێزاربوونی خۆی بشارێتەوە، بەڵام زگی ئێشا و نەیتوانی فراڤینەکەی تەواو بکات. ئەو تەواوی ڕۆژەکە بێدەنگ و هێمن بوو. لە ڕێیماڵەوە، زگی هێشتان هەر ژانی دەکرد. ڕزگار خەریک بوو بگری.

1- ڕزگار هەست بە چی دەکات؟ (خەمبار، بێزار، نائومێد، لەسەر نەکراو).

2- بە چ ڕا دەزانی ڕزگار هەست بە خەمباری دەکات؟ (سەری شۆڕ کردۆتەوە، هەردوو شانی تەپیوون. هەردوو باسکی ڕاست و چەپ لە باوەش گرتوون).

ئەو دەیەوێت ڕووداوەکە بۆ کەسێک بگێڕێتەوە و هەستی خۆی دەرببڕێت. مرۆڤ کاتێک هەستێکی هەیە و بە بەردەوامی نیگەرانە، وا چاکترە هەستەکەی خۆی لای کەسێکی گەورەساڵی جێباوەڕ باس بکات.

باوەڕکردن بە کەسێک مانای وایە دەکرێت لەو کەسە دڵنیا بیت. گەر تۆ لە کاتی

پشوودا چۆکت بریندار بوو، دەکرێت پشت بە مامۆستایەک ببەستیت و داوای لێ بکەیت پێچەرت بۆ پەیدا بکات. گەر فراڤینەکەت لە ماڵ لەبیر کرد، دەتوانی باوەڕ بە مامۆستایەک بکەیت، یارمەتیت بدات فراڤین پەیدا بکەیت. تۆ دەتوانی باوەڕم پێبکەیت بۆ .... (خۆت پڕی بکەوە).

3- گەر لەگەڵ کەسێکی جێباوەڕ قسە بکەیت، هەست بە چی دەکەیت؟ (متمانە. ئاسودە). مرۆڤ گەر باوەڕی بە کەسێک کرد، هەست بە متمانە و ئاسودەیی دەکات.

ڕزگار پێیوایە باپیرەی کەسێکی باشە قسەی لە لا بکات و بەوەش هەست بە ئاسودەیی دەکات. گفتوگۆ دەربارەی هەستەکان لەگەڵ باپیرە زۆر باشە.

4- ڕزگار دەیەوێت هەستی خۆی لای باپیرەی باس بکات. ئەمەش یارمەتی دەدات ناو لە هەستەکان بنێت. ڕزگار چی بڵێت، باشە؟ («ئەمڕۆ لە فێرگە شتێک ڕوویدا. دڵشاد داوای لە من نەکرد گەمەی لەگەڵ بکەم. بەڕاستی من هەست بە خەمباری دەکەم.») باپیرەی ڕزگار گوێی لێ دەگرێت و پرسیاری لێدەکات، هەروەها ڕێگەی دەدات بە دڵی خۆی قسەی خۆی بکات.

5- ئەوە چییە وای لە باپیرەی ڕزگار کردووە ببێ بە کەسێکی باش کە قسەی بۆ بکەیت؟ (ئەو گوێگرێکی باشە. ئەو ڕێگەی بە ڕزگار داوە بە دڵی خۆی قسەی خۆی بکات. ئەو دەرک بە هەستەکانی ڕزگار دەکات).

ڕزگار دوای گفتوگۆ لەگەڵ باپیری هەست بە ئارامی دەکات. هەموو کەس وەک باپیرەی ڕزگار باش نییە بۆ گفتوگۆ دەربارەی هەست. گەر ئەو کەسەی یەکەم جار هەڵتبژارد بۆ گفتوگۆ دەربارەی هەستی خۆت باش نەبوو، ئەوە کەسێکی دیکە هەڵبژێرە. گفتوگۆ لەگەڵ کەسێکی گەورەساڵی جێباوەڕ دەربارەی هەستەکانمان لەوانەیە ببێتە مایەی ئارامیمان.

له فێرگه کێی گەورەساڵ جێباوەڕی تۆیه؟ (سستەری فێرگه، مامۆستا، ڕاوێژکاری فێرکاری). هانی فێرخوازان بده لیستی کەسانی گەورەساڵی جیاجیا تۆمار بکەن. ڕێگه به زۆربەی هەره زۆری فێرخوازان بده بەشداری له ناوهێنانی کەسەکان بکەن.
چالاکی
کاتێک گفتوگۆ لەگەڵ کەسێکی گەورەساڵی جێباوەڕ دەکەیت، ئەو کەسه دەیەوێت بزانێ تۆ هەست به چی دەکەت. بۆیه زانینی ناوی هەستەکان زۆر گرنگه. ئێستا باس له چەند دۆخێکی ڕۆڵوازی دەکەین. سەرەتا ناوی ئەو هەسته بێنن لەو بارودۆخەدا لاتان پەیدا دەبێت. ئەوجا ناوی کەسێکی گەورەساڵی جێباوەڕ بێنن. دواتر، چەند وشەیەک هەڵبژێرن بۆ ڕوونکردنەوەی ئەو هەسته بۆ ئەو کەسه گەورەساڵه. بۆ نموونه «من هەست به . . . . . دەکەم ئەگەر . . . . . .» (به وشەی گونجاو پڕی بکەوه).
من دەست پێ دەکەم.
(پێشانی فێرخوازانی بده). دۆخەکه ئەوەیه من دەبێت بچم بۆ لای ددانساز. من دەترسم له چوونه لای ددانساز. ئەو کەسه گەورەساڵەی دەمەوێ قسەی لەگەڵ بکەم، خوشکه گەورەکەمه. به خوشکەکەم دەڵێم «دەترسم له چوونه لای ددانساز.»

داوا له فێرخوازان بکه ئەم پێشنیازانەی خوارەوه پیاده بکەن. داوایان لێبکه به نۆبەت وەڵامی ئەو بارودۆخانه بدەنەوه. یارمەتییان بده ئەنجامی لێ بگرن. گەر پێویستی کرد با تەماشای لیستی وشەی سەربه هەست بکەن. بارودۆخ هەیه ئایانه (پۆزەتیڤ) یه، بۆ ئەوەی باس تەنها لەسەر نیگەرانی و بێزاری نەبێت، باری گەشیش بگرێتەوه.
هەست به چ دەکەیت، ئەگەر:

- یەکەمین ددانت کەوت.
- له بازاڕ ون بوویت.
- بانگهێشت کرای بۆ مانەوه شەوێک لهماڵی برادەرێکت.
- براکەت ژوورەکەی تۆی سەروژێر کردووه.
- ساڵڕۆژی خۆته و بۆت هەیه کێک هەڵبژێریت.
- خوشکه گەورەکەت نایەوێت یاریت لەگەڵ بکات.

- هاوپۆلێکت بۆکسی فراڤینەکەتی لێشاردیەوە.
- خۆشەویسترین برادەرت گاڵتەی پێکردیت.
- برایەکی تازەتان لە دایکبوو.

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ گوێم لێ بوو ژمارەیەکی زۆر وشەی سەربە هەستتان بەکارهێنا و ناوی زۆر کەسی گەورەساڵ و جێباوەڕیشتان برد. گفتوگۆ لەگەڵ کەسێکی گەورەساڵ و جێباوەڕ لەسەر هەستەکانمان لەوانەیە ببێتە مایەی ئارامی.

بۆ ماڵەوە

نامەیەک بۆ ماڵەوە، ژمارە 3: گفتوگۆ دەربارەی هەست

گواستنەوەی زانیار

هانی فێرخوازان بدە لەگەڵ کەسێکی گەورەساڵ و جێباوەڕ قسە لەسەر هەستەکانیان بکەن. گەر دەزانیت منداڵ هەیە لە تۆ زیاتر کەس شک نابات، یارمەتیی بدە بیر لە کەسانی دیکەش بکاتەوە. وەها چاکە منداڵ چەند پشتیوانێکی هەبێت.

یادی ئەمڕۆ: لە فێرخوازان بپرسە ئایا ئەمڕۆ باسی هەستی خۆیان لای کەسێکی گەورەساڵ و جێباوەڕ کردووە. ئایا ئارامتر بوون؟

چالاکی دیکە

لە کاتی چیرۆک خوێندنەوەدا داوا لە فێرخوازان بکە سەرنج بدەنە گۆڕانی هەستی کارەکتەرەکان. داوایان لێبکە ئاماژە بەو وشانە بکەن کە کارەکتەرەکان بەکاریدێنن بۆ گفتۆگۆ دەربارەی هەستەکانیاین.

بەشی یەکەم – ڕاهێنانی هاوسۆزی

وانەی شەشەم: وێکچوون و جیاوازی

وانەی ڤیدیۆدار

چەمک

ناسینەوەی وێکچوون و جیاوازی لە هەستی کەسانی دیکەدا پێشمەرجێکە بۆ وەرگرتنی ڕوانگەی بەرانبەر.

چەمکی زمانەکی: *وێکچوون – جیاوازی، دەبێت - نابێ*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- بە نیشانەی فیزیکی، زارەکی و دۆخەکی هەستی هەمەجۆر بناسێتەوە.
- سۆز و نیشانە فیزیکیی وێکچوو و جودای منداڵان دیاری و جودا بکاتەوە.
- پێشانی بدات کە دەکرێت مرۆڤ بەرانبەر هەمان بابەت هەستی جیاوازیان هەبێت.

پێداویستی

ڤیدیۆی «هەنگاو بە هەنگاو» بەشی 1: «یەکەم ڕۆژی فێرگە، بەشی 1»
تەلەڤیزیۆن/ ڤیدیۆ

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

ئەم وانەیە تەوەر لەسەر چەمکی «وێکچوون – جیاوازی» دەبەستێت. لەم وانەیەدا، منداڵ پەیوەستەی «وێکچوون – جیاوازی» بەکار دێنێت بۆ ئەوەی زیاتر پەی بە هەست و خواستی کەسانی دیکە بەرێت. داننان بەوەی هەست و خواستی کەسانی دیکە دەکرێت جیاواز بن لەوانەی خۆی زۆر گرنگە بۆ وەرگرتنی ڕوانگەی جڤاکیی بەرانبەر. منداڵ گەر توانی ڕوانگەی بەرانبەر بگرێت، دەتوانێ پێشبینی لە بیر و کردارەکانی بەرانبەریش بکات.
تەماشایەکی خێرای ڤیدیۆ کلیپەکە بکە و پاشان بیگێڕەوە بۆ سەرەتا پێش ئەوەی بە پۆلەکەی پێشان بدەیت.

سەرچاوە بە ئینگلیزی

Be Good to Eddie Lee by Virginia Fleming; *The Brand New Kid* by Katie Couric

چیرۆک و گفتوگۆ

ئەمڕۆ قسە لەسەر وێکچوون و جیاوازی دەکەین. سەرەتا تەماشای ڤیدیۆیەک دەکەین لەسەر یەکەم ڕۆژی فێرگە. سۆسەن و تاڤگە هەردووکیان لە پۆلی یەکەمی سەرەتایین، هەردووکیشان لە یەک گەڕەک دەژین. کاتێک تەماشای ڤیدیۆکە دەکەن چاو بگێڕن بۆ وێکچوون و جیاوازیی سۆسەن و تاڤگە. (ڤیدیۆکە لێدە، پاشان ڕایگرە بۆ گفتوگۆ). فۆتۆی سۆسەن و تاڤگە پێشان بدە.

1. سۆسەن و تاڤگە لە چیدا وێکچوون؟ (کیژن. هاوپۆلن. هاوگەڕەکن).
2. سۆسەن و تاڤگە لە چیدا جیاوازن؟ (ڕەنگی پرچیان. سۆسەن گوارەی لە گوێیە، تاڤگە گوارەی لە گوێ نییە. سۆسەن دەترسێ؛ تاڤگە شادە). سۆسەن و تاڤگە هەندێک لایەنیان وێکچووە و لایەنیشیان هەیە جیاوازە.

هەستەکانیشیان هەروەها. جار هەیە مرۆڤی جودا هەستیان بەرانبەر هەمان بابەت وێکچووە، جاریش هەیە هەستیان جیاوازە.

3. ئایا سۆسەن و تاڤگە، بەرانبەر یەکەم ڕۆژی فێرگە، هەمان هەستیان هەیە؟ (نەخێر).

4. تاڤگە هەست بە چی دەکات؟ (شاد، شاگەشکە). بە چ ڕا دەزانی؟ (ئەو زەردەخەنەی لەسەر لێوە. چاوەکانی زۆر کراونەتەوە. قیت ڕاوەستاوە. هەردوو برۆکانی بەرزبوونەتەوە. خۆشرەوتە).

5. سۆسەن هەست بە چی دەکات؟ (ترسان، نیگەران). بە چ ڕا دەزانی؟ (برۆکانی دابەزیون. دەمی کراوەتەوە. لۆش لۆش دەڕوات).

سۆسەن و تاڤگە هەستیان بەرانبەر هەمان بابەت جیاوازە. سۆسەن هەست بە ______ دەکات (ترسان). ئەو هەست بە ______ (شاگەشکە، شاد) ناکات. تاڤگە هەست بە ______ دەکات (شاگەشکە، شاد). ئەو هەست بە ______ (ترسان) ناکات.

6. یەکەم ڕۆژی فێرگەت لە بیر ماوە؟ کێ هەستی بە ترس دەکرد، دەست هەڵبڕێت. (ئاماژە بە چەند فێرخوازێک بکە). «ئەم و ئەم و ئەو، یەکەم ڕۆژی فێرگە هەستیان بە ترس کردوە. هەموویان هەمان هەستیان هەبووە.»

7. کێ یەکەم ڕۆژی فێرگە هەستی بە شادی کردووە، دەستی هەڵبڕێت؟ (ئاماژە بە چەند فێرخوازێک بکە). « ئەم و ئەم و ئەو، یەکەم ڕۆژی فێرگە هەستیان بە شادی کردوە. هەموویان هەمان هەستیان هەبووە.» بەڵام ...ئەو... (لە گرووپی یەکەم) و ...ئەو... (لە گرووپی دووهەم) هەستیان جیاوازە.

جار هەیە هەستمان بەرانبەر هەمان بابەت وەک یەکە، جاریش هەیە هەستی جودامان هەیە.

8. کێ جارێکی بە بیر دێت، خۆی شاد بووبێت کەچی کەسێکی دیکەی لەگەڵ بووبێت و شاد نەبووبێت. ئایا کەسەکەی دیکە هەستی بە چ دەکرد؟ («من کە لە فێرگە گەڕامەوە شاد بووم، بەڵام برا بچووکەکەم دەگریا.» «من شاد بووم کاتێک وەک یەکەم کەس هەڵبژێردرام بۆ یاریەکە، بەڵام برادەرەکەم زۆر تووڕە بوو چونکە هەڵنەبژێردرا.»)

ڕۆڵوازی

کاتی ڕۆڵوازییە. دوو فێرخواز پشت لە یەک ڕادەوەستن. من باس لە دۆخێک دەکەم، گریمان لە ئێوە ڕووی داوە. بە ڕوخسار و لەش هەستی خۆت پێشان بدە. پاشان ڕووت وەرگێڕە بەرەو پۆلەکە. ئێمە تەماشا دەکەین داخۆ تۆ وەک هاوپۆلەکەت هەستت بە هەمان بابەت کردوە یان نا.

سەرەتا، من ڕۆڵوازی لەگەڵ فێرخوازێکی دڵخواز دەکەم. (پێشانی فێرخوازانی بدە. بە پێوە پشتت لە فێرخوازە دڵخوازەکە بکە). ئێمە بۆ ئێوارە دۆڵمەمان هەیە. ڕوو لە پۆلەکە بکە.

پاشان سەرەی منداڵەکانە. لەم لیستەیەی خوارەوە دۆخی لەبار هەڵبژێرن. گەر خۆتان نموونەی باشترتان لا هەیە کاری لەسەر بکەن.

- برادەرێکت گەمە لەگەڵ مارە دەستەمۆکەی خۆی دەکات.
- تازە پێیان گوتی کە خوشکە ساواکەت لێرە بەدواوە لەگەڵ تۆ لە ژوورەکەتدا دەخەوێت.
- نۆبەی پۆلەکەی ئێوە هاتووە لە ڕیزبوونی بەیانیان لە بەردەم هەموو فێرگەکەدا گۆرانی بڵێت.
- چاوەڕێیت نۆبەتی تۆ بێت لە یاری تۆپی پینگپۆنگ (تێنسی مێز).

- مامت بێچووپشیلەیەکی بە دیاری بۆ تۆ هێناوە.
- نۆبەتی تۆ هاتووە لەسەر تەختە بەرزەکەی مەلەوانگە خۆت فڕێ دەیت.
- تۆ داوای بایسیکلت کردبوو بۆ ساڵڕۆژی خۆت کەچی ئەوان کراسێکیان بە دیاری دا پێت.
- دایکت داوای لێ کردی مێزەکان خاوێن بکەیتەوە.

ئەنجامگیری

جاروبار لە پۆلەکەمان هەستەکانمان بەرانبەر هەمان بابەت لێکجودان. شتێکی ئاساییە کەسە جیاکان بەرانبەر هەمان بابەت هەستی لێکجیایان هەبێت. لە وانەی داهاتوودا درێژە بە چیرۆکەکەی سۆسەن و تاڤگە دەدەین. ئێمە تێیان دەڕوانین بزانین هەستەکانیان گۆڕانیان بەسەردادێت یان نا.

گواستنەوەی زانیار

یادی ئەمڕۆ: لە پۆلەکە بپرسە هەستیان چۆن بوو لەسەر شتێک ئەمڕۆ ڕووی دابێت. داوا لە فێرخوازان بکە هاوپۆلێک دەستنیشان بکەن بەرانبەر هەمان بابەت هەستی بە هەمان بابەت کردبێت و یەکێکی دیکە هەستی لەو جودا بووبێت.

چالاکی دیکە

هەر بۆ ڕاهێزانی چەمکی وێکچوون – جیاواز، پشوو بدە بەو فێرخوازانەی، بۆ نموونە، ڕەنگی کراسیان لە ڕەنگی کراسی تۆیە یان ئەوانەی ڕەنگی پێڵاویان لەوەی تۆ جودایە.

بەشی یەکەم – ڕاهێنانی هاوسۆزی

وانەی هەفتەم: گۆڕانی هەست

وانەی ڤیدیۆدار

چەمک

مرۆڤ لەوانەیە، بەرانبەر هەمان بارودۆخ، لە کاتی جیاوازدا هەستی جیاوازی هەبێت.

چەمکی زمانەکی: *گۆڕان، ئێستا – دوایی، پێش – پاش*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- بە نیشانەی فیزیکی، زارەکی و دۆخەکی هەستی هەمەجۆر بناسێتەوە.
- بزانێت کە دەشێت هەستی مرۆڤ دەربارەی هەمان بارودۆخ بەپێی کات و شوێن بگۆڕێن.

پێداویستی

- ڤیدیۆی «هەنگاو بە هەنگاو» بەشی یەکەم: «یەکەم ڕۆژی فێرگە، بەشی 2»
- تەلەڤیزیۆن/ ڤیدیۆ
- وانەکانی 2 و 3 ی بەشی یەکەم

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

پەیبردن بەوەی بەرتەکی سۆز لە کەسێکەوە بۆ کەسێک و تەنانەت لای هەمان کەسیش، بە پێی کات و شوێن، جودایە، بەشێکی گرنگی فراژووتنی سۆزەکیی مرۆڤە. چەمکی زمانەکی وەک، *ئێستا – دوایی* و *پێش – پاش* یارمەتی منداڵان دەدەن سروشتی ئەو گۆڕانکارییانەی سۆزە دەرک بکەن.

بارودۆخ، تەمەن و مەودای زانیاری دەتوانن هەستەکان بگۆڕن.

لەم وانەیەدا، باسی ترس و نیگەرانی، دەرفەت بۆ بنیاتنانی «ڕێز لە خۆگرتن» و «ڕسکان» لەلای منداڵان دەڕەخسێنێت.

تەماشایەکی خێرای ڤیدیۆ کلیپەکە بکە و پاشان بیگێڕەوە بۆ سەرەتا پێش ئەوەی بە پۆلەکەی پیشان بدەیت.

چیرۆک و گفتوگۆ

ئەمڕۆ باس لەسەر گۆڕانی هەست دەکەین. دەشێت هەستی ئێستام جودا بێت لە هەستی ماوەیەکەی دیکەم. دەچینەوە سەر باسی ڤیدیۆکەی سۆسەن و تاڤگە.

جاری پێشوو سۆسەن و تاڤگە چ باسیان بوو؟ (یەکەم ڕۆژی فێرگە بوو. تاڤگە شاد بوو. سۆسەن دەترسا و خەمباریش بوو. فۆتۆی وانەی 6 وەک دەستپێک بەکار بێنە). بەدەم تەماشاکردنی ڤیدیۆکەوە سەرنج بدە هەستەکانی سۆسەن، بزانە گۆڕانیان بەسەردا دێت یان نا.

ڤیدیۆکە لێدە، پاشان ڕایگرە بۆ گفتوگۆ. فۆتۆی سۆسەن پێشان بدە.

1. ئێستا سۆسەن هەستی بەرانبەر فێرگە چۆنە؟ (شادترە).

2. به چ ڕا دەزانیت؟ (بزەی دێت. ڕوومەتەکانی بەرزبوونەتەوە).

3. پێش ئەوەی تاڤگە بیدوێنێت، سۆسەن هەستی بەرانبەر یەکەم ڕۆژی فێرگە چۆن بوو؟ (ترسان، نیگەران).

4. ئێستا هەستی سۆسەن بەرانبەر ڕۆژی یەکەمی فێرگە جودایە لەوەی پێشتر؟ (ئەرێ). چی وەهای لە سۆسەن کرد هەستی بگۆڕێت؟ (ناسیاوی دۆزییەوە. تاڤگە بەخێری هێنا. بە گوتەکانی مامۆستا ئارامبۆوە).

هەستی سۆسەن گۆڕا. پێش ئەوەی تاڤگە بیدوێنێت، سۆسەن، بەرانبەر یەکەم ڕۆژی فێرگە، هەستی بە ______ (ترس) دەکرد. پاش دواندنی تاڤگە، سۆسەن هەست بە ______ (شادی، ئارامی) دەکات.

هەستەکانی تۆش لەوانەیە جاروبار بگۆڕێن. لەوانەیە ئێستا بترسیت، یان تووڕە بیت، یان دڵتەنگ بیت دەربارەی شتێک، بەڵام دواتر هەستێکی دیکەت هەبێت دەربارەی هەمان بابەت.

کاتێک بە بیر خۆت بێنەوە، بەرانبەر شتێک هەستت بە ترس یان دڵتەنگی کردبێت. بەڵام دواتر هەستت، دەربارەی هەمان بابەت، باشتر بووبێت. باس لە یەکەمین ئەزموونی خۆت بکە لەگەڵ کەسێکی دیکە. (هاتنەخوار لە سکەیتبۆرد-ێک، مەلەکردن، ماڵ بارکردن، چوونە سەر شانۆ).

چالاکی

فۆتۆکانی وانەی 2 و 3 پێشان بدە. کێ وشەی سەربە هەستی وانەکانی پێشووی لەبیر ماوە؟ (شادی، خەمباری، تووڕەیی، سەرسامی، ترسان، بێزهاتنەوە). وەرن گەمانێک دەکەین ئەو وشانەی تێدا بەکار دەهێنین. من باسی دۆخێک دەکەم، ئێوەش پێم بڵێن

سەرەتا هەستتان بەرانبەر دۆخەکە چۆن بوو، ئەی ئێستا هەستتان چۆنە. لەوانەیە بەشێکی هەستەکان گۆڕابن و بەشێکیش وەک خۆیان بن.

(نموونەیەک پیشانی فێرخوازان بدە). من کاتی خۆی دەترسام لە تێکەڵبوون لەگەڵ خەڵکی بیانی. کەچی ئێستا بە تێکەڵبوون لەگەڵ بیانی شاد دەبم.

ئەوجا سەرەی فێرخوازانە. ئەم بارودۆخانەی خوارەوە بەکار بێنە، داواشیان لێ بکە بۆشاییەکان پڕ بکەنەوە:
«زوتر، بەرانبەر ______ هەستم بە ______ دەکرد. ئێستا هەست بە ______ دەکەم.»
ئەم ڕستەیە لەسەر تەختەکە بنووسە تاوەکوو یارمەتی فێرخوازان بدات. دەتوانی فۆتۆکانی وانەی 2 و 3 بەکار بێنیت بۆ ئەوەی وشەی سەربە هەست ڕیز بکەیت.

- سواربوونی بایسیکل
- دیتنی کەسێکی کۆمیدی
- چوون بۆ لای دکتۆر
- بوونی خوشکێکی بچوک لەماڵتان
- گواستنەوە بۆ شارۆچکەیەکی دیکە
- چوون بۆ لای ددانساز
- تەماشاکردنی خۆشترین بەرنامەی تەلەڤیزیۆن لەلای تۆ
- خوێندنەوە بە دەنگێکی بەرز
- خواردنی سەوزە و میوە
- چوون بۆ سەر جێگای نوستن پێش ڕۆژئاوابوون
- یاریکردن لەگەڵ منداڵانی لە خۆت بە تەمەنتر
- گۆرانی گوتن بە کۆرس لەماڵەوە
- وازیکردن

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ فێری ئەوە بووین کە هەست دێتە گۆڕین. مەرج نییە هەستی ئەمڕۆت بەرانبەر بابەتێک وەک هەست چەند ڕۆژێکی دیکەت بێت.

گواستنەوەی زانیار

گەر تێبینت کرد فێرخوازێک لە بوارێکدا گەشەی کردووە، ئافەرینی لێ بکە، بۆ نموونە: «ژوان، تۆ پێشان لە گردبوونەوەکاندا قسەت نەدەکرد. پاش ئەوەی ئاشنای هاوپۆلەکانت بوویت زوو زوو بەشداری دەکەیت.»

خەیاڵی ئەمڕۆ: لە فێرخوازان بپرسە داخۆ لەم ساتەوەختەدا هەست بە چ دەکەن. هەموو منداڵەکان بەسەر بکەوە.

یادی ئەمڕۆ: لە فێرخوازان بپرسە داخۆ لەم ساتەوەختەدا هەست بە چ دەکەن. لێیان بپرسە داخۆ لە بەیانیەوە تا ئێستا هەستیان گۆڕاوە. فێرخوازانی پۆلی یەک لەوانەیە پێویستیان بەوە بێت بە بیریان بێنیتەوە کە بەیانی چیان گوتووە، بۆیە لەوانەیە پێویستیت بەوە بێت وەک تێبینی بیانووسیتەوە بۆ ئەوەی دواتر بە بیرت بێنەوە.

بەشی یەکەم – ڕاهێنانی هاوسۆزی

وانەی هەشتەم: پێشبینیی هەست

چەمک

توانای پێشبینیکردن لە هەستی کەسانی دیکە پێشمەرجێکە بۆ وەرگرتنی ڕوانگەی جڤاکیی بەرانبەر.

***چەمکی زمانەکی:** ئەگەر – ئەوسا*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

پێشبینی لەو هەستانەی بەرانبەر بکات کە کردەوەی خۆی یان کەسێکی دیکە دەیان هرووژێنێت.

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

منداڵ بۆ ئەوەی بتوانێت ڕەفتاری چاوەڕوانکراو لە دۆخێکی جڤاکیدا هەڵسەنگێنێت دەبێت توانای هەبێت پێشبینی ئەو ڕەفتارانە بکات، بەتایبەتی هەستی کەسانی بەرانبەر.

لەم وانەیەدا، فێرخوازان پەیوەستەی *ئەگەر – ئەوسا* دەخەنە کار بۆ پێشبینی لە هەستی کەسی بەرانبەر: «ئەگەر من لێی بدەم، ئەوسا لەوانەیە ئەو بگریت.» لەوانەیە فێرخوازان ئاشنابن بەم چەمکەی زمان، کەچی بەکارهێنانی بۆ پێشبینی لە هەستی بەرانبەر لەوانەیە نوێ بێت بۆیان. لەم وانەیەدا جەخت دەکەینە سەر پێشبینی لە هەستی کەسانی دیکە، نەک پیادەکردنی چارەی کێشە (ئەمەیان لە بەشی دووهەمدا باسی لێ دەکرێ).

چیرۆک و گفتوگۆ

لە وانەی ئەمڕۆدا، فێری ئەوە دەبین پێشبینی لەو هەستە بکەین کە کردارێکی تایبەت لای کەسی بەرانبەر دروستی دەکات.

فۆتۆی ڕێبین و تابان پێشان بدە. ئەوە «ڕێبین» ـەو ئەوەش «تابان» ـە.
ئەوە چی ڕووی داوە؟ (ڕێبین سواری سکەیتبۆردەکە بووە (سکەیتبۆرد = تەختەی چەرخەدار، چەرخەبەرە)، تابانیش دەیەوێت نۆبەتێک وەرگریێت). ڕێبین سواری «سکەیتبۆرد»ێکی نوێ بووە. تابانیش دەیەوێت سواری سکەیتبۆردەکە بێت. تابان بیر لە فڕاندنی سکەیتبۆردەکە دەکاتەوە.

ئەگەر تابان سکەیتبۆردەکە بفڕێنێت، ڕێبین هەست بە چی دەکات؟ (تووڕە، ئازار، خەمبار).

وەرن پێشبینی لە هەستی تابان و ڕێبین بکەین.

- ئەگەر تابان داوای سکەیتبۆردەکە بکات، لەوانەیە ڕێبین بڵێت ـــــــ (باشە) یان ـــــــ (نەخێر).

- ئەگەر ڕێبین بڵێت باشە، تابان لەوانەیە هەست بە ـــــ (شادی) بکات و ڕێبینیش لەوانەیە هەست بە ـــــ (شادی لە بەشداریکردن و یاریکردن لەگەڵ تابان) بکات.
- ئەگەر ڕێبین بڵێیت نەخێر، ئەوسا تابان لەوانەیە هەست بە ـــــ (خەمباری، نائومێدی) بکات.
- ئەگەر تابان، لە بەرانبەر نۆبەتێک سواربوونی سکەیتبۆردەکە، نۆبەتێک بایسیکلەکەی خۆی بدات بە ڕێبین ئەوسا ڕێبین لەوانەیە بڵێت ـــــــ (باشە) یان ـــــــ (نەخێر).
- ئەگەر ڕێبین بڵێت باشە، ئەوسا تابان لەوانەیە هەست بە ـــــــ (شادی) بکات و ڕێبینیش لەوانەیە ـــــــ (شاد بێت بە گۆڕینەوە).
- ئەگەر ڕێبین بڵێت نەخێر، ئەوسا تابان لەوانەیە هەست بە ـــــــ (خەمباری، نائومێدی) بکات.

تابان چی بکات یان چ بڵێت باشە، تا خۆی و ڕێبین هەست بە خۆشی بکەن؟
(پێشنیازی گۆڕینەوە بکات. پێشنیازی نۆرەکاری بکات).

گەر بڕیاری خۆتت دا، دەبێت بیر لەوەش بکەیتەوە داخۆ بڕیارەکەت چۆن کار دەکاتە سەر هەستی کەسانی دیکە. لەبیرت نەچێت، لەوانەیە کەسانی دیکە هەستیان بەرانبەر بە هەمان بابەت جودا بێت لە هەستی تۆ.

باسێکی وەک ئەوەی تابانت بەسەرهاتووە؟ ئەوەی بەرانبەر هەستی چۆن بوو؟

چالاکی

داوا لە فێرخوازان بکە ئەم سیناریۆیانەی پەیوەستەی *ئەگەر – ئەوسا* پڕبکەنەوە. دەکرێت خۆت نموونەی هەندێکیان پێشان بدەیت. لێمەگەڕێ فێرخوازان پەنا بەرنە بەر کرداری نایانە (نێگەتیڤانە).

1. ئەگەر تۆ ___ ...... ___ بانگهێشت بکەیت بۆ ئاهەنگێک، ئەوسا ئەو هەست بە ____ دەکات.
2. ئەکەر برادەرێک ___ ...... ___ لە ئامێز گرت، ، ئەوسا ئەو هەست بە ____ دەکات.
3. ئەگەر ___ ...... ___ پاڵێکی پێوەنایت، ئەوسا ئەو هەست بە ____ دەکات.
4. ئەگەر ___ ...... ___ چوو بۆ فلمێکی ترسهێنەر، ئەوسا ئەو هەست بە ____ دەکات.
5. ئەگەر من داوام لە ___ ...... ___ کرد گەمانم لەگەڵ بکات، ئەوسا ئەو هەست بە ____ دەکات.
6. ئەگەر کەسێک ناوناتۆرەیەکی لێنام، ئەوسا من هەست بە ____ دەکەم.
7. ئەگەر من ئەستێرەیەکم خستە سەر دەفتەرەکەی ___ ...... ___ ئەوسا ئەو هەست بە ____ دەکات.
8. ئەگەر ___ ...... ___ خواردنەکەی خۆی لەگەڵ ___ ...... ___ خوارد، ئەوسا ئەو هەست بە ____ دەکات.

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ فێری ئەوە بووین چۆن گوتە و کرداری تۆ کار دەکەنە سەر هەستی کەسانی دیکە.

گواستنەوەی زانیار

کاتێک کە ناوبژی لە کێشەیەکدا دەکەیت، چەمکی *ئەگەر – ئەوسا* بەکار بێنە. بۆ نموونە: «ئەگەر تۆ شت لە خەڵکی بفڕێنی، دەزانیت ئەوسا چ ڕوو دەدات؟»

یادی ئەمڕۆ: داوا لە فێرخوازان بکە یادی ئەو کاتانە بکەنەوە کە پێشبینییان لە ئاکامی کردارێک یان گوتەیەک کردبێتەوە.

بەشی دووهەم – جڵەوگرتنی جرپنی و چارەی کێشە

دەربارەی بەشی دووهەم

ئامانج لەم بەشە کەمکردنەوەی جرپنی و هەڵسوکەوتی درِە لای منداڵ ئەویش بە پەیرِەوکردنی هونەرەکانی «خۆئارامکردنەوە» و«چارەی کێشە» و «راهێنانی هونەری رِەفتار».

- «خۆئارامکردنەوە» هونەری هەست راگریی بەکار دێنێت بۆ جڵەوگرتنی جرپنی. «جڵەوگرتنی جرپنی» بریتییە لەوەی وچانێک بگریت و بیر لە چارەی کێشەکە بکەیتەوە نەک دەستوبرد یەکەم بیرۆکەی بە خەیاڵدا دێت بخەیتە کار.
- «چارەی کێشە» بریتییە لە چەند هەنگاوێک بۆ چارەکردنی کێشە و ناکۆکیی نێوان خەڵک.
- «راهێنانی هونەری رِەفتار» شێوازێکە چارەی کێشە دابەش دەکات بە سەر سێ تا پێنج هەنگاودا بۆ دیاریکردنی رِەفتاری گونجاو بۆ پیادەکردنی چارەی هەڵبژاردە.

خاڵی سەرەکی

«خۆئارامکردنەوە»

- وچانێک بگرە
- لە خۆت بپرسە «هەست بە چی دەکەم» - منداڵ نیشانەی فیزیکی هەستەکانی خۆی دیاری دەکات.
- هەنگاو:

«سێ هەناسەی قووڵ» - سکەهەناسە: هەناسەی قووڵ و ئارام بە لووت هەڵمژە بە دەم بیدەوە.

«پشتەوژمێری خاو»

«بیرکردنەوە لە رِووداوی ئارام و هێمن»

«چارەی کێشە»

دۆزینەوەی رِێگەچارە بۆ کێشەکان، پێنج هەنگاون:

1- کێشەکە چییە؟ - لە ڕێی نیشانەی زارەکی (گوتن)، فیزیکی (ڕوخسار و لەش) و هەروەها نیشانەی دۆخەکی (بارودۆخ) ـیەوە کێشەکە دیاری بکە.
2- کامانەن ڕێگەچارە؟ ڕێبازی «**بیرۆکەبارانە**» بەکار بێنە.
(«بیرۆکەبارانە»: brainstorming – میتودێکە بۆ کۆکردنەوەی بیروڕا دەربارەی مەسەلەیەکی تایبەت بێ ئەوەی هیچ جۆرە ڕەخنە و سانسوورێک بکەینە لەمپەڕ. پاش کۆکردنەوەی بیرۆکەکان ئەوجا پرۆسەی نرخاندنیان دەست پێ دەکات نەک کاتی پێشنیازکردنیان).
3- بۆ هەر یەک لەو چارانە پرسیار لە خۆت بکە:
- ئایا ئەمە چارەیەکی سەلامەتە؟
- ئاخۆ خەڵکی چۆن لەم چارەیە دەڕوانن؟
- ئایا ئەمە چارەیەکی ڕەوایە؟
- ئایا ئەم چارەیە سەردەگرێت؟ «بۆ هەڵسەنگاندنی چارەکان پێشبینی لە ئەنجامەکانیان بکە.»

4- ڕێگەچارەیەک هەڵبژێرە. هونەری «ڕاهێنانی هونەری ڕەفتار» بخە کار.
5- ئەم چارەیە سەری گرت؟ - ئەگەر سەری نەگرت چی بکەم؟ دەچمەوە خاڵی چوارەم و چارەیەکی دیکە هەڵدەبژێرم. «هەڵسەنگاندن و دۆزینەوەی چارەی دیکە.»

«**بیردانەوە**» (بیرکردنەوە دەربارەی بابەتێک) تەواوکەری پرۆسەی جڵەوگرتنی جرپنی و چارەی کێشەیە. «ڕاپۆرتی فێرخواز» لە چەند وانەیەکدا فێرخواز هان دەدات بیر لە نەخش و ڕەفتاری ڕۆژانەی خۆی بکاتەوە.

«**ڕاهێنانی هونەری ڕەفتار**» دێت ڕێگەچارەی دیاری کراو دابەش دەکات بەسەر سێ – پێنج هەنگاوی کورتدا. گرنگە ڕێنوێنیی فێرخوازان بکرێت بۆ ئەوەی فێربن هەنگاوی خۆیان بەرانبەر چارەی دیاری کراو هەڵبژێرن. ئەم هەنگاوانە لە بەشی

«ڕۆڵوازی / چالاکی» ی نێو وانەکاندا پیادە دەکرێن. دەشکرێت ئەو هەنگاوانە لە «ڕۆڵوازی» دا وەک ڕێنوێنی بخرێنە کار.

«بیرکردنەوەی ئاشکرا» پرۆسەیەکە تێیدا منداڵ بەدەم فێربوون و پیادەکردنی هونەرەکانی «خۆئارامکردنەوە» و «چارەی کێشە» وە - بە دەنگی بەرز لە هونەرەکان دەدوێن. ئەم «بیرکردنەوە ئاشکرا» یە منداڵ کێش دەکات بەرەو پرسیار و وەڵام دەربارەی هەنگاوەکانی چارەی کێشە.

بەکارهێنانی **«پەڵەبیر»** لە میانەی ڕۆڵوازیی نێو وانەکاندا (بڕوانە ڕێنامەی مامۆستا) کۆمەک بە فێرخوازان دەکات تەکنیکی «بیرکردنەوەی ئاشکرا» بەکار بێنن.
بە ڕاهێنان منداڵ فێری هەنگاوەکانی «خۆئارامکردنەوە» و «چارەی کێشە» دەبن، ئەوسا دەتوانن هەنگاوەکان، بە بێدەنگی، لە هۆشی خۆیاندا بڵێنەوە.

سەرچاوەی بە ئینگلیزی

Camp, B. W., and Bash, M. S. (1981). *Think Aloud: Increasing Social and Cognitive Skills—A Problem-Solving Program for Children* (Primary level). Champaign, IL: Research Press.

چەمکی زمان

زۆربەی ئەو چەمکە زمانیانەی لە بەشی یەکەمدا بەکار هاتوون، لەم بەشەی دووهەمدا ڕادەهێزرێن. پەیوەستەی وەک «ئەگەر – ئەوسا، بۆچی – چونکە، وێکچوون – جودا» تێکەڵ بە هونەرەکانی «چارەی کێشە» کراون. هەروەها وشە، چەمک و شێوازی نوێ دێنە بەرباس، بۆ نموونە:

- کێشە چییە و چۆن چارە دەکرێت.
- بەکارهێنانی «بیرۆکەبارانە» بۆ دۆزینەوەی ڕێگەچارەی کێشە.

لیستی بەشی دووهەم: پرسیار و وەڵام، هەڵکێشانی هەناسەی قووڵ، بیرکردنەوە، گۆڕینەوە، نیشانە، خافڵاندن، دیاریکردن، وێڵکردن، جرپن، جرپنی، نۆرەبڕین بە ئەدەبەوە، پێشکەشکردن، وچان، کێشە، پرس بەڕێزەوە، بەشکردن، هونەری جڤاکی، ڕێگەچارە، چارەسەر، نۆبە بە نۆبە، «بیرکردنەوە ئاشکرا» (خۆدواندن)، گۆڕینەوە، چاوەڕێ بە سەبرەوە و کردە.

وانەکانی بەشی دووهەم

1- دەربارەی جڵەوگرتنی جرپنی و چارەی کێشە– دیاریکردنی *ڕەفتاری جرپنانە* و زاڵبوون بەسەر بارودۆخی کێشەداری جڤاکیدا لە ڕێی بەکارهێنانی هونەرەکانی چارەی کێشە.

2- وچانێک بگرە، ئارام بەوە و بیری لێ بکەوە - کەمکردنەوەی ڕەفتاری جرپنانە بە بەکارهێنانی تەکنیکەکانی خۆئارامکردنەوە بە مەبەستی سازکردنی دەرفەت بۆ دۆزینەوەی چارەی کێشەکە.

3- دیاریکردنی کێشە و دۆزینەوەی چارە – دیاریکردنی کێشە و بیرکردنەوە لە ڕێگەچارەی گونجاو.

4- هەڵبژاردن، پیادەکردن و هەڵسەنگاندنی چارە – هەڵبژاردنی ڕێگەچارەیەکی ڕەوا، کردارەکی و بێمەترسی، پاشان هەوڵدان بۆ هەڵسەنگاندنی.

5- نۆرەبڕین بە ئەدەبەوە – جڵەوگرتنی ڕەفتاری جرپنانە بە هەڵبژاردنی کاتێکی لەبار بۆ قسە پێبڕین.

6- وێڵکردنی خافڵاندن – وێڵکردنی خافڵاندن بە بەکارهێنانی هونەری چارەی کێشە.

7- چارەی ئارەزووی بابەتێک هی خۆت نەبێت - بەکارهێنانی هونەری بەیەکەوە یاریکردن، گۆڕینەوە و نۆرەکاری وەک شێوازێکی چاکتر بۆ مامەڵەکردن لەگەڵ کێشەی ویستنی شتێک کە هی تۆ نەبێت.

کاتی تەواو بۆ خوێندنەوەی بەشەکانی «ڕۆڵوازی» تەرخان بکە و چاک لە سیناریۆکان بگە. هەوڵ بدە بەسەرهات و سیناریۆکان لەگەڵ بەسەرهات و ئەزموونی تایبەتیی فێرخوازاندا بگونجێنێت. گەر دەزانیت فێرخوازان توانای خوێندنەوەیان هەیە، بەشەکانی «ڕۆڵوازی» یان بۆ کۆپی بکە و هەر فێرخوازێک بەشی خۆی بدەیە کاری لەسەر بکات.

گواستنەوەی زانیار

گواستنەوەی زانیار سێ بەشی هەیە لە نامیلکەی «ڕێنامەی مامۆستا» دا باس کراون، ئەمانە یارمەتیدەرن بۆ چەسپاندنی شاهونەرەکانی بەشی دووهەم.

خەیاڵی ئەمڕۆ: فێرخوازان هان بدە، ڕووداوەکانی ڕۆژ و هەنگاوەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» گرێ بدەن. هونەری وەک ڕێزلێنانی دان یان وەرگرتن یان ئاڵوگۆڕی ڕا لەگەڵ چالاکییەکانی دادێن پەیوەندییان هەیە.

ڕاهێزانی ڕەفتار: ئاراز، لەوە دەچێت «داواکردن بە جوانی» ئاکامی باشی بووبێت.

یادی ئەمڕۆ: داوا لە فێرخوازان بکە باسێکی ئەمڕۆ یاد بکەنەوە کە هونەرەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» ی تێدا پیادە کرابێت.
کامتان ئەمڕۆ کێشەیەکی چارە کرد؟ چۆنی چارە کرد؟
کامتان ئەمڕۆ پەیمانێکی بردەسەر؟

تێهەڵکێشی گواستنەوەی زانیار لەگەڵ وانەکانی ڕۆژ دەبنە یاریدەری منداڵان بۆ پیادەکردنی هونەرەکانی «خۆ ئارامکردنەوە»، «چارەی کێشە» و «ڕاهێنانی هونەری ڕەفتار» لە ژیانی ڕۆژانەدا.

تێبینی دەربارەی ئاستی گەشەسەندن

بابەتی تایبەت و ناساندن

ئەو منداڵەی جڵەوی جرپنی خۆی دەگرێت و کێشەی پێ چارە دەکرێت:

- توانای هەیە هەستی خۆی ڕێک بخات.
- دۆخی جڤاکی باش دەخوێنێتەوە.
- پەیوەستەی «هۆ - و - ئەنجام» دەرک دەکات.
- ڕێساگەلی ڕەفتاری جڤاکیی لەبار دەزانێت.
- بۆ کێشەیەکی دێتە پێش، چەندین بەرخوردی لەباری دەبێت.

توانای دۆزینەوەی ڕێگەچارە بۆ کێشە، بەندە بەو هونەرانەی هاوسۆزییەوە کە منداڵ تا ئەو کاتە فێریان بووە.

منداڵ، تا ئەو کاتەی دەست بە خوێندن دەکەن:

- ئاشنای هونەرەکانی جڵەوگرتنی جرپنی و ڕێکخستنی هەست دەبن.
- فێر دەبن ئەو هونەرانە لە بواری هەمەجۆردا پیادە بکەن.
- چەند دەرکێکی جڤاکی تێیاندا پەیدا دەبێت، بەڵام بەگشتی کزە.

لە پۆلەکانی سەرەتاییدا، منداڵان:

- دەگەن بەوەی ئاگایانە سەرنج بدەنە هۆکاری ڕووداو نەک تەنها بەرتەکیان لە خودی ڕووداوەکە هەبێت.
- باشتر جڵەوی ڕەفتاری جرپنانە دەگرن.
- لە پیادەکردنی هونەرەکانی چارەی کێشەدا تواناترن.
- لە پیادەکردنی هونەرەکانی جڤاکدۆستانەدا تواناترن (وەک گۆڕینەوەی کەلوپەل).
- هەڵسوکەوتی دژەجڤاکییان کەمتر دەبێتەوە (وەک لێدان و پەلاماردان).

گشت ئەم هونەرانە بە کاوەخۆ لە منداڵاندا بە تێپەڕبوونی تەمەنی منداڵی گەشە دەکەن. لە میانەی ئەو ساڵانەدا، توانای چارەسەری کێشە لای منداڵ لە ڕووی چەندایەتی و چۆنایەتییەوە پەرەدەستێنن.

گرنگیی ئەم بەشە

کێشەکانی پێگەیشتنی جڤاکی و جڵەوگرتنی جرپنی پەیوەستی ئەم خاڵانەن:

- هەڵچوون،
- ڕەتکردنەوەی دۆست،
- ڕەفتاری دڕ.

چالاکیی دیکە

ئەمانەی خوارەوە چەند پێشنیازێکن بۆ تێکهەڵکێشکردنی بیرۆکەکانی بەشی دووهەم لەگەڵ بابەتەکانی دیکە:

1- داوا لە فێرخوازان بکە چیرۆکنامەیەکی هەڵبژاردەی خۆیان بە وێنەی «چارەی کێشە» بڕازێننەوە. (هونەر)

2- داوا لە فێرخوازان بکە، دەربارەی دۆست پەیداکردن، دیدار لەگەڵ هاوپۆل، مامۆستا و کارمەندانی فێرگەکەیان، خێزان و هاوسێ ساز بکەن. ئەمەش نموونەی پرسیار:

- تۆ چۆن هاوڕێ پەیدا دەکەیت؟
- تۆ تازە هاتوویتە ئەم کۆڵانە، چۆن هاوڕێ بۆ خۆت پەیدا دەکەیت؟
- چی دەکەیت بۆ ئەوەی کەسێکی تازە هاتۆتە پۆلەکەتان هەست بە نامۆیی نەکات.

سەرلەبەری وەڵامی گشت فێرخوازان لە کتێبێکدا کۆ بکەنەوە و ناوێک لە کتێبەکە بنێن. ئەم کتێبە بۆ خوێندنەوە بدەن بە پۆلەکانی دیکە و بە کتێبخانەی فێرگەکەی خۆتان. (لێکۆڵینەوەی جڤاکی. زمان)

3- گریمان فێرخوازان گەشتێکی دەشتەوانی یان شاخەوانی دەکەن. دەستەیەکی چوار کەسین و دەبێت پێنج بابەتی زۆر پێویست و گرنگ لەگەڵ خۆ ببەن بۆ ئەو گەشتە. پاش پێنج خولەک لە گرووپەکە بپرسە:

- چیتان بڕیار دا؟
- چۆن گەیشتنە ئەو بڕیارە؟
- لەم هاوکارییە فێری چی بوون؟

(بیری ورد، سروشتناسی)

4- داوا لە فێرخوازان بکە «شارەفتاری ڕۆژ»یان بنووسن. مەبەست لە «شارەفتار» ڕەفتار و هەڵسوکەوتی گەشە بەرانبەر کەسانی دیکە. هەفتەی وانەیەک بۆ «شارەفتاری ڕۆژ» تەرخان بکەن، فێرخواز باس لە ئەزموونی خۆیان بکەن. (زمان- هونەر)

5- داوا لە فێرخوازان بکە وێنەیەک بکێشن یان ڕستەیەک بنووسن لەسەر بارودۆخێک، لە دەرەوەی وانەکانی ڕۆڵوازی، کە توانایەکی «هەنگاو بە هەنگاو»، خۆیان یان کەسێکی دیکە پیادە کردبێت، بۆ نموونە: کەسێک دەیەوێت خەریکت بکات و تۆ وێڵی دەکەیت. (هونەرەکانی زمان، هونەر)

6- با فێرخوازان دوو لەم پۆل و دوو لە پۆلی سەرووتر، دەستەیەک پێک بێنن و پێکەوە هەوڵ بدەن هەنگاوەکانی «خۆئارامکردنەوە» و «چارەی کێشە» بکەن بە سیناریۆ و پەڵەبیری بۆ بکێشن. ئەوجا هەر دەستەیەک پەڵەبیرەکانی خۆی پێشان بدات و دەربارەی کارەکەی بدوێت. (زمان، هونەر، دراما)

7- داوا لە فێرخوازان بکە، بە هاوکاریی دایکوباوکان، بە نووسین ژمارەی ئەو جارانە تۆمار بکەن کە لە ڕۆژانی پشوودا هونەرەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» پیادە دەکەن، بۆ نموونە «نۆرەبڕین بە ئەدەبەوە». یەکەم ڕۆژی پشوو، فێرخوازان ژمارەکان بە گرافیک و دایگرام پێشان بدەن. (ماتەماتیک، هونەری گرافیک)

8- کاتێک لە پۆلدا چیرۆک بۆ فێرخوازان دەخوێنیتەوە، گەر باس لە کێشە کرا، وچانێک بگرە و داوا لە فێرخوازان بکە کێشەکە دیاری بکەن و چارەی بۆ بدۆزنەوە. ئەوجا داوایان لێ بکە دیدی خۆیان لەگەڵ بەرهەمی نووسەرەکەدا بەرواد بکەن. خاڵی جیاواز و وێکچوو دیاری بکەن. (خوێندنەوە و تێگەیشتن، زمان و هونەر)

9- له ڕێی «بیرۆکەبارانە» وە لیستێکی کێشەکانی دەراوسێکانی فێرخوازان داڕێژن. یەکێک یان دووان لەو کێشانە هەڵبژێرن. داوا لە فێرخوازان بکە هەنگاوەکانی «چارەی کێشە» بخەنە کار و چارەیان بۆ بدۆزنەوە. پاشان داوا لە فێرخوازان بکە نامەیەک بۆ دراوسێکان بنووسن تێیدا کێشەکە دیاری بکەن و باس لە چارە پێشنیازکراوەکەشیان بکەن (بۆ نموونە: نەهێشتنی شۆردنی ئۆتۆمبیل لەبەردەم ماڵەکان). بزانە توانای پۆلەکەت چ ئەنجامێکی لێ دەزێت.

10- داوا لە فێرخوازان بکە لاسایی تەکنیکی خۆئارامکردنەوەکەی «مارتین لۆسەر کینگ» بکەن. مارتین لوسەر کینگ خەباتی ئاشتییانەی دەکرد دژ بە سیاسەتی ڕەگەزپەرستی. بۆ نموونە: کاتێک مارتین لۆسەر کینگ – ی ڕەشپێست دەچێتە بەردەم ڕیستۆرانتێک و لە دەرگەکەی نووسراوە «تەنها سپی بۆی هەیە بێتە ژووری» سێ جاران هەناسەی قووڵ هەڵدەمژێت پێش ئەوەی خۆی بە ڕستۆرانتەکەدا بکات. (لێکۆڵینەوەی جڤاکی، دراما)

11- داوا لە فێرخوازان بکە چالاکی خاڵی دەهەم بۆ چەند دۆخێکی دیکە دووبارە بکەنەوە. (لێکۆڵینەوەی جڤاکی، دراما).

بۆ زانیاری زیاتر سەردانی سایتەکەمان www.cfchildren.org بکە. لەو سایتەدا، مامۆستایان گفتوگۆ دەکەن، بیروڕا و زانیاری دەربارەی کۆمیتەی منداڵان دەگۆڕنەوە.

کتێب

گەر کتێبی کوردیی گونجاوت بۆ ئەم بابەتە دەست کەوت ئاگادارمان بکە بۆ ئەوەی کەسانی دیکەش لێی سوودمەند بن.

بەشی دووهەم – جڵەوگرتنی جرپنی و چارەی کێشە

وانەی یەکەم:
دەربارەی جڵەوگرتنی جرپنی و چارەی کێشە

چەمک

کێشە گەرچی سەختیش بێت، بە هونەری تایبەت چارە دەکرێت.

توانای جڤاکی ڕێگە و شێوازی ڕەفتارن لەگەڵ خەڵکانی دیکە.

چەمکی زمانەکی: *کێشە، توانای جڤاکی، پێشکەشکردن*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- نموونە لە کێشەی نێوان خەڵک بێنێتەوە.
- نموونە لە توانای جڤاکی بێنێتەوە.
- هۆی بەکارهێنانی توانای جڤاکی و چارەی کێشە دیاری بکات.

پێداویستی

نامەیەک بۆماڵەوە، ژمارە 4: «هەنگاو بە هەنگاو» بەشی دووهەم

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

لەم بەشەدا، بە مەبەستی هەڵکردن لەگەڵ دەوروبەر، باس لە چارەی کێشە و هونەری ڕەفتار دەکەین. ئەم هونەرانە لە کارتی «دەربارەی ئەم بەشە» دا، ڕوون کراونەتەوە، تکایە بە وردی بیانخوێنەوە.

لێرەدا باس لە چەندیین چەمک دەکەین و دەرفەت بۆ فێرخوازان دەڕەخسێت چەندین توانا پیادە بکەن. کاتێک دێنە سەر پرسیار دەربارەی ڕەفتاری نێو خێزان، منداڵ هەیە ناتوانێت ڕێساکانی خێزانی خۆی بە وشە دەرببڕێت. خێزانیش هەیە ڕێسای ڕوون و بەرچاویان نییە. خۆت دوور ڕاگرە لە سەپاندنی نرخاندنی خۆت، لە بری ئەوە نموونەی گونجاو پێشان بدە.

چیرۆک و گفتوگۆ

لە وانەکانی داهاتووی «هەنگاو بە هەنگاو» دا، فێر دەبین چۆن چارەی کێشەکانمان لەگەڵ خەڵکانی دیکە بکەین.

1- چین ئەو کێشانەی منداڵان لەگەڵ یەکدی هەیانە؟ (پاڵنان، لێدان، فڕاندن، ناوناتۆرە، تووڕەبوون، حەسوودی).

2- هەیە کاتی کێشە، یەکسەر چی بە خەیاڵیدا هات دەیکات، وەک، یەکسەر لێدانی ئەو کەسەی کە لە پشترا خۆی پێدا دا. ڕێگەی باشتر هەیە بۆ چارەی کێشە. دەبێت فێربین خۆمان ئارام بکەینەوە و ئەوجا بیر لە کێشەکە بکەینەوە.

هەروەها فێری چەندین توانای جڤاکی دەبین. «توانای جڤاکی» ڕێگە و شێوازی ڕەفتارە لەگەڵ خەڵکانی دیکە. بۆ نموونە، کاتێک کەسێک شتێکت دەداتێ «دەڵێی سوپاس»، یان کاتێک هەڵەیەک بەرانبەر کەسێک دەکەیت، «داوای لێبوردن دەکەیت». توانای جڤاکی زۆر کێشەمان بۆ چارەسەر دەکات.

تۆ، چەند توانایەکی جڤاکی دەزانیت. بۆ نموونە، گەر یەکەم جار چاوت بە کەسێک کەوت، چی دەکەیت؟ (دەڵێی «چۆنی». تەوقەی لەگەڵ دەکەیت). ئەگەر بتەوێت شتێک لە برادەرەکەت قەرد بکەیت، چ دەکەیت؟ (بە ئەدەبەوە داوای لێ دەکەیت).

توانای جڤاکی ڕێسای چۆنیەتیی هەڵسوکەوتە لەگەڵ کەسانی دیکە. هەیە لە ماڵەوە ڕێسای خێزانیان هەیە و بەگوێرەی ئەوانەوە هەڵسوکەوت دەکەن. خێزانەکان هەموو وەک یەک نین بەڵکوو ڕێسای جوداین هەیە.

3- ڕێساکانی ماڵەوەتان بۆ یاریکردن لە ژوورەوە چین؟ ڕێساکانی ماڵەوەتان بۆ یاریکردن لە دەرەوە چین؟ ئایا ڕێساکانی ماڵەوەتان بۆ خەوتن لە ماڵی کەسێکی دیکە چین؟

4- ئایا فێرگە و پۆلەکان ڕێسای تایبەت بە خۆیان هەیە؟ هەندێک لە ڕێساکانی فێرگەکەمان چین؟ هەندێک لە ڕێساکانی پۆلەکەمان چین؟ ڕێساکانی «هەنگاو بە هەنگاو» بۆ گفتوگۆی نێو پۆل چین؟

5- توانای جڤاکی چۆن یارمەتیمان دەدەن کێشەکانمان چارە بکەین؟ (توانای جڤاکی یارمەتیمان دەدەن لەگەڵ خەڵک هەڵبکەین. توانای جڤاکی خەڵک لە ئازاردان دەپارێزن).

چالاکی و ڕۆڵوازی

چالاکی

ئێستا گەمانێک دەکەین ناوی «هەستە سەر پێ» یە. من ڕستەیەک دەڵێم، گەر ئەو شتەی من دەیڵێم لە تۆ ڕووی داوە هەستە سەرپێ. بۆ نموونە ئەگەر گوتم «گەر ئەمرۆ بە کەسێکت گوتووە «بە یارمەتیت» یان «سوپاس»، هەستە سەرپێ» تۆ دەبێت هەستیتە سەر پێ ئەگەر ئەمرۆ وات گوتبێت. ئەگەر ئەمرۆ «بە یارمەتیت» یان «سوپاس» ـت بەکارنەهێنابێت ئەوە لە جێگەی خۆت هەڵمەستە. بابزانین چەند کەس توانای جڤاکیی بۆ پێکەوە هەڵکردن لەگەڵ کەسانی دیکە، بەکار هێناوە. (بۆ هەر یەک لەم ڕستانە، لە چەند فێرخوازێک بپرسە ناوی ئەو کەسە بێنن کە هونەرە جڤاکییەکەیان لەگەڵدا بەکارهێناوە).

هەستە سەر پێ گەر:

- لەگەڵ هەڤاڵێک پێکەوە یاریتان بە لیستۆکێک کردووە.
- لەگەڵ هاوپۆلیەک بە نۆبە لە گۆڕپانی فێرگە یاریتان بە شتێک کردووە.
- دڵی برادەرێکت شاد کردووە.
- کتێبێک یان لیستۆکێکت لەگەڵ دۆستێکدا گۆڕیوەتەوە.
- تۆ داوای لێبوردنت لە کەسێک کردووە.

ئای لەوە! تەماشا زۆربەتان توانای جڤاکیتان بەکارهێناوە. گوتنی «بە یارمەتیت» و «سوپاس»، بەشداری و نۆبەتگرتن، هەموویان توانای جڤاکین. یارمەتیمان دەدەن لەگەڵ دەوروبەر هەڵبکەین. وانەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» یارمەتیماندەدات لە چۆنیەتی باشتر بەکارهێنانی توانای جڤاکیمان. با بەردەوام بین لەسەر یاری هەستە سەر پێ.

هەست سەر پێ ئەگەر:

- کەسێک لە پۆلدا بێزاری کردوویت.
- زۆر جار ویستوتە بە شتێک یاری بکەیت کەچی شتەکە بە بەردەوامی لای کەسێکی دیکەیە.
- کەسێک بەردەوام ڕێزبەزێنی دەکات.
- جارێک لە جاران گاڵتەت پێکراوە.

لەوە دەچێت هەموو کەسێک جار هەبووە پێویستی بە یارمەتی هەبوبێت بۆ ئەوەی لەگەڵ دەوروبەردا هەڵبکات. وانەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» یارمەتیمان دەدەن چارەی کێشەکانیش بکەین.

ڕۆڵوازی

ئێستا فێری هونەرێکی جڤاکیی دیکە دەبین. کاتێک یەکەم جار کەسێک دەبینم، چی بکەم باشە؟ بۆ نموونە، دەبێت ناوی بزانم. تەماشا بکەن من چی دەکەم. (دوو دڵخواز هەڵبژێرە).

نموونەیەک پێشانی فێرخوازان بدە. یەکێک لە فێرخوازە دڵخوازەکان پێشکەش بەوی دیکە بکە: ـــ (...) ـــ پێمخۆشە ـــ (ناوی فێرخوازێک) – ت پێبناسێنم. هەروەها ـــ (...) ـــ پێمخۆشە ـــ یش (ناوی فێرخوازێک) بە تۆ بناسێنم.

ئەوجا سەرەی فێرخوازانە. ئەوانیش دەبێت بە نۆبەت فێرخوازێک بە فێرخوازێکی دیکە بناسێنن. ئەگەر فێرخواز بە ئاسانی ئەمەیان بەڕێوە برد، بەشێکی دیکەی بۆ زیاد بکە. پاش ئەوەی فێرخوازان یەکدیان پێشکەش کرد، داوایان لێبکە بڵێن «شادمان بووم بە ناسینی تۆ.»

ئەنجامگیری

ئێستا چەندین توانای جڤاکیمان هەیە دەتوانین، لە بارودۆخی هەمەجۆردا، بۆ هەڵسوکەوت لەگەڵ کەسانی دیکەدا بەکاریان بێنین. وانەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» یارمەتیمان دەدەن توانای جڤاکی بۆ چارەی کێشە بخەینە کار.

نامەیەک بۆماڵەوە

- نامەیەک بۆ ماڵەوە، ژمارە 4: «هەنگاو بە هەنگاو» بەشی دووهەم.

گواستنەوەی زانیار

ئاماژە بە چەند توانایەکی جڤاکی بکە، وەک: لێبوردن، بەشداری، مۆڵەت وەرگرتن. سوودی ئەم هونەرانەی بۆ فێرخوازان ڕوون بکەوە.

بەشی دووهەم – جڵەوگرتنی جرپنی و چارەی کێشە

وانەی دووهەم:

وچانێک بگرە، ئارام بەوە و بیری لێ بکەوە

چەمک

ڕەفتاری جرپنانە زادەی هەستی بەهێزن. بە تەکنیکی «خۆئارامکردنەوە» دەتوانین ڕەفتاری وەها کەم بکەینەوە.

چەمکی زمانەکی: *جرپنانە*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- ڕەفتاری جرپنانە دەستنیشان بکات.
- هەستی بەهێز دەستنیشان بکات.
- تەکنیکی «خۆئارامکردنەوە» پێشان بدات و پیادە بکات.

پێداویستی

- پۆستەری «خۆئارامکردنەوە»

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

ڕەفتاری جرپنانەی منداڵ بەگشتی زادەی سۆزی بەهێزە. سۆزی بەهێز لەو کاتەدا زاڵترە لە بیر کردەنەوەی ڕوون و ورد. مەبەست لە تەکنیکی خۆئارامکردنەوە، کە لەم بەشەدا باس دەکرێن، ڕێگرتنە لە گەرمتربوونی سۆزی بەهێز نەکا ڕەفتاری دژەجڤاکیی لێ بزێتەوە. هەنگاوەکانی ئەم هونەرە لە پرۆگرامەکەدا پێشان دەدرێن. پۆستەری «خۆئارامکردنەوە» لە پۆلەکە هەڵواسە بۆ ئەوەی بە ئاسانی لە کاتی پێویست لە میانی ساڵەکەدا بگەڕێیتەوە سەری.

بە وردی باسی هەڵکێشانی هەناسەی قووڵ لە کارتی «دەربارەی بەشی دووهەم» دا بخوێنەوە. هەناسەی قووڵ بۆ ئەوەی کاریگەر بێت، دەبێت بە هێواشی هەڵبکێشرێت.

سەرچاوە بە ئینگلیزی

Lilly’s Purple Plastic Purse by Kevin Henkes; *Alexander and the Terrible, Horrible, No Good, Very Bad Day* by Judith Viorst

چیرۆک و گفتوگۆ

ئەمرۆ فێر دەبین چۆن چارەی هەستی بەهێز بکەین بۆ ئەوەی ڕێ لە کرداری سەرەڕۆ و پەلە بگرین.

(فۆتۆی سۆما و باهۆز پیشان بدە). ئەمە «سۆما» و ئەمەش «باهۆز». سۆما لە فێرگەوە دەچووەوە ماڵ، کتوپڕ باهۆز لە پەنای دارێکەوە خۆی فڕێ دا و هاواری کرد «بۆم!» باهۆز سۆمای ترساند، سۆما چروکاندی و لە تاودا خەریک بوو لە باهۆز بدات چونکە ترساندی.

1- سۆما هەست بە چی دەکات؟ (ترسان، شێتگیر، بەسەرخۆدا شکانەوە). سۆما گەر بیر نەکاتەوە چی دەکات؟ (لە باهۆز دەدات، ڕا دەکاتە سەر شەقامەکە).

2- باهۆز هەست بە چی دەکات گەر سۆما لێی بدات؟ (تووڕە، شێتگیر).

3- پێتوایە باهۆز مەبەستی بوو سۆما تووڕە بکات؟ (لەوانەیە، دڵنیانیم). سۆما چی بکات باشە بۆ ئەوەی لە مەبەستی باهۆز بگات؟ (لێی بپرسێت).

4- گەر سۆما لە باهۆز بدات، پێت وایە سۆما بە وردی بیری لە کرداری خۆی کردۆتەوە؟ (نەخێر). جاروبار خەڵک ئەو کردارە دەکەن کە یەکسەر بە مێشکیاندا دێت. کاری بێ بیرکردنەوە «جرپنی» یە. ئەگەر سۆما بێ بیرکردنەوە لە باهۆز بدات، دەبێتە کارێکی جرپنانە.

سۆما دەبێت وچانێک بگرێت و بیر بکاتەوە، بپرسێ داخۆ لەشی هەست بە چی دەکات. ڕێگەیەک بۆ «خۆئارامکردنەوە» بدۆزێتەوە. تەماشایەکی ئەم پۆستەری «خۆئارامکردنەوە» بکەن. (لەگەڵ خوێندنەوە بەدەنگێکی بەرز ئاماژە بە هەردوو هەنگاوی پۆستەرەکە بکە). وەرن چەند ڕێگەیەکی «خۆئارامکردنەوە» پیادە بکەین. (بەدەم گفتوگۆوە ئاماژە بە هەنگاوەکان بکە).

- هەنگاوی یەکەم بریتییە لە هەڵکێشانی سێ هەناسەی قووڵ. لەسەرخۆ بە لووتت هەناسە هەڵکێشە. هەناسەت ڕاگرە. پاشان لەسەرخۆ لە دەمتەوە هەناسە بدەوە. بە خەیاڵ قاپێک شۆربای گەرمت لە پێشە. هەناسە هەڵکێشە و بۆنی شۆرباکە بکە، هەناسەش بدە و فووی لێ بکە بۆ ئەوەی ساردبێتەوە.

- ئەوجا پشتەوژمێری خاو. لەسەرەخۆ لە 5 ـەوە بۆ 1 بژمێرە. ژماردن یارمەتیمان دەدات هەستی بێزاری خامۆش بکەین. گەر هەستی بەهێزت هەیە وا چاکترە لە 10 ـەوە بۆ 1 بژمێریت.

- ڕێگەیەکی دیکە: خەیاڵی هێمنانە. گەر تەنیایت ئەم ڕێگەیە زۆر کاریگەرە.
نموونەی خەیاڵی هێمنانە لای من: ـــــــــــ .
لای تۆ خەیاڵی هێمنانە چین؟

- دواین ڕێگە بۆ «خۆئارامکردنەوە» خۆدواندنە. تۆ دەتوانی بە بیر خۆت بێنیتەوە کە وچان بگریت، خۆ ئارام بکەیتەوە و بیر بکەیتەوە. دەتوانی بڵێیت «دەبێت وچان بگرم و بیر بکەمەوە» یان «دەبێت خۆم ئارام بکەمەوە.» ئایا تۆ چ بە خۆت دەڵێی؟

ئێمە پۆستەرەکە لە دیوار نایکەینەوە. هەر کاتێک هەستی بەهێز بەرۆکی گرتیت بەکاری بێنە بۆ «خۆئارامکردنەوە». ئەو هەستە بەهێزانەی بەرۆکی تۆ دەگرن چین؟ (تووڕە، شاگەشکە، ترس، شڵەژان).

ڕۆڵوازی

گوێ لەم بارودۆخانە بگرە، بۆ هەر یەکێکیان، ڕەفتاری جرپنانە و هەستی بەهێز دیاری بکە.

- تۆ یارییەکی شەترەنجت دۆڕاند. تەختە شەترەنجەکەت فڕێدا سەر زەوی. (فڕێدان. تووڕەبوون).
- سەگێکی گەورە بە تۆ وەڕی. تۆش هەڵهاتی. (هەڵاتن. ترس).
- تۆ خۆت فڕێدا ناو قوڕاوەکە و قوڕ و لیتاوت بەسەر برادەرەکەتدا پرژاند. (پرژاندن. شاگەشکەیی).

وەرن ئەم دۆخە بکەینە ڕۆڵوازی. لە بری کرداری جرپنانە، وچانێک بگرە و یەکێک لە چوار ڕێگەکەی «خۆئارامکردنەوە» پیادە بکە. پاش خۆئارامکردنەوە دەتوانین بیر لە چارە بکەینەوە.

(نموونەیەک پیشانی فێرخوازان بدە. لەگەڵ هەر هەنگاوێکدا ئاماژە بە پۆستەرەکە بکە). من پێم خۆش نییە لە شەترەنجدا بدۆڕێم. من پێم خۆش بوو تەختەکە فڕێدەمە سەر زەوی. لەشم پێم دەڵێت تۆ تووڕەی. پێویستە خۆم ئارام بکەمەوە. من سێ هەناسەی قووڵ هەڵدەکێشم. خۆم دەدوێنم، بە خۆم دەڵێم «من دەتوانم هێمن بم. با گەیمێکی دیکە بکەین لەوانەیە ئەمجارە من بیبەمەوە. ئەگەر نا، من ئەمجارە بێزار نابم.»

پاش ئەم نموونەیە، بپرسە: ئایا من چۆن بووم؟ ئایا وچانم گرت و خۆم ئارام کردەوە؟ ئەوجا سەرەی فێرخوازانە. بارودۆخەکەیان بۆ دووبارە بکەوە.

ئەنجامگیری

هەستی بەهێز ڕێ لە بیرکردنەوەی ئارام دەگرێت. کاری بێ بیرکردنەوە لەوانەیە ببێتە مایەی ئازاری خۆمان و کەسانی دیکەش. ئەمڕۆ ئێمە فێربووین: وچان بگرین و خۆمان ئارام بکەینەوە بۆ ڕێگرتن لە کرداری جرپنانە. پۆستەری پۆلەکەمان یارمەتیمان دەدات هەنگاوەکانی «خۆئارامکردنەوە» مان لە بیر بێت.

گواستنەوەی زانیار

لە کاتی هەستی بەهێزدا، چ ئایەتی چ نایەتی (پۆزەتیڤ و نێگەتیڤ)، ڕێنوێنی فێرخوازان بکە تەکنیکەکانی «خۆئارامکردنەوە» پیادە بکەن. ئافەرین لەو فێرخوازانە بکە کە ڕێگە بە خۆیان نادەن جرپنانە بجوڵێنەوە. بۆ نموونە: «گۆرگیس، من دیتم تۆ چەند هەناسەیەکی قووڵت هەڵمژی کاتێک سەیوان نۆبە بڕی کرد و خۆی خستە پێش تۆ لە ڕیزدا. ئافەرین.»

یادی ئەمڕۆ: لە فێرخوازان بپرسە داخۆ ئەمڕۆ هەنگاوەکانی «خۆئارامکردنەوە» یان پیادە کردووە. لە چ بارودۆخێکدا؟ ئایا دواتر هەستیان بە چی کردووە؟

بەشی دووهەم – جڵەوگرتنی جرپنی و چارەی کێشە

وانەی سێهەم: دیاریکردنی کێشە و دۆزینەوەی چارە

وانەی ڤیدیۆدار

چەمک

هێمنبوون، پیادەکردنی هونەرەکانی «چارەی کێشە» ئاسان دەکات.
یەکەم هەنگاوی «چارەی کێشە» دیاریکردنی کێشەکەیە.
بە «بیرۆکەبارانە» ڕێگەچارەی دیکە بۆ کێشەکان دەدۆزینەوە.

چەمکی زمانەکی: *نیشانە، پرسیار، دەستنیشانکردن، چارەسەر، ڕێگەچارە، سکەهەناسە، «بیرکردنەوەی ئاشکرا»، پرسیار و وەڵام، بیرکردنەوە*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- تەکنیکەکانی «خۆئارامکردنەوە» وەبیر خۆی بێنێتەوە.
- لە بارودۆخی تایبەتدا کێشەکە دیاری بکات.
- چەندین ڕێگەچارە بۆ کێشەیەک پێشنیاز بکات.

پێداویستی

- ڤیدیۆی «هەنگاو با هەنگاو»: باوکم وەدرەنگ کەوتووە، بەشی 1
- تەلەڤیزیۆن، ڤیدیۆ
- دوو پۆستەری «خۆئارامکردنەوە»، «چارەی کێشە».
- بڵاوکراوە: «خۆئارامکردنەوە»
- پارچە کاخەزێکی گەورە لەگەڵ پێنووسی ماجیک

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

لەم وانەیەدا یەکەمین دوو هەنگاوی چارەی کێشە: «دیاریکردنی کێشە» و «دۆزینەوەی چارە»، باس دەکرێن. لە باسکردنی کێشەدا هەوڵ بدە ڕستەی بێلایەنانە هەڵبژێریت، بۆ نموونە: «باوکی شوان لەوێ نییە» لە بری: «باوکی شوان ئەوانی لە بیر کردووە». لە «بیرۆکەبارانە» دا بۆ دۆزینەوەی چارەی هەمەجۆر، وەڵامی

بێلایەنانە بەکار بێنە، وەک: «ئەمە بیرۆکەیەک. کێ بۆچوونی دیکەی هەیە؟» تەنانەت وەڵامی ئایەتی (پۆزەتیڤ) ی وەک: «ئەمە بیرۆکەیەکی باشە.» لەوانەیە ببێتە کۆسپ و وا لە فێرخوازان بکات چارەی دیکە وەلانێن. دەبێت فێرخوازان هەموو چارەکان، چ باش و چ لاواز، هەڵسەنگێنن، بۆیە ئەگەر پێویستی کرد تۆ پێشنیازی چارەی لاواز بکە. ڕێگەچارەکان تۆمار بکە بۆ بەکارهێنانیان لە وانەی چوارەمدا.

تەماشایەکی خێرای ڤیدیۆ کلیپەکە بکە و پاشان بیگێڕەوە بۆ سەرەتا پێش ئەوەی بە پۆلەکەی پیشان بدەیت. دەتوانی ئەم وانەیە بە دوو جار پێشکەش بکەیت (زیاتر لە دوو ڕۆژ نێوانیان نەبێت).

چیرۆک و گفتوگۆ

ئەمڕۆ خۆمان دەکەینە دۆزکار، کێشە دیاری دەکەین و چارەی بۆ دەدۆزینەوە. بۆ «دیاریکردنی کێشە» دەگەڕێین بۆ نیشانە و پرسیار دەکەین. سەرەتا تەماشای ڤیدیۆی جوان و شوان دەکەین. دۆزکاری نەکەن و بزانن شوان هەست بە چی دەکات. (ڤیدیۆ کلیپەکە پیشان بدە، پاشان ڕایگرە بۆ گفتۆگۆ. فۆتۆی جوان و شوان پیشان بدە).

1. شوان هەست بە چی دەکات؟ (نیگەران، ترس). بە چ ڕا دەزانیت؟ (برۆکانی لۆچیان کردووە. ئەو دەڵێت «من نامەوێ بە تەنیا لێرە بم.»)
2. شوان دەڵێت: «باوەڕ ناکەم تۆ منت لەبیر کردبێت.» ئایا شوان دەزانێت باوکی ئەمی لەبیر کردوە؟ (نەخێر) بۆ؟ (هەموو زانیارییەکی لە لا نییە). پێش بڕیاردان لە ڕووداوێک دەبێت لە هەموو نیشانەکان ورد ببینەوە.
3. زگی شوان پێچی پێدا دێت و ڕوخساریشی گەرم داهاتبوو. ئایا شوان دەبێت چ بکات؟ («خۆئارامکردنەوە»). چۆن؟ (هەڵکێشانی چەند هەناسەیەکی قووڵ، پشتەوژمێری خاو. بیرکردنەوە لە بیرۆکەی هێمن. خۆدواندن). ئاماژە بۆ هەنگاوی 3 ی پۆستەری «خۆئارامکردنەوە» بکە.

وەرن فێری «سکەهەناسە» بین. کاتی هەناسەدان دەست بخە سەر ناوکت. کاتێک لە ڕێگەی لووتەوە هەناسە هەڵدەکێشیت، زەین بدە بەرزبوونەوەی دەستت. کاتێکیش لە ڕێگەی دەمتەوە هەناسە دەدەیتەوە، زەین بدە نزمبوونەوەی دەستت. بەوە دەگوترێت «سکەهەناسە».

با بزانین شوان دەزانێت خۆی ئارام بکاتەوە تا چارەی کێشەکەی خۆی بکات.

ڤیدیۆ کلیپەکەی دیکە پێشان بدە، پاشان ڕایگرە بۆ گفتوگۆ.

4. ئایا شوان چۆن خۆی ئارام کردەوە؟ (چەندین هەناسەی قووڵی هەڵکێشا). ئێستا شوان هێمن بۆتەوە و ئامادەیە چارەی کێشەکەی خۆی بکات. (ئاماژە بۆ هەنگاوی 1 ی پۆستەری «خۆئارامکردنەوە» بکە).

5. بە سەرنجدانە نیشانەکانی فیلمەکە، ئایا کێشەکەی شوان چییە؟ (باوکی شوان هێشتان نەهاتوو بیباتەوە لەگەڵ خۆی).

خۆمان دەخەینە جێی شوان و ئاشکرا بیر دەکەینەوە (واتە لەبەر خۆمانەوە قسان دەکەین). بیرکردنەوە ئاشکراکەی شوان دووبارە دەکەینەوە. (فۆتۆکان پێشان بدە و

وەهای بنوێنە ئاشکرا بیر دەکەیتەوە: «هەست دەکەم بێزارم، وا چاکە خۆم ئارام بکەمەوە. سکەهەناسە بەکاردێنم.» (دەستت لەسەر ناوکت دانێ و سێ هەناسەی قووڵ هەڵکێشە). «ئێستا دەتوانم کێشەکەم چارە بکەم. ئایا کێشەکە چییە؟ باوکم هێشتان نەگەیشتووە تا بمباتەوە ماڵەوە.»

ئەمەیان هەنگاوی یەکەمی چارەی کێشە بوو: «کێشەکە چییە؟». هەنگاوی دووهەم بریتییە لە پرسیاری: «چارە چیە؟» (ئاماژە بۆ هەنگاوی 2 ی پۆستەری «خۆئارامکردنەوە» بکە). ڕێگەچارە بیرۆکەن بۆ سازکردنی کێشەکان.

6. شوان چ چارەیەکی هەیە بۆ کێشەکەی خۆی؟ (لە جێی خۆی چاوەڕێ بێت. بە مامۆستایەک بڵێت. بە پێ بچێتەوە بۆ ماڵ). لە پاش هەر پێشنیازێک بۆشاییەک بۆ فێرخوازان بەجێ بهێڵە بۆ پڕکردنەوە، وەک: ئەمە بیرۆکەیەک. چ ڕێگەچارەیەکی دیکە هەیە؟ هەموو بیرۆکەکان لەسەر کاخەزێکی هەڵواسراو تۆمار بکە.

ئێمە چەندین بیرۆکەمان هەیە بۆ شوان. من خۆم دەکەم بە شوان و ئاشکرا بیر لە پرسیارەکان دەکەمەوە. «چارە چییە؟» دوای هەر ڕێگەچارەیەک، هەموو دەڵێین «یان.» «چارە چییە؟» ئاماژە بۆ لیستەکە بکە. دەکرێت من ______ ، یان دەکرێت من ______ ، یان دەکرێت من ______ .

ئەمەش هەنگاوی دووهەمی چارەی کێشە بوو: «چارە چییە؟». بەم کارەی گەڕان بە دوای چارەدا دەگوترێت «بیرۆکەبارانە». ئێستا چەندین ڕێگەچارەمان هەن شوان دەتوانێ بەکاریان بێنێت.

چالاکی

وەرن لە ڕێی بیرکردنەوەی ئاشکراوە چەندین چارە بە «بیرۆکەبارانە» بدۆزینەوە. من باس لە بارودۆخێک دەکەم ئێوەش هەوڵ بدەن وەڵامی ئەم پرسیارە بدەنەوە «کێشەکە چییە؟» پاشان من لێتان دەپرسم «چارە چییە؟». وەک گرووپ دەبێت لایەنی کەم سێ ڕێگەچارە بدۆزینەوە.

(پێشانی فێرخوازانی بدە). کاتی پشووە و دەرەوە بارانە. «کێشەکە چییە؟» گەر بچینە دەرەوە تەڕ دەبین. «چارە چییە؟» هەر کەس بۆ خۆی لە پۆلدا گەمانێک بکات، یان بچین بۆ هۆڵی وەرزش، یان پۆشاکی ئاونەگەز لەبەر بکەین و بچین لەبەر بارانەکە یاری بکەین.

ئەوجا سەرەی فێرخوازانە. ئەمە چەند نموونەیەک، گەر خۆشتان نموونەی باشترتان هەیە پیادەی بکەن. وشەی «یان» ی نێو چارەکان لەبیر مەکەن.

- کاتی ڕیزبوون یەکێک خۆی خستە پێش تۆ.
- تۆ ویستت لەگەڵ کەسێک یاریبکەیت بەڵام ناویت لەبیر چۆتەوە.
- بێمەبەست لاپەڕەی کتێبێکی کتێبخانە بە دەستتەوە دڕا.

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ یەکەمین دوو هەنگاوی چارەی کێشە فێربووین و «بیرکردنەوەی ئاشکرا» مان بەکار هێنا. لە وانەی داهاتوودا دەبینین شوان چۆن کێشەکەی خۆی چارە دەکات. (بڵاوکراوەی «خۆت ئارام بکەوە» بەسەر فێرخوازاندا دابەش بکە).

گواستنەوەی زانیار

کاتێک نێوبژی لە کێشەیەکدا دەکەیت، هەمیشە لە هەموو بەشداربووان بپرسە «کێشەکە چییە؟» لە وەڵامەکانیانەوە ڕستەیەکی بێلایەنانە لەسەر کێشەکە داڕێژە. بۆ نموونە: «شیلان کاتی پشوو تۆپێکی هێناوە یاری پێ بکات، کەچی ژاڵە دەیەوێت

یاری بە هەمان تۆپ بکات.» پاش دیاریکردنی کێشەکە داوایان لێ بکە پێشنیازی چارە بکەن. هەتا دەکرێت چارەی تازە بدۆزنەوە. جەخت لەسەر ئەوە بکە کە هەمیشە ڕێگەچارە زۆرن.

یادی ئەمڕۆ: داوا لە فێرخوازان بکە ئەزموونەکانی خۆیان بگێڕنەوە بە دەستنیشانکردنی کێشە و بیرکردنەوە لە ڕێگەچارەکان.

بەشی دووهەم – جڵەوگرتنی جرپنی و چارەی کێشە

وانەی چوارەم:

هەڵبژاردن، پیادەکردن و هەڵسەنگاندنی چارە

وانەی ڤیدیۆدار

چەمک

هەڵسەنگاندنی ئەنجامی چارەکان یارمەتیمان دەدات کامیان هەڵبژێرین.
هەڵسەنگاندنی سوودی ئەم چارەیە و گەر باش نەبوو پەنابردنە بەر چارەیەکی دیکە، هونەرێکی زۆر گرنگە بۆ دۆزینەوەی چارەی هەرە باش.

چەمکی زمانەکی: *پرسیار وەڵام، «بیرکردنەوەی ئاشکرا»، کاریگەریی*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- ڕێگەچارەکان بۆ ئەنجامگیری هەڵسەنگێنێت.
- ڕێگەچارەیەک لەنێوان چەندین چارەدا هەڵبژێرێت.
- چارەی هەڵبژاردە هەڵسەنگێنێت، داخۆ کاریگەرە یان نا.
- بزانێت گەر چارەی هەڵبژاردە کاریگەر نەبوو.

پێداویستی

- ڤیدیۆی «هەنگاو بە هەنگاو»: باوکم وەدرەنگ کەوتووە، بەشی 2
- تەلەڤیزیۆن، ڤیدیۆ
- پۆستەری «چارەی کێشە».
- لیستی ڕێگەچارەکانی وانەی 3

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

شێوازی «بیرکردنەوەی ئاشکرا» بەکار بێنە. لەم وانەیەدا هەنگاوی 3 - 5 ی زنجیرەی هەنگاوەکانی «چارەی کێشە» ڕوون دەکرێتەوە. فێرخوازان دەبێت بە نەرمی چارەکان پیادە بکەن. خۆ- هەڵسەنگاندن هونەرێکی سەرەکییە. جەخت بکە لەسەر هەڵبژاردنی چارەی دیکە گەر ئەوەی یەکەم کاریگەر نەبوو. ئەم وانەیە مۆدیلێکی ئاسان پێشان دەدات بەڵام فێرخواز فێری هەڵسەنگاندن و پیادەکردن دەکات.

بەردەوام بە بیر فێرخوازانی بێنەوە کە جار هەیە باشترین ڕێگەچارە بێسوود دەردەچێت. کێشە دەبێت وەک مەتەڵێکی سەرنجڕاکێش تەماشا بکرێن. کاتێک ڕێگەچارەیەک کاریگەر نەبوو، دەبێت چارەیەکی دیکە هەڵبژێرین.
تەماشایەکی خێرای ڤیدیۆ کلیپەکە بکە و پاشان بیگێڕەوە بۆ سەرەتا پێش ئەوەی بە پۆلەکەی پیشان بدەیت. دەتوانی ئەم وانەیە بە دوو جار پێشکەش بکەیت (زیاتر لە دوو ڕۆژ نێوانیان نەبێت).

چیرۆک و گفتوگۆ

وانەی پێشوو تەماشای ڤیدیۆیەکمان کرد دەربارەی جوان و شوان. با بە ڤیدیۆ کلیپەکەدا بچینەوە بزانین کێشەکەی شوان چی بوو.
(ڤیدیۆ کلیپەکە پیشان بدە، پاشان ڕایگرە بۆ گفتوگۆ. فۆتۆی شوان پیشان بدە).

1- کێشەکەی شوان چییە؟ (باوکی هێشتا نەهاتووە بیباتەوە بۆ ماڵ).

هەفتەی ڕابردوو فێربووین کە یەکەمین هەنگاو بۆ چارەی هەر کێشەیەک پرسیار و وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارەیە: «کێشەکە چییە؟» هەنگاوی دووهەم بریتییە لە بیرکردنەوە لە ڕێگەچارەکان. ئێمە هەفتەی ڕابردوو ئەم کارەمان کرد. (ئاماژە بە لیستی ڕێگەچارەکانی وانەی 3 بکە). هەنگاوی 3 ی چارەی کێشە بریتییە لە پرسینی چوار پرسیار لەسەر هەر یەکێک لە ڕێگەچارەکان. (ئاماژە بە پۆستەرەکە بکە و پرسیارەکان بخوێنەوە). با ئەو پرسیارانە لە خۆمان بکەین دەربارەی ڕێگەچارە شیاوەکان: «چی ڕوو دەدات گەر لەگەڵ جوان بچم بۆ یاریگە و گەمان بکەم؟» چوار پرسیارەکە دەکەین و وەڵامیان دەدەینەوە:

- سەلامەتە؟ لەوانەیە سەلامەت نەبێت. لەوانەیە شتێکمان بەسەردا بێت.
- ئەوانەی دیکە لایان چۆنە؟ جوان شاد دەبێت، بەڵام باوکم نیگەران دەبێت ئەگەر من لێرە نەبم. ئەگەر ئەوم لێ ون بێت من پەشێو دەبم.
- ڕەوایە؟ نا، ڕەوا نییە، باوکم چاوەڕێیە من لێرە چاوەڕێی بم.
- سوودی هەیە؟ نا. گەر بچم بۆ یاریگە باوکم بە ئاسانی من نادۆزێتەوە.

ئێستا خۆمان دەکەینە «شوان» و ئاشکرا بیر دەکەینەوە. چارەکانی وانەی پێشوو بەکار دەهێنین. (دوو چارەی باش و چارەیەکی بێسوود دیاری بکە. چەند دڵخوازێک چوار پرسیارەکە بکەن و فێرخوازی دیکەش وەڵام بدەنەوە. هەتا ژمارەی فێرخوازان زیاتر بێت باشترە).

(ئاماژە بە هەنگاوی 4 بکە). هەڵبژاردنی چارەیەک هەنگاوی چوارەمە لە چارەی کێشەدا. بە پرسین وەڵامدانەوەی پرسیارەکانی هەنگاوی 3 دەتوانین چارەیەک هەڵبژێرین ڕەوا و سەلامەت بێت، ڕێز لە هەستی کەسانی دیکەش بگرێت و کاریگەر بێت. ئێستا پاش بیرکردنەوە لە چەند چارەیەک، با بزانین شوان کامە چارە هەڵدەبژێرێت. (ڤیدیۆکە لێ بدە و ڕای بگرە بۆ گفتوگۆ).

2- شوان کامە چارەی هەڵبژارد؟ (گفتوگۆ لەگەڵ مامۆستاکەی). سوودی هەیە؟ (ئەرێ). سەلامەت بوو. ڕەوا بوو. باوکی شوان شاد بوو بەوەی شوان لەبەر دەرگەی فێرگە چاوەڕوانی دەکرد.

(ئاماژە بە هەنگاوی 5 بکە). دواین هەنگاوی چارەی کێشە پرسیارکردنە لە خۆ «سوودی هەیە؟» ئەگەر نا، چی بکەم باشە؟

3- ئەو چارەیە سوودی هەیە؟ (ئەرێ). جار هەیە چارەی هەڵبژاردە بێسوودە، ئەوسا دەبێت چارەیەکی دیکە هەڵبژێرین.

چالاکی

با هەنگاوی 3 و 4 ی چۆنیەتیی چارەی کێشە پیادە بکەین. ئێمە دەبێت بۆ هەر چارەیەک چوار پرسیار لە خۆمان بپرسین و وەڵامیان بدەینەوە تا بتوانین باشترین ڕێگەچارە هەڵبژێرین. من پێویستیم بە چوار دڵخواز هەیە بێنە پێش و چوار پرسیارەکەمان بە بیر بێننەوە. (چوار دڵخواز هەڵبژێرە).: ـــــ (...) ـــــــ تۆ پرسیاری یەکەم بپرسە. کاتێک ئاماژە بە تۆ دەکەم، بڵێ: سەلامەتە؟ (پرسیارەکانی دیکەش بە هەمان شێوە دابەش بکە بەسەر ئەوانەی دیکەدا. دەکرێت پرسیارەکان لە «پەڵەبیر» دا بنووسرێن (بڕوانە ڕێنامەی مامۆستا) بۆ ئەوەی فێرخوازان لە بیری نەکەن.

من کێشەیەک و دوو چارە دەخوێنمەوە. پاشان بۆ هەر یەکێک لە چارەکان چوار پرسیار دەپرسین و وەڵام دەدەینەوە. دڵخوازان پرسیارەکان دەکەن.
(ئاماژە بە هەنگاوی 1 ی پۆستەرەکە بکە). کێشەی یەکەممان ئەوەیە، مریەم دەیەوێت لەگەڵ هاوپۆلەکانی گەمان بکات بەڵام ئاشنایەتییان نییە. ئەو لەو ناوە ڕاوەستاوە، بەڵام تا ئێستا هەستیان پێنەکردووە. ئەو بیری لە کێشەکە کردۆتەوە و چەند چارەیەکی بە خەیاڵدا دێت. (ئاماژە بە هەنگاوی 2 بکە). چارەیەک ئەوەیە خۆی بخاتە ناو گرووپەکە. چارەیەکی دیکە ئەوەیە بیان دوێنێ و داوایان لێ بکات

لەسەری بکەن. وەرن چوار پرسیارەکە بەرانبەر ئەم ڕێگەچارانە ڕاست بکەینەوە. بە «خۆ خستنە ناو گرووپەکە» دەست پێدەکەین. (ئاماژە بە هەنگاوی 3 بکە). پرسیاری یەکەممان ئەوەیە ______ ؟ (ئاماژە بە دڵخوازی یەکەم بکە پرسیارەکە بکات) «سەلامەتە؟» ئەوجا داوا لە پۆلەکە بکە وەڵامی پرسیارەکە بدەنەوە. بەم شێوەیە بەردەوام بە.

ئەوجا ڕێگەچارەی «منداڵەکان بدوێنێ و داوایان لێ بکات لەسەری بکەن» دەخەینە ژێر پرسیار. (داوا لە چوار دڵخوازی نوێ بکە پرسیارەکان بکەن).

هەنگاوی 4 دەڵێت چارەیەک هەڵبژێرە. کام چارە هەڵبژێرین: خۆ خستنە ناو گرووپەکە یان دواندنی منداڵەکان؟ (پرۆسەکە بۆ ئەم نموونانەی خوارەوە دووبارە بکەوە. چارەیەک دیاری بکە بەو مەرجەی فێرخوازان ڕێگەچارەیەکی دیکەش بدۆزنەوە. بۆ هەر کێشەیەک دڵخوازی نوێ بەکار بێنە).

- *کێشە:* تۆ داوا لە برادەرێکت دەکەیت گەمانێک بکەن، بەڵام ئەو دەڵێت من ئەو گەمانەم لا خۆش نییە. *چارە:* بزانە ئەو چ گەمانێکی لا خۆشە. داوا لە کەسێکی دیکە بکە؟
- *کێشە:* تۆ چاوەڕێی نۆبەتی خۆت دەکەیت بچیتە سەر جۆلانەکە، بەڵام منداڵی دیکەی لەسەرە و نایەنە خوارەوە. *ڕێگەچارەکان:* جۆلانەکە ڕاگریت بەبێ ئەوەی داوا لە کەس بکەیت. کێشەکە لای مامۆستای چاودێر باس بکەیت.

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ چەند هەنگاوێکی دیکەی چارەی کێشە فێربووین. ئێمە فێربووین چۆن ڕێگەچارەیەکی ڕەوا، بێمەترسی و پڕڕێز کە بتواندرێ جێبەجێش بکرێت، هەڵبژێرین. ئێستا ئێمە هەر پێنج هەنگاوەکەی چارەسەکردنی کێشە دەزانین. هەموو بەیەکەوە، لەگەڵ ئاماژەدان بە پۆستەرەکە، هەنگاوەکان بڵێینەوە.

گواستنەوەی زانیار

کاتێک ڕێنوێنیی فێرخوازان دەکەیت بۆ چارەی کێشەکان، پێیان بڵێ چوار پرسیارەکەی هەڵسەنگاندن لە خۆیان بکەن: ئایا سەلامەتە؟ ئایا کەسانی دیکە هەستیان بەرانبەری چۆنە؟ ئایا ڕەوایە؟ ئایا سوودی هەیە؟

بەشی دووهەم – جڵەوگرتنی جرپنی و چارەی کێشە

وانەی پێنجەم: نۆرەبڕین بە ئەدەبەوە

چەمک

کۆتای گفتوگۆ یان کاتی کورتەوچان باشترین کاتە بۆ نۆرەبڕین.

چەمکی زمانەکی: *چاوەڕێکردن بە سەبرەوە، نۆرەبڕین بە ئەدەبەوە، کورتەوچان، ڕێزدارانە.*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- کورتەوچان لە چالاکی و گفتوگۆدا دیاری بکات.
- کاتی شیاو بۆ نۆرەبڕینی چالاکی و گفتوگۆ بزانێت.
- بە ئەدەبەوە گفتوگۆ ببڕێت.
- هونەرەکانی «چارەی کێشە» بەکار بێنێت.

پێداویستی

- پۆستەری «چارەی کێشە».
- پارچە کاخەزی گەورە و پێنووسی ماجیک
- بڵاوکراوەی: ئەرکیماڵەوەی ڕاپۆرتی فێرخواز، ڕاپۆرتی دایکوباوکان.

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

نۆرەبڕینی نارێک و بەردەوام نیشانەیەکی دیاری جرپنییە. ئەم وانەیە یارمەتی منداڵ دەدات کاتی گونجاوی، وەک کورتەوچانی نێو گفتوگۆ، بدۆزێتەوە. کلیلی سەرکەوتن بریتییە لە توانای چاوەڕێکردن بە سەبرەوە.

چیرۆک و گفتوگۆ

لە وانەی ئەمڕۆدا، فێر دەبین چۆن بە سەبرەوە چاوەڕێ بکەین و بە ئەدەبەوە قسە بە کەسانی دیکە ببڕین. (فۆتۆی «ڕامان» پیشان بدە). ئەوە «ڕامان» ـە. دایک و پلکی

ڕامان خەریکی گفتوگۆن. ڕامان دەیەوێت لەگەڵ برادەرێکی گەمان بکات، برادەرەکەی لە دەرەوەی ماڵەکەیان چاوەڕوانە. بەڵام ئەو دەیەوێت پێش ئەوەی بڕوات دایکی ئاگادار بکاتەوە. (ئاماژە بە هەنگاوی 1 ی پۆستەرەکە بکە). ڕامان دەیەوێت قۆڵی کراسەکەی دایکی بگرێت بۆ ئەوەی سەرنجی ڕاکێشێت. مەبەستی ئەو نۆرەبڕینە.

1- دایکی ڕامان هەست بە چی دەکات گەر ڕامان قۆڵی کراسەکەی بگرێت؟
(جاڕس، بێزار، تووڕە). ڕامان بڕیاری دا ڕاوەستێت و بیر بکاتەوە. خۆی ئارام دەکاتەوە و هەنگاوەکانی چارەی کێشە بەکار دێنێت.

2- کێشەکە چییە؟ (ڕامان دەیەوێت بچێتە دەرەوە، بەڵام دایکی سەرقاڵی گفتوگۆیە لەگەڵ پلکی).
ئاماژە بە هەنگاوی 2 بکە.

3- چارە چییە؟ (ڕامان دەتوانێ لچکی کراسەکەی دایکی ڕاکێشێت. ئەو دەتوانێ چاوەڕوان بێت تا ئەوان لە گفتوگۆ دەبنەوە و پاشان بە ئەدەبەوە داوایان لێبکات. ئەو دەتوانێ بە گوتەی «بە یارمەتیتان» نۆرەبڕی بکات). ئایا هیچ چارەی دیکەتان بە خەیاڵدا دێت؟ (دەکرێت ئاماژەیەک بۆ دایکی بکات تا بزانێ ئەم چاوەڕوانیەتی. ئەو دەتوانێ بڕوا بۆ یاریکردن بەبێ ئەوەی پرس بە دایکی بکات). (لیستیک لە پێشنیازی فێرخوازان ساز بکە. فێرخوازێک هەڵبژێرە ڕۆڵی ڕامان بگێڕێت و ئاشکرا بیر بکاتەوە، لە خۆی بپرسێ «چارە چییە؟» وەڵامیش لە لیستی پێشنیازەکانی پۆلەکە هەڵبژێرێت.

4- چی ڕوو دەدات ئەگەر . . . . ؟ بە پرسیارەکانی هەنگاوی 3، هەموو چارەیەک هەڵسەنگێنن.

ڕامان بڕیاری دا بە ئەدەبەوە نۆرەبڕی لە گفتۆگۆی دایک و پلکیدا بکات.

5- چ کاتێک باشە بۆ نۆرەبڕیی لە گفتوگۆی خەڵکدا؟ (کاتی کورتەوچان، کە ناوبڕێک لە گفتوگۆدا پەیدا دەبێت). کاتی گفتوگۆ ئاماژە بە کورتەوچانی نێو ئاخافتنی خۆت بکە. داوا لە فێرخوازان بکە کاتی کورتەوچان دەست هەڵبڕن. پێشانیان بدە چۆن دەتوانن بە سەبرەوە چاوەڕوانبن).

6- ڕامان لە کورتەوچانەکەدا چی بڵێت و چۆنی بڵێت؟ (ئەو دەبێت بڵێت «بەیارمەتیت/ ـان.» دەبێت بە دەنگێکی ڕوون و ڕوویەکی خۆشەوە بیڵێت).

7- ئەگەر ڕامان چارەکەی خۆی هەڵبژارد بەڵام دایکی هەر درێژەی بە گفتوگۆ دا لەگەڵ پلکی، ئەوسا ڕامان دەبێت چ بکات؟ (هەوڵەکەی دووبارە بکاتەوە. چاوەڕێ بکات تا ئەوان لە گفتوگۆ دەبنەوە).

8- گریمان براکەی ڕامان دەستی خۆی بڕیوە، ڕامان چۆن ئاخافتنی دایک و پلکی ببڕێت؟ (باس لە دۆخی نائاسیی و پەلەی وەها بکەن، کە سەلامەتی کەسێک لە مەترسیدایە. کاتی وەها منداڵ بۆی هەیە یەکسەر ئاخافتنی گەورەساڵان ببڕیت).

وەرن هەنگاوەکانی نۆرەبڕینی بە ئەدەبانە بنووسینەوە. یەکەمین هەنگاو، ڕامان دەبێت بیکات، چییە؟ (ڕێنوێنیی فێرخوازان بکە خۆیان هەنگاوەکان بخەنەڕوو. ئەمانەی خوارەوە چەند پێشنیازێکن: 1. چاوەڕێی کورتەوچانێک بکات. 2. بڵێت «بە یارمەتیت/ ـان.» 3. پرسیارەکەی خۆی بکات).

ڕۆڵوازی

خۆم دەخەمە جێی ڕامان، هەنگاوەکانی خۆمان بەکار دێنم بۆ ئەوەی بە ئەدەبەوە نۆرەبڕی لە ئاخافتنەکەی دایک و پوورمدا بکەم. پاشان سەرەی ئێوەیە نۆرەبڕیی ڕێزدارانە بکەنە ڕۆڵوازی. (دوو دڵخواز هەڵبژێرە بۆ ئەوەی ڕۆڵی دایک و پلکی ڕامان ببینن).

(پێشانی فێرخوازانی بدە. ڕۆڵی ڕامان ببینە و هەنگاوەکانی لیستەکەی پۆل پیادە بکە. بە سەبرەوە چاوەڕێی کورتەوچانێکی نێو ئاخافتنەکە بکە. بەو فێرخوازەی ڕۆڵی دایکی ڕامان دەبینێ بڵێ) «بە یارمەتیت. دەتوانم بچمە دەرەوە؟» پاش ڕۆڵوازییەکە، لە فێرخوازان بپرسە: من چۆن بووم؟ داخۆ هەنگاوەکانم ڕەچاو کرد؟

ئەوجا سەرەی فێرخوازانە. داوا لە فێرخوازان بکە ئەم دۆخانەی خوارەوە بکەنە ڕۆڵوازی، هەنگاوەکانی لیستەی پۆل پیادە بکەن و بە ئەدەبەوە ئاخافتنی بەرانبەر ببڕن:

- باوکت بە تەلەفۆن لەگەڵ داپیرەت قسان دەکات. تۆش دەتەوێ قسە لەگەڵ داپیرەت بکەیت.
- دوو برادەرت لە پێش مێزەکەی تۆ بەیەکەوە قسە دەکەن، تۆ ناتوانی بچیت دانیشی چونکە پێش تۆیان گرتووە.

- دوو فێرخواز لە سەرەی دوکانی فێرگەدا لە پێش تۆ قسان دەکەن و لە سەرەکەدا ناچنە پێش.
- مامۆستاکەت لە دوای کاتی فێرگە قسەت لەگەڵ دەکات، کاتی هاتنی باسەکەی تۆ هاتووە.
- خوشکە بچوکەکەت بە دوو مەقەست گەمان دەکات، ڕاناوەستێت. تۆ دەتەوێ بە باوکت بڵێیت بەڵام ئەو پڕکارە. (باس لە دۆخی نائاسیی و پەلەی وەها بکەن، کە سەلامەتی کەسێک لە مەترسیدایە. کاتی وەها منداڵ بۆی هەیە یەکسەر ئاخافتنی گەورەساڵان ببڕیت).

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ فێر بووین چۆن بە ئەدەبەوە نۆرەبڕی بکەین لە چالاکی و ئاخافتنی کەسانی دیکەدا. ڕەچاوکردنی ئەو هەنگاوانە یارمەتیمان دەدات، بە ئەدەب و ڕێزەوە، بە خواستی خۆمان بگەین. (هەنگاوەکانی لیستی پۆلەکە بەسەر بکەنەوە).

بۆ ماڵەوە

بڵاوکراوە: ئەرکی ماڵەوەی ڕاپۆرتی فێرخواز و ڕاپۆرتی دایکوباوکان.

- «نۆرەبڕیی بە ئەدەبەوە» وەک توانایەکی جڤاکی بخە لیستەوە و ئەو هەنگاوانەی لە پۆلدا ڕیز کران پڕ بکەوە.

گواستنەوەی زانیار

ئافەرین لەو فێرخوازانە بکە کە هونەرەکان لە کاری ڕۆژانەدا بە جوانی بەکار دێنن. ئەمە پێویستی بە پیادە و بیرخستنەوە و ڕاهێزان هەیە.

یادی ئەمڕۆ: لە فێرخوازان بپرسە داخۆ ئەمڕۆ هەلی وایان بۆ ڕەخسا ئەم توانایانە بەکاربهێنن، چۆن؟

بەشی دووهەم – جڵەوگرتنی جرپنی و چارەی کێشە

وانەی شەشەم: وێڵکردنی خافڵاندن

چەمک
وێڵکردنی خافڵاندن ئەمانە دەگرێتەوە: ڕوو وەرگێڕان و گرنگی پێنەدان.

چەمکی زمانەکی: *وێڵکردن، خافڵاندن، جرپنی.*

ئامانج
فێرخواز فێر بێت:
خافڵاندن وێڵ بکات و بەردەوام بێت لەسەر چالاکیی خۆی
هونەرەکانی «چارەی کێشە» بەکار بێنێت.

پێداویستی
- پۆستەری «چارەی کێشە».
- پارچە کاخەزێکی گەورە لەگەڵ پێنووسێکی ماجیک
- بڵاوکراوەی ئەرکیماڵەوە ڕاپۆرتی فێرخواز و ڕاپۆرتی دایکوباوکان.

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا
لەم وانەیەدا منداڵ فێر دەبێت سەرنج لە کارەکەی خۆیَ گیر بکات و گویَ نەداتە خافڵاندنەکانی کەسانی دەوروبەر. ئەمەش دەچێتە خانەی هونەری بەرەنگاربوونەوەی هەموو فشارێکی دەوروبەر.

جار هەیە منداڵ ناوێرێت خافڵاندنی دۆستانی خۆی وێل بکات نەکا لیَی زیز بن. زۆر گرنگە ڕاوێژ دەربارەی ئەم نیگەرانیە بکەیت. ئەم هونەرە بۆ ئەوە نییە منداڵێک پەروایز بخرێت، بۆ ئەوەش نییە منداڵ باس لە کێشەی خۆی نەکات. تۆ دەبێت یارمەتی منداڵان بدەیت پەی بەو وردەکارییانە بەرن.

چیرۆک و گفتوگۆ

لە وانەی ئەمڕۆ دا فێری وێڵکردن دەبین. وێڵکردن ئەوەیە باسێک بە هەند نەگریت، گرنگی پێ نەدەیت. خافڵاندن ئەوەیە شتێک بێزارمان بکات و سەرنجمان بۆ لایەکی دیکە ڕادەکێشێت.

(فۆتۆی «ئارژەن» و «گۆران» پێشان بدە). ئەوە ئارژەنە و ئەوەش گۆران. دەبا هەردووکیان بە هێمنی ئەرکەکانی نێو پۆل جێبەجێ بکەن، بەڵام گۆران دەیەوێت کتێبێکی سەیر پێشانی ئارژەن بدات. ئارژەن بە چرپە بە گۆرانی گوت دواتر تەماشای دەکەم. بەڵام گۆران بەردەوام دەبێت لە خافڵاندنی ئارژەن.

1- کێشەکە چییە؟ (ئارژەن لای سەختە ئەرکەکەی خۆی تەواو بکات. هۆشی لای کتێبەکەیە).

ئارژەن دەیەوێت لە بری خوێندن تەماشای کتێبەکە بکات. ئەمە ویستێکی جرپنانەیە. گەر مرۆڤ بێ بیرکردنەوە کارێک بکات دەبێتە کارێکی جرپنانە. ئارژەن دەزانێت

ئەركی خوێندنەوەی لەسەرە، بۆیە خۆی ئارام دەكاتەوە، وچانێک دەگرێت و بیر لە كێشەكە دەكاتەوە.

2- چارە چییە؟ با بیاننووسینەوە. (ئارژەن دەتوانێت ڕووی خۆی لە گۆران وەرگێڕێت. ئارژەن دەتوانێ بە مامۆستاكەی بڵێیت. ئەو دەتوانێ دوور بكەوێتەوە). (پێشنیازی فێرخوازان لەسەر پۆستەرەكە بنووسەوە. هانی پێشنیازكردن بدە: «ئەوە بیرۆكەیەک. ئایا هیچ بیرۆكەی دیكە هەن؟»)

مامۆستاكەی ئارژەن سەرقاڵی یارمەتیدانی فێرخوازێكی دیكەیە. ئارژەن دەزانێت بۆی نییە جێگۆڕكێ یان قسان بكات. ئەو پێی وایە گۆران زۆر تووڕە دەبێت ئەگەر ئەو كێشەكە بە مامۆستا بڵێت. ئارژەن بڕیار دەدات گۆران وێڵ بكات. ئەو دەزانێت ئەمە لەوانەیە گۆران زیز بكات، بەڵام دواتر بۆی ڕوون دەكاتەوە.

3- ئارژەن چۆن ڕەفتاری گۆران وێڵ بكات؟ (ئارام بێت. ڕووی وەرگێڕێت).

4- ئارژەن چی بە خۆی بڵێت باشە بۆ ئەوەی خۆی لە خافڵاندنەكەی گۆران بپارێزێت؟ («تەماشا مەكە.» «سەرنج بدە ئەركەكەی خۆت.»)

5- دەشێت ئارژەن داوا لە گۆران بكات بێدەنگ بێت؟ (نەخێر). بۆ نا؟ (دەبێت بە هێمنی كاری خۆی بكات، نابێ قسان بكات، قسان خەڵكی دیكە خەریک دەكات).

6- گریمان گۆران بەردەوام بوو لە خافڵاندنی ئارژەن، ئەم چی بكات باشە؟ (زیاتر ڕووی خۆی وەرگێڕێت. بێدەنگ بێت. بەردەوام بێت لەسەر ئەركەكەی خۆی).

با هەنگاوەكانی وێڵكردنی خافڵاندن بنووسینەوە. ئایا یەكەم شت ئارژەن دەبێت بیكات چییە؟ ڕێنوێنیی فێرخوازان بكە با بە خۆیان هەنگاوەكان بخەنە ڕوو. ئەمانەی خوارەوە

چەند پێشنیازێکن: 1- خۆی ئارام بکاتەوە. 2- ڕووی وەرگێڕێت. 3- بە چرپە خۆی بدوێنێت.

ڕۆڵوازی

وەرن وێلکردنی خافڵاندن بکەینە ڕۆڵوازی. سەرەتا من ڕۆڵی ئارژەن دەبینم، خاڵەکانی لیستەکەی خۆمان پیادە دەکەم بۆ ئەوەی خافڵاندنەکەی گۆران وێڵ بکەم. (کەسێکی دڵخواز هەڵبژێرە تا ڕۆڵی گۆران ببینێ).

نموونەیەک پێشانی فێرخوازان بدە. ڕۆڵی ئارژەن ببینە و هەنگاوەکانی لیستەکە پیادە بکە. پاش ڕۆڵوازییەکە، لە فێرخوازان بپرسە: من چۆن بووم؟ داخۆ هەنگاوەکانم ڕەچاو کرد؟

ئەوجا سەرەی فێرخوازانە. داوا لە فێرخوازان بکە ئەم دۆخانەی خوارەوە بکەنە ڕۆڵوازی، هەنگاوەکانی لیستەی پۆل پیادە بکەن. ئازاد بە لە دۆزینەوەی پێشنیازی دیکە.

- لە پۆلدا گوێ لە چیرۆکێک دەگریت، برادەرێک دەمنادەم دەست لە شانت دەدات.
- تۆ لەسەر تەلەفۆن قسان دەکەیت، خوشکەکەت گاڵتەت پێدەکات.
- تۆ لە نێو پۆلدایت، برادەرێکت دەیەوێت مژمژەیەکت بداتێ
- باوکت خەریکە باسی کارەکانی خۆی بۆ تۆ دەکات، هاوکات هەڤاڵێک لە دەرەوە بانگت دەکات.
- بەرنامە خۆشەکەی تەلەڤیزیۆن وا خەریکە دەست پێدەکات، هاوکات داپیرت پرسیارت لێدەکات.

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ فێربووین چۆن خافڵاندن وێڵ بکەین. ئەم هەنگاوانە یاریدەرن بۆ چارەی کێشەی نێو ماڵ، نێو فێرگە و کۆڕی دۆستان.

بۆماڵەوە

بڵاوکراوەی ئەرکی ماڵەوە، ڕاپۆرتی فێرخواز، ڕاپۆرتی دایکوباوکان
- وێڵکردنی خافڵاندن وەک توانایەکی جڤاکی بخە لیستەوە، ئەو هەنگاوانەی لە پۆلدا ڕیز کران پڕ بکەوە.

گواستنەوەی زانیار

خەیاڵی ئەمڕۆ: داوا لە فێرخوازان بکە ئەو کاتانە دەستنیشان بکەن کە پێویستیان بە وێڵکردنی خافڵاندن هەیە. بە بیر فێرخوازانی بێنەوە کە وێڵکردن بۆ ئەوەیە، تەنیا و ئارام، ئەرکی خۆیان ئەنجام بدەن.

یادی ئەمڕۆ: لە فێرخوازان بپرسە داخۆ ئەمڕۆ هەلی ئەوەیان بۆ ڕەخساوە هونەری وێڵکردنی خافڵاندن پیادە بکەن. پێیان بڵێ ناوی کەس نەهێنن.

چالاکی دیکە

لە بازنەیەکدا کۆبنەوە و گۆرانی بڵێن. پێیان بڵێ کاتێک لە بازنەکەدا گۆرانی دەڵێن، دەبێت خافڵاندنی کەسانی دەوروبەری خۆیان وێڵ بکەن.

بەشی دووهەم – جڵەوگرتنی جرپنی و چارەی کێشە

وانەی هەفتەم:
چارەی ئارەزووی شتێک هی خۆت نەبێت

چەمک

بەشکردن، گۆڕینەوە و نۆرەکاری شێوازی شیاون بۆ چارەکردنی ئارەزووی شتێک هی خۆت نەبێت.

چەمکی زمانەکی: *بەشکردن، گۆڕینەوە، نۆرەکاری*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- هونەری بەشکردن، گۆڕینەوە و نۆرەکاری جودا بکاتەوە.
- هونەرەکانی «چارەی کێشە» بەکار بێنێت.

پێداویستی

- پۆستەری «چارەی کێشە».
- کاخەزی گەورە و پێنووسی ماجیک
- بڵاوکراوەی ئەرکی ماڵەوە، ڕاپۆرتی فێرخواز و ڕاپۆرتی دایکوباوکان.

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

کێشەیەکی جڤاکیی هەرە باوی نێو منداڵان ویستنی کاڵای منداڵی دیکەیە. چارەیەکی سەرکەوتووی ئەم کێشەیە بریتییە لە دەوڵەمەندکردن ئەزموونی کردەکیی منداڵ بۆ ئەوەی هەردەم چەندین ڕێچارەی هەبێت.

لە بەشی ڕۆڵوازیدا جەخت لەسەر هونەری گۆڕینەوە دەکرێت چونکە منداڵ لەم تەمەنەدا زیاتر پەنای بۆ دەبەن. هەموو فێرگەیەک ڕێسای خۆی هەیە بۆ بەشکردن و گۆڕینەوەی کەلوپەل. لەگەڵ فێرخوازان باس لەو ڕێساگەلە بکەن.

سەرچاوە بە ئینگلیزی

How to Lose All Your Friends by Nancy Carlson

چیرۆک و گفتوگۆ

له وانەی ئەمڕۆ دا فێر دەبین چۆن مامەڵە لەگەڵ ویستنی شتێک بکەین هی خۆمان نەبێت. فێر دەبین چۆن هونەری بەشکردن، گۆڕینەوە و نۆرەکاری لە هەڵسوکەوت گەماندا بەکار بێنین. (فۆتۆی «دالیا» و «نازە» پێشان بدە).

ئەوە دالیایە و ئەوەش نازە. هەردووک لە گرووپی یاریی پاش- فێرگەن. دالیا ئەمڕۆ لیستۆکی تازەی لەگەڵ خۆی هێناوە. نازە دەیەوێت یاری بەو لیستۆکە بکات، بەڵام دالیا دەڵێت هەر جارەی تەنیا یەک کەس دەتوانێت یاری پێ بکات. یەکەم شت بە خەیاڵی نازەدا بێت ئەوەیە پڕ بداتە لیستۆکەکە و لە دەست دالیای بفڕێنێت. ئەمە جرپنییە.

1- ئایا چی ڕوو دەدات ئەگەر نازە لیستۆکەکەی لە دەست دالیا فڕاند؟ (دالیا لەوانەیە شێتگیر بێت. لەوانەیە دالیا لێی بستێنێتەوە. لەوانەیە دالیا لەگەڵی بە شەڕ بێت. لەوانەیە دالیا جنێو بە نازە بدات).

نازە بڕیار دەدات وچانێک بگرێت و بیر بکاتەوە. ئەو هەنگاوەکانی هەناسەی قووڵ و چارەی کێشە بەکار دێنێت. (ئاماژە بە پۆستەرەکە بکە).

2- هەنگاوی یەکەم: کێشەکە چییە؟ (دالیا و نازە دەیانەوێ یاری بە هەمان لیستۆک بکەن).
3- هەنگاوی دووهەم: چارە چییە؟ وەرن چارەکانی کێشەکەی نازە بنووسینەوە. (چاوەڕێ بکات تا دالیا تەواو دەبێت. لیستۆکەکە بفڕێنێت. هەوڵی گۆڕینەوە بدات. خۆی بە شتێکی دیکەوە خەریک بکات). (ئەمانە هەموو بە لیست لەسەر پۆستەرەکە بنووسە. فێرخوازان هاندە بیر لەو ڕێگەچارانە بکەنەوە کە یارمەتی دالیا و نازە بدات پێکەوە هەڵبکەن و یاری بکەن).
4- چ ڕوو دەدات ئەگەر . . . ؟ چارە پێشنیازکراوەکان بە پێوەری پرسیارەکانی هەنگاوی سێهەم هەڵسەنگێنە. چارە هەیە ڕەوا و سەلامەت و ڕێزدارانەن. هەیشە کارایە.
5- ئایا دەکرێت هەردووکیان پێکەوە یاری بکەن؟ چۆن؟
6- نازە کام چارەیە هەڵبژێرێت، باشە؟ بۆ؟
7- نازە چارەی گۆڕینەوە هەڵدەبژێرێت. (ئاماژە بە هەنگاوی چوارەم بکە). نازە کتێبەکەی خۆی دەداتە دالیا بۆ ئەوەی بیخوێنێتەوە تا ئەمیش بۆ ماوەیەک یاری بە لیستۆکەکەی دالیا بکات. باشە ئەگەر ئەم چارەیە سەری نەگرت نازە چی بکات باشە؟ (ڕێگەچارەیەکی دیکە هەڵبژێرێت). (ئاماژە بە هەنگاوی پێنجەم ڕاکێشە).
8- ئایا ڕەوایە دالیا نەهێڵێت بە هیچ شێوەیەک نازە یاری بە لیستۆکەکەی ئەم بکات؟ (ڕێساگەلی خاوەندارەتیی نێو فێرگە و ماڵ دەڵێن چی؟ گفتوگۆ لەسەر وەڵامەکان بکەن). دوور نییە نازە هەڵوێستی دالیا بە ناڕەوا بزانێت، بەڵام ئەگەر لیستۆکەکە بفڕێنێت، ئەوەش کارێکی ڕەوا نییە. فڕاندنی لیستۆکەکە یان جنێودان ڕێی پێکەوە هەڵکردن و یاریکردن خۆش ناکات.

9- مرۆڤ بۆ لەگەڵ کەسانی دیکە شتان بەش دەکات و دەگۆڕێتەوە؟ (ئێمە دەمانەوێ بەیەکەوە هەڵکەین. ئێمە دەمانەوێ بە هەمان شێوە مامەڵەمان لەگەڵ بکرێت. خۆشترە ئەگەر هەموومان شاد بین).

نازە پێشنیازی گۆڕینەوەی کرد. وەرن دوای بکەوین. سەرەتا هەنگاوەکان دیاری دەکەین. یەکەمین هەنگاوی نازە چی بێت باشە؟ (ڕێنوێنیی فێرخوازان بکە با بە خۆیان هەنگاوەکان بخەنە ڕوو. ئەمانەش چەند پێشنیازێک: 1- بیر لە شتێک بکەوە بەرانبەر لای باش بێت. 2- پەسنێکی باشی بکە. 3- پرسیار بکە «پێت باشە ئەو ...... بە ئەم ..... بگۆڕینەوە؟»

ڕۆڵوازی

وەرن هونەری گۆڕینەوە پیادە بکەین. بۆ ڕۆڵوازی، دوو دوو دێنە پێش پۆلەکە. یەکێکتان تەماشای کتێبێک دەکات. ئەوەی دیکەتان کتێبێک هەڵدەبژێرێ کە دەزانێت برادەرەکەی لای خۆشە. پاشان پێشنیازی گۆڕینەوەی کتێبەکان بکەن. من دەست پێ دەکەم و هەنگاوەکانی خۆمان پەیڕەو دەکەم. (فێرخوازێکی دڵخواز هەڵبژێرە).

(پێشانی فێرخوازانی بدە. هەنگاوەکانی پۆلەکەتان بەکار بێنە. 1- کتێبێک لە کتێبەکانی ژوورەکەتان هەڵبژێرە. 2- بەو کەسە دڵخوازەی کە دەڕوانێتە کتێبەکەی خۆی، بڵێیت: ئەوە کتێبێکی زۆر باشە و باس لە ـــــ دەکات. 3- بپرسە: ئایا دەتەوێ ئەو کتێبە بەم کتێبە بگۆڕینەوە؟)

پاش ڕۆڵوازییەکە، بپرسە: ئایا من چۆن بووم؟ داخۆ هەنگاوەکانم ڕەچاو کرد؟ داوا لە فێرخوازان بکە هونەری گۆڕینەوەی کتێب لەگەڵ یەکدی پیادە بکەن.

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ فێر بووین چۆن ڕێزدارانە لەگەڵ ئارەزووی شتێک کە هی خۆمان نەبێت، مامەڵە بکەین. ئەوە کێشەیەکە هەم لە فێرگە و هەم لە ماڵ زۆر دێنە پێش. لە ڕێی هونەری بەشکردن، گۆڕینەوە و نۆرەکاری دەتوانین ئەو کێشەیە چارە بکەین و پێکەوە یاری بکەین.

بۆ ماڵەوە

بڵاوکراوە: ئەرکی ماڵەوە - ڕاپۆرتی فێرخواز و ڕاپۆرتی دایکوباوکان.
- چارەکردنی ئارەزووی شتێک هی خۆمان نەبێت وەک توانایەکی جڤاکی بخە ناو لیستەوە. ئەو هەنگاوانەی لە پۆلدا ڕیز کران پڕ بکەوە.

گواستنەوەی زانیار

ڕێنوێنیی فێرخوازان بکە هەنگاوەکانی بەشکردن و نۆرەکاری ڕیز بکەن. داوایان لێ بکە ئەو توانا جڤاکییانە بکەنە ڕۆلوازی.

جار هەیە فێرخوازان لە مەسەلەی بەشکردندا زۆر داهێنەرن. ئەمانەی خوارەوە چەند هەنگاوی پێشنیازکراون بۆ بەشکردن.

- دەبێت بزانی داخۆ دەکرێت شتەکە کەسێکی دیکەشی تێدا بەشدار بێت.
- ئەگەر بەشکردن مومکینە، بڵێ «من پێم خۆشە لەگەڵ تۆ بە ــــــــ یاری بکەم.»
- بپرسە «ئایا دەکرێت منیش بەشدار بم؟»

ئەمانەی خوارەوە هەندێک هەنگاوی پێشنیازکراون بۆ نۆرەکاری:

- بڵێ «من پێم خۆشە بە ــــــــ گەمان بکەم.»
- بپرسە «ئایا دەکرێت منیش نۆبەیەکم هەبێت؟»
- دەبێت بزانی نۆبەکەت چەند دەخایەنێت.

خەیاڵی ئەمڕۆ: داوا لە فێرخوازان بکە ئەو کەلوپەل و شتانە دەستنیشان بکەن کە دەکرێت لە کاتی یاری یان بەکارهێناندا بەش بکرێن. کاتێک دوو فێرخواز دەیانەوێت یاری بە هەمان لیستۆک بکەن و لێیان دەبێتە ململانێ، لێیان بپرسە با بیر لە ڕێگەیەک بکەنەوە بۆ بەشکردن، گۆڕینەوە یان نۆرەکاری.

یادی ئەمڕۆ: لە فێرخوازان بپرسە داخۆ ئەمڕۆ هونەری بەشکردن، گۆڕینەوە یان نۆرەکارییان بەکار هێناوە.

بەشی سێهەم – جڵەوگرتنی تووڕەیی

دەربارەی بەشی سێهەم

تەکنیکی جڵەوگرتنی تووڕەیی یارمەتیمان دەدات گەشەی تووڕەیی خامۆش بکەینەوە.
ئامانجی ئەم بەشە ئەوەیە یارمەتی فێرخوازان بدات:

- جڵەوی هەستی تووڕەیی بگرن.
- ڕەفتاری دڕیی سەربە تووڕەبوون دابمرکێنەوە.
- لە ڕێی هونەرەکانی دیاریکردنی هەستی تووڕەیی و ناسینەوەی دوگمەی تووڕەبوون و هەروەها پیادەکردنی هەنگاوەکانی «جڵەوگرتنی تووڕەیی» یەوە - فێر ببن چارەی کێشە جڤاکی بکەن.

هەموو کەس تووڕە دەبێت. تووڕەبوون هەستێکی خراپ نییە. بەڵام زۆر جار تووڕەبوون دەبێتە هۆکاری ڕەفتاری زبر و دڕ. تووڕەبوون، وەک هەست، دیاردەیەکی خۆڕسکە، کێشە نییە. بەڵام ڕەفتاری مرۆڤی تووڕە دوور نییە ببێتە کێشە. نە هەموو ڕەفتارێکی دڕ بەرهەمی تووڕەبوونە و نە تووڕەبوونیش بەردەوام ڕەفتاری دڕی لێ دەزێتەوە.

جڵەوگرتنی تووڕەیی بریتییە لە گردبوونەوەی هونەرەکانی خامۆشکردنەوەی شپرزەیی و هەوڵدانە بۆ جڵەوکێشانی هەستی تووڕەیی بەرەو ڕێچکەیەکی جڤاکیی پەسەند. مەبەست وێڵکردنی هەستی تووڕەیی نییە، بەڵکوو هەوڵدانە بۆ ڕێکخستنی بەرتەکی هەستەکە ڕووەو چارەی کێشە.

خاڵی سەرەکی

پۆستەری جڵەوگرتنی تووڕەیی

- فێرخوازان نیشانەکانی تووڕەبوونی خۆیان دەناسنەوە.
- فێرخوازان هونەرەکانی خامۆشکردنەوەی تووڕەیی بەکاردێنن.
- فێرخوازان هەنگاوەکانی چارەی کێشە بەکاردێنن.
- فێرخوازان بیردانەوەیان لە ڕووداو دەبێت و توانای خۆیان هەڵدەسەنگێنن.

ئەم بەشە باس لە پرۆسەی جڵەوگرتنی تووڕەیی دەکات، بەتایبەتی ساز کراوە بۆ ئەوەی یارمەتیی منداڵی پلەی سەرەتایی بدات چارەی پەشێوی بکەن. هەنگاوی کارای خاوبوونەوەی لەشەکی گرێدراوە بە هونەری هۆشەکیی خۆ – ڕێبەری و چارەی کێشە.

لەم بەشەی سێهەمدا هونەرەکانی بەشی دووهەمی وەک: «خۆئارامکردنەوە»، «چارەی کێشە»، «ڕاهێنانی هونەری ڕەفتار» و «بیرکردنەوەی ئاشکرا» دێنەوە پێش.

بیردانەوەش (وەک ڕەنگدانەوەی بیر) دەچێتە پاڵ هونەرەکانی جڵەوگرتنی تووڕەیی. «ڕاپۆرتی فێرخواز» بەشێکە لە کاری - ماڵەوە و لە زۆربەی وانەکاندا فێرخواز دەبێت کاری لەسەر بکات. ئەم ڕاپۆرتە بۆ بیردانەوەی فێرخوازە دەربارەی نەخش و ڕەفتاری خۆی.

وانەکانی بەشی سێهەم

1- دەربارەی جڵەوگرتنی تووڕەیی – ناسینەوەی نیشانەکانی تووڕەیی و دیاریکردنی هۆیەکان بەمەبەستی جڵەوگرتنی تووڕەیی.

2- دوگمەی تووڕەیی – ناسینەوەی ڕووداوە دەرەکییەکان و بیرۆکە ناوەکییەکان، ئەوانەی دەبنە مایەی دەرهاوێشتنی هەستی تووڕەبوون.

3- «خۆئارامکردنەوە» - پێداچوونەوە و پیادەکردنی هونەرەکانی خاوبوونەوە، ئەوانەی یارمەتیی کەمکردنەوەی هەستی تووڕەبوون دەدەن.

4- خۆدواندن – باسی گەش لەگەڵ خۆتدا بکە بۆ دەروەستهاتنی هەستی پەشۆکان.

5- دوور کەوتنەوە لە شەڕ - بە بەکارهێنانی هونەرەکانی جڵەوگرتنی تووڕەیی و هەنگاوەکانی چارەی کێشە.

6- چارەی توانج – پیادەکردنی هونەرەکانی چارەی کێشە بۆ چارەکردنی گاڵتە پێکردن و توانج تێگرتن.

7- با «هەنگاو بە هەنگاو» بەردەوام بێت - هونەرەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» لە نێو دەوروبەردا پیادە بکە.

تێبینی: وانەی هەفتەم بەسەرکردنەوەی گشت وانەکانی ئەم بەرگەیە.

بەر لە دەستپێکی وانەکان کات بۆ خۆت تەرخان بکە، وانەکە بخوێنەوە و خۆت ئامادە بکە بۆ سیناریۆی ڕۆڵوازیی نێو وانەکان. گەر فێرخوازان دەتوانن سەربەخۆ بخوێننەوە ئەوا بەشی ڕۆڵوازییان بۆ کۆپی بکە و هەر یەک نامەی خۆی بدە دەست.

چەمکی زمان

چەمکی زمان لە بەشی سێهەمدا بەردەوامیی کارە لەگەڵ چەمکە زمانیەکانی بەشی یەکەم و دووهەم. گرنگترین چەمکی زمانی لەم بەشەدا کە پێویستە فێرخوازان تێبگەن چەمکی «خۆئارامکردنەوە» یە. هەنگاوەکانی ئەم هونەرە بریتین لە: هەناسەی قووڵ، پشتەوژمێری خاو (ژماردنی بەرەو دوا)، بیرکردنەوە لە دیاردەیەکی ئارام، و خۆدواندن.

لیستی بەشی سێهەم

دوگمەی تووڕەیی، نیشانەکانی تووڕەیی، تووڕە، لەخۆڕادیتن، «خۆئارامکردنەوە»، بیرۆکەی هێمن، هۆ، پشتەوژمێری خاو، هەناسەی قووڵ، شەڕ، شێتگیر، وێڵکردن، ناوونـاتۆرە لێنان، خاوبوونەوە، خۆدواندن، پێشنیاز، گاڵتە پێکردن، کاتی پشوو.

تێبینی دەربارەی ئاستی گەشەسەندن

بابەتی تایبەت و ناساندن

تووڕەیی بەرتەکی فیزیکیی وەهای بەدەمەوەیە لەگەڵ «چارەی کێشە» دا ناکۆک دێن. دیارە تووڕەبوون لە ئارادا بێت، چارەی کێشە سەختتر دەبێت.

منداڵ لە سەرەتای سالانی خوێندندا، بەگشتی:

لە دەمی کێشەی جڤاکیدا، ڕەفتاری نەیارانەیان کەمێک خامۆشتر دەبێت و پتر مەیلی ژیرانەیان دەبێت.

لە ماوەی خوێندنی سەرەتاییدا منداڵ فێری هونەری دیکە دەبن، وەک:

خۆ خەریککردن بە کارێکی دیکەوە، بۆ نموونە لەبری هەرا و کێشە لەگەڵ منداڵی دیکە لەسەر ئەو لیستۆکە، خۆ بە نیگارکێشییەوە خەریک دەکات.

دۆخگۆڕین، بۆ نموونە دەگەڕێ بۆ لیستۆکێکی دیکە.

گرنگیی ئەم بەشە

تووڕەبوون، لە پەیوەندیدا لەگەڵ کەسانی دیکە کۆسپ دەخاتە ڕێی «چارەی کێشە».

لەوانەیە:

- ببێتە هۆی تێکئالانی توانای فیزیکی و هۆشەکی،
- کۆسپ بخاتە ڕێی وردبوونە لە کرداری خۆ،
- ڕێ خۆش دەکات بۆ بەرتەکی ئۆتۆماتیکی خۆڕسکانە لەبری وردبوونە لە چەند ڕێگەچارەیەک و هەڵبژاردنی باشەکەیان.

گواستنەوەی زانیار

گواستنەوەی زانیار سێ بەشی هەیە لە نامیلکەی «ڕێنامەی مامۆستا» دا باس کراون، ئەمانە یارمەتیدەرن بۆ چەسپاندنی شاهونەرەکانی بەشی سێهەم.

خەیاڵی ئەمڕۆ

فێرخوازان هان بدە بەسەرهاتێکی ڕۆژەکە بگێڕنەوە کە خۆیان تێدا ئارام کردۆتەوە (بۆ نموونە: پاش کێبەرکێ) یان جڵەوی تووڕەییان تێدا گرتووە.

ڕاهێزانی ڕەفتار

یارمەتیی منداڵ بدە، کاتی کێشە و شپرزەیی، سوودی هونەرەکانی «خۆئارامکردنەوە» ببینێت. لە ژیانی ڕۆژانەدا دەرفەت زۆرن بۆ فێرخواز هونەری جڵەوگرتنی تووڕەیی تێیاندا پیادە بکات. منداڵ هەیە لای سەختە سەربەخۆ ئەو هونەرانە پیادە بکات، تۆ یارمەتی بدە. ئەمەش نموونەی دیالۆگی نێوان مامۆستا و فێرخواز:

- مامۆستا (بە منداڵە تووڕەکە): «مەریەم، هەناسەیەکی قووڵ وەربگرە. ئافەرین، زۆر باشە. دەی دوو هەناسەی دیکەش.»
- مەریەم (ئارامترە بەڵام هەر فرمێسکاوییە): «پێی گوتم درۆزن!»
- مامۆستا: «دەزانم تووڕەیت. وەرە بەیەکەوە بڵێین: خۆت ئارام بکەوە!»
- مەریەم و مامۆستا: «خۆت ئارام بکەوە!»
- مامۆستا: «ئەمجارەش زۆر بە هێمنی دووبارەی بکەوە»
- مەریەم: «خۆت ئارام بکەوە!»
- مامۆستا: «زۆر باشە، ئافەرین. دەی ئەوجا باسی کێشەکە دەکەین.»

دەستەواژەی وەک: «ساردبوونەوە»، «ئارامی» و «گۆشەی وچان» بکە ئاماژەیەک بۆ منداڵ بۆ ئەوەی هونەرەکانی «خۆئارامکردنەوە» پیادە بکەن. لە بیرت نەچێت پاش هەموو «خۆئارامکردنەوە»یەک باس لە خودی کێشەکە بکرێت.

یادی ئەمڕۆ

پرسیار لە فێرخوازان بکە داخۆ ئەمڕۆ کەسیان هونەرێکی «خۆئارامکردنەوە» یان پڕۆسەی جڵەوگرتنی تووڕەییان بەکار هێناوە. فێرخوازان هەرگیز نابێ ناوی ئەو فێرخوازانە بێنن کە لە کێشەیەکدا گلاون. جەخت لەسەر هەنگاوی پۆزەتیڤی فێرخواز بکە لە پێناو جڵەوگرتنی تووڕەییدا.

تێهەڵکێشی گواستنەوەی زانیار لەگەڵ وانەکانی ڕۆژ دەبنە یاریدەری منداڵان بۆ پیادەکردنی هونەرەکانی «جڵەوگرتنی تووڕەیی» لە ژیانی ڕۆژانەدا.

چالاکیی دیکە

ئەمەش چەند نموونەیەک بۆ تێهەڵکێشانی وانەکانی ئەم بەشە و بابەتی دیکە:

- داوا لە فێرخوازان بکە وێنەیەکی باری تووڕەیی خۆیان بکێشن. داوایان لێ بکە ڕەنگ بەکاربهێنن بۆ پێشاندانی هەستی لەشی خۆیان. هانیان بدە گفتوگۆ دەربارەی نیشانەکانی تووڕەیی بکەن. (هونەر)

- پۆلەکە بکە بە دوو گرووپ، داوایان لێ بکە وێنە لە گۆڤار و ڕۆژنامان دەربهێنن و کۆلاژی لێ دروست بکەن. گرووپێک وێنەی کەسانی تووڕە، و گرووپەکەی دیکە وێنەی کەسانی ئارام کۆ بکەنەوە. دواتر لەسەر جیاوازیی هەردوو دۆخەکە گفتوگۆ لە نێوان هەردوو گرووپەکەدا ساز بکەن. (هونەر)

1. داوا لە فێرخوازان بکە تێکستی خۆدواندن بۆ ئەم دۆخانەی خوارەوە بنووسن و گەر لایان باشە ناوی نامۆ بەکار بێنن:
   - یەکەم جارتە یاریی تۆپی دەست دەکەیت.
   - زۆر تووڕە بوویت لەوەی خوشکەکەت ژوورەکەتی سەرەوژێر کردووە.
   - دەبێت بە دەوری یاریگەی فێرگەدا ڕابکەیت، بەڵام زۆر ماندویت و پێت وا نییە سووڕەکەت بۆ تەواو دەکرێت.

- ئەو جێگەیەی خۆت دەتویست لە گەمەکەدا پێت نەبڕا.
- تۆ لەوە تووڕەیت کە فێرخوازێک لەمێژە کۆمپیوتەرەکەی گرتووە.
- (زمان، هونەر، دراما)

2. لە پۆلدا دەفتەرێکی ئەلفوبێ دەربارەی دۆخەکانی تووڕەبوون و پێشنیاز بۆ جڵەوگرتنیان ساز بکەن. بۆ دانانی سەرباسەکان دەکرێت کەڵک لە بیرۆکەکانی «هەنگاو بە هەنگاو»، بارودۆخی تایبەتی پۆل، فێرگە و کۆمەڵگەکەتان وەربگرن. کتێبەکە لەگەڵ پۆلەکانی دیکە بگۆڕەوە. (هونەرەکانی زمان)

3. فیلمی کارتۆنی تایبەت پێشانی فێرخوازان بدە. داوا لە فێرخوازان بکە ژمارەی ئەو جارانەی کارەکتەرەکان جڵەوی تووڕەیی دەگرن و ئەو جارانەی نایگرن، لە خشتەیەکدا تۆمار بکەن. باس لە گرنگی جڵەوگرتنی تووڕەیی و پەیوەندی بە پاراستنی سەلامەتی خەڵک و چارەی ئاشتییانەی کێشە بکەن. (ماتەماتیک)

4. پارچە مۆسیقای کلاسیک بۆ پۆلەکە لێبدە، سەرنجی فێرخوازان بۆ تۆنە ئارام و هەڵچووەکانی (تووڕەکانی) ئاوازەکان ڕابکێشە و داوایان لێ بکە بەدەم بیستنی مۆسیقاوە خەریکی نیگارکێشی و ڕەنگکاری بن. پاشان بەرهەمەکان بەراورد بکەن. مۆسیقای کلاسیک بگۆڕە بە مۆسیقای دیکە و هەمان پرۆسە دووبارە بکەنەوە. (هونەر- مۆسیقا)

5. داوا لە فێرخوازان بکە بە چەند ئامێرێکی سادەی مۆسیقا دەنگی تووڕە و دەنگی هێمن دەربێنن. (مۆسیقا)

6. گۆرانیی لایەلایەی فەرهەنگی دیکە بێژە یان لێدە. باس لەوە بکەن بۆچی ئەم شێوە گۆرانییانە مرۆڤ هێمن دەکاتەوە. (مۆسیقا، جڤاکی)

7. داوا له فێرخوازان بکه چالاکی فیزیکی (وەرزش) ی وەک ڕاکردن و پەتپەتێن بکەن بۆ خۆساردکردنەوە و جڵەوگرتنی تووڕەیی.

8. داوا له فێرخوازان بکه تەماشای کتێبێک بکەن وێنەی مرۆڤی تووڕەی تێدا بێت. بەسەرهاتی مرۆڤە تووڕەکان بە دەنگی بەرز بۆ منداڵەکان بخوێنەوە و داوایان لێ بکه هۆکاری تووڕەبوونی ئەو خەڵکە دیاری بکەن. لێیان بپرسە:
   - (...ئەو...) چۆن جڵەوی تووڕەیی خۆی گرت.
   - هەنگاوەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» چ سوودێکی بۆ (...ئەو...) هەیە لەم بارەدا.

   (زمان – هونەر)

9. داوا له فێرخوازان بکه باسی ئەو ژوور و گۆشەیەی ماڵەوە بکەن کە کاتی تووڕەبوون و شپرزەیی پەنای بۆ دەبەن (بۆ نموونە ژووری نووستن، باخەکەی پشتەوە، کورسییەکی تایبەت....) (هونەر، لێکۆڵینەوەی جڤاکی)

بۆ زانیاری زیاتر دەربارەی چالاکیی دیکە، سەردانی سایتی کۆمیتەی منداڵان بکەن، هەر لەوێدا دەروازەیەک هەیە بۆ گۆڕینەوەی زانیاری و ئەزموونی مامۆستایان: www. cfchildrn.org

کتێب

گەر کتێبی کوردیی لەبارت بۆ ئەم بابەتە دەست کەوت ئاگادارمان بکە بۆ ئەوەی کەسانی دیکەش لێی سوودمەند بن.

بەشی سێهەم – جڵەوگرتنی تووڕەیی

وانەی یەکەم: دەربارەی جڵەوگرتنی تووڕەیی

چەمک

نیشانەی فیزیکی هەستی تووڕەییمان ئاشکرا دەکەن.

هەستی تووڕە ڕەوایە. ڕەفتاری تووڕەی زیانبەخش ناڕەوایە.

چەمکی زمانەکی: *تووڕە، هەڵچوون، نیشانەکانی تووڕەبوون*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- نیشانەی فیزیکی، ئەوانەی ئاماژە بە تووڕەبوون دەکەن بناسێتەوە.
- هۆیەکانی جڵەوگرتنی تووڕەیی دەرببڕێت.

پێداویستی

- پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی»
- کاخەزی وێنەکێشان
- خامەی هەمەجۆر
- نامەیەک بۆ ماڵەوە، ژمارە 5: «هەنگاو بە هەنگاو» بەشی سێهەم

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

جوداکردنەوەی «هەستی تووڕە» لە «ڕەفتاری تووڕە» خاڵێکی زۆر گرنگە. تووڕەبوون دیاردەیەکی نایانە (نێگەتیف) نییە، تووڕەبوون زۆرجار پێویستە بۆ گۆڕانکاریی سازەندە (بنیاتنەر) لە ژیانی خۆمان و کۆمەڵگەدا. گرنگ ڕەفتاری زادەی تووڕەبوونە، ڕەفتاری تووڕە لەوانەیە زیان بە پەیوەندی و سامان ببەخشێت.

لەم بەشەدا دەبێت زوو زوو بگەڕێیتەوە سەر پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی». پۆستەرەکە لە پۆلەکەدا هەڵواسە بۆ ئەوەی کاتی پێویست بە ئاسانی ئاماژەی پێ بکەیت.

سەرچاوە بە ئینگلیزی

Alexander and the Terrible, Horrible, No Good, Very Bad Day by Judith Viorst

چیرۆک و گفتوگۆ

لە چەند هەفتەی داهاتوودا، فێر دەبین چۆن جڵەوی تووڕەبوون بگرین. بۆ ئەوەی خۆمان ئارام کەینەوە، دەبێت فێر بین نیشانەکانی تووڕەبوون لە خۆماندا بناسینەوە. (فۆتۆی «هۆزان» پێشان بدە). ئەوە هۆزانە.

1- هۆزان هەست بە چی دەکات؟ (تووڕە). ئایا بە چ ڕا دەزانی کە هۆزان تووڕەیە؟
(مۆن دەنوارێت. هەردوو شانی کۆمن).

مرۆڤ کاتێک تووڕە دەبێت، لەوانەیە تۆزێک تووڕە بێت، لەوانەیشە زۆر تووڕە بێت. (پلەکانی تووڕەبوون پێشان بدە). مرۆڤی زۆر تووڕە، هەست بە *هەڵچوون* دەکات.

2- کێ کاتێکی تووڕەبوون و هەڵچوونی خۆی بە بیر دێتەوە؟ ئایا لەشت هەستی بە چی دەکرد؟ (من هەستم بە گرژی دەکرد. سەرم هاتە ژان. هەستم بە بوونی گرێیەک دەکرد لەناو سکم. ددانم دەلەرزین. شانەکانم کۆم ببوون. دڵم خێرا لێی دەدا).

ئەو هەستانەی لەشمان پێمان دەڵێن کە ئێمە تووڕەیین. بەو هەستانە دەگوترێ *«نیشانەی تووڕەبوون»*.

3- مرۆڤ کاتی تووڕەبوون چۆن ڕەفتار دەکات؟ (بە دەوری خۆیدا هەڵدەپەڕێت. شت فڕێ دەدات. شەڕ دەکات).

هەموو کەس جارجار هەست بە تووڕەیی دەکات. تووڕەبوون خراپ نییە، بەڵام کاتی تووڕەبوون چ کردارێک دەکەیت ئەوە گرنگە. ئەو ڕەفتارە تووڕانەی ئازاری خەڵک یان کەلوپەل دەدەن، باش نین.

4- کاتی تووڕەبوون مرۆڤ چی بکات باشە کە زیانی بۆ خەڵک و کەلوپەل نەبێت؟ (هەڵکێشانی هەناسەی قووڵ. پشتەوژمێری خاو. بیرکردنەوە لە بیرۆکەی هێمن. بە خۆت بڵێ: «ئارام ببەوە». بڕۆ دەرەوە و لەو ناوە ڕا بکە. باسەکە وێڵ بکە و خۆت بە شتێکی دیکەوە خەریک بکە).

5- ڕووی داوە تۆ تووڕە بیت؟ لەو کاتەدا لەشت هەستی بە چی دەکرد؟ تۆ چیت کرد؟

چالاکی

وەرن وێنەیەکی ڕەنگاوڕەنگی خۆمان بکێشین و پێشانی بدەین کاتی تووڕەیی هەست بە چی دەکەین. (خامەی هەمەڕەنگ بدە دەست فێرخوازان لەسەر کاخەزەکان نیگار بکێشن).

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ فێربووین، لە ڕێی نیشانەکانی تووڕەیی لەشمانەوە، هەستی تووڕەیی خۆمان دیاری بکەین. (ئاماژە بە هەنگاوی 1 ی پۆستەرەکە بکە). لە وانەی داهاتوودا باس لە هۆکارەکانی تووڕەبوون دەکەین.

بۆ ماڵەوە

نامەیەک بۆ ماڵەوە، ژمارە 5: «هەنگاو بە هەنگاو» بەشی سێهەم

گواستنەوەی زانیار

کاتێک منداڵان لە میانی ڕۆژەکەدا تووڕە دەبن، هانیان بدە نیشانەکانی تووڕەبوون بناسنەوە.

یادی ئەمڕۆ: بپرسە کێ ئەمڕۆ تووڕە بوو و بە چ ڕا زانی کە تووڕە بووە.

بەشی سێهەم – جڵەوگرتنی تووڕەیی

وانەی دووهەم: دوگمەی تووڕەیی

چەمک

ڕووداوی دەرەکی و بیرۆکەی ناوەکی دەبنە مایەی داگیرسانی هەستی تووڕەیی.

چەمکی زمانەکی: *هۆ، دوگمەی تووڕەیی*

ئامانج

- فێرخواز فێر بێت:
- «دوگمەی دەرەکی»، واتە ئەو بابەتانەی دەرەوەی خۆی کە دەبنە هۆی تووڕەبوون، بناسێتەوە.
- «دوگمەی ناوەکی»، واتە ئەو بابەتانەی دەیانلێت یان بیریان لێدەکاتەوە و دەبنە چڕبوونەوەی هەستی تووڕەیی، دەستنیشان بکات.

پێداویستی

- پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی».
- کاخەزی پۆستەر و پێنووسی ماجیک
- کاخەزی وێنەکێشان
- خامەی هەمەجۆر

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

لای منداڵ وەها باشە ناو لە بابەتەکان بنێین. ئەوەی تووڕەیی دادەگیرسێنێت ناوی دەنێین «داگیرسان» ی دۆگمەی تووڕەیی، ئەوەی تووڕەبوون زیاد دەکات ناوی دەنێین «دوگمەی تووڕەیی». دوگمە هەیە دەرەکییە، وەک کارێکی بەرانبەرمان دەکرێت و دەگوترێت. دوگمە هەیە ناوەکییە، وەک خەیاڵ و بیرکردنەوەی خۆمان. باس لەو بابەتانە مەکە کە مرۆڤ تووڕە «دەکات». منداڵ فێر بکە خۆی بڕیار بدات بە چی تووڕە دەبێت.

بەشی ڕۆڵوازی لەم وانەیەدا وەلا نراوە. منداڵان لە وانەکانی داهاتوودا، پاش ئەوەی فێری تەکنیکی «خۆئارامکردنەوە» دەبن، باسی تووڕەبوون پیادە دەکەن.

وا چاکە وانەی 2 و 3 لە هەمان هەفتەدا بگوترێنەوە. فێرخوازان فێری تەکنیکی جڵەوگرتنی تووڕەیی و ئەنجامگیری دەبن. ئەمەش ئامادەیان دەکات بۆ وانەی کردەکی دیکە.

چیرۆک و گفتوگۆ

ئەمڕۆ فێر دەبین هۆکاری تووڕەبوون، ئەو خاڵانەی مرۆڤ تووڕە دەکەن، بناسینەوە. فۆتۆی «بێوار» و «کارزان» پیشان بدە). ئەوە بێوارە و ئەوەش کارزان. بێوار خەریک بوو بگات بە بۆڕیی ئاو خواردنەوە کاتێک کارزان خۆی خزاندە پێشی.

1- بێوار هەست بە چی دەکات؟ (تووڕە). بە چ ڕا دەزانی؟ (هەر دوو باسکی ڕاست و چەپ لە باوەش گرتووە. ئەو مۆن دەڕوانێت. ئەو ناوچەوان و چەناگەی لۆچیان کردووە).

2- ئایا بێوار بۆ تووڕەیە؟ (پاڵیان پێوە نا. ئەو پێی وایە کارزان ڕەفتارێکی ناڕەوای بەرانبەر کردووە).

3- چین ئەو ڕەفتارانەی خەڵکی دەیکەن و تۆ پێیان تووڕە دەبیت؟ (وەڵامەکان لە لیستێکدا لەسەر کاخەزە پۆستەرەکە بنووسە).

«دوگمەی تووڕەیی» ئەو شتانەن کە خەڵک دەیکەن و دەبنە مایەی تووڕەبوونمان، وەک: پاڵنان، لێدان، ناووناتۆرە لێنان. دوگمەی دیکەش هەن، ئەویش ئەو شتانەن کە خۆمان بە خۆمانی دەڵێین ئەگەر کەسێک شتێک بەرانبەر ئێمە بکات پێمان خۆش نەبێت.

پاش ئەوەی کارزان خۆی خزاندە پێش بێوار، بێوار بە خۆی گوت، «کارزان گەوجە، بۆی نییە وەها بەرانبەر من بکات!»

4- بێوار بە چی خۆی تووڕەتر کرد؟ (بێوار گوتی، «کارزان گەوجە. ئەو ناتوانێ ئەوە بەرانبەر من بکات!»)

5- ئێستا چی ڕوو دەدات؟ (لەوانەیە بە شەڕ بێن).

(لەگەڵ فێرخوازان باس لە نموونەیەکی خۆت بکە لەسەر دوگمە دەرەکی و ناوەکییەکانی تووڕەیی).

6- ئایا دەتوانی باس لە بەسەرهاتێکی خۆت بکەیت، تێیدا تووڕە بوویبیت و پاشان شتێکت بە خۆت گوتوە پێی تووڕەتر بوویبیت؟

7- پێت وایە ئەم جۆرە خۆدواندنە یاریدەر بوو؟ (نەخێر). بۆ نا؟ (ئەوە تەنها دەبێتە مایەی زیاتر تووڕەبوونم. یاریدەی چارەی کێشەکە نادات).

چالاکی

وێنەی دۆخێک بکێشە تێیدا شتێک یان کەسێک دوگمەی تووڕەیی تۆی داگیرساندبێت. دەربارەی ڕووداوەکە شتێک بنووسە، ڕستەی «من...» بەکار بێنە، بۆ نموونە: «من تووڕە بووم کاتێک ______.» (داوا لە چەند دڵخوازێک بکە، لەگەڵ هاوپۆلانیان، باسی وێنە و چیرۆکەکەیان بکەن. ئەگەر دوگمەی ڕاستیت لەلا دەست دەکەوێت، ئەوە داوا لە فێرخوازان بکە دوگمەیەک بە چەسپ لە وێنەکانیان بدەن. وانەی 3 چالاکیی دیکەی هەیە دیسان سوود لەم وێنەیە وەردەگرێت).

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ فێر بووین چۆن هۆکارەکانی تووڕەبوونمان بناسینەوە. ناسینی دوگمەی تووڕەیی خۆمان زۆر گرنگە، چونکە یارمەتیمان دەدات مامەڵە لەگەڵ ئەو دۆخانەی بکەین کە دێنە پێش. هەتا وانەی داهاتوو بیر لەوە دەکەینەوە بێوار چۆن خۆی ئارام بکاتەوە. ئەوسا باسی لێ دەکەین.

گواستنەوەی زانیار

کاتێک لە ناکۆکیی منداڵاندا نێوبژی دەکەیت، هانیان بدە هۆی داگیرسانی تووڕەبوونی خۆیان دیاری بکەن. دوگمەی تووڕەیی بەندە بە دید و بۆچوونەوە، بۆیە ئەوە هەلێکی باشە بۆ گفتوگۆ دەربارەی دیدی منداڵەکان لەسەر بارودۆخێکی دیاریکراو.

یادی ئەمڕۆ: بپرسە کێ ئەمڕۆ تووڕە بووە و چی وای لێ کرد تووڕە بێت. ڕوونی بکەوە بۆ گرنگە مرۆڤ تووڕەبوونی خۆی بناسێتەوە و بزانێت چی دوگمەی تووڕەبوونی لەلا دادەگیرسێنێت.

چالاکیی دیکە

داوا لە فێرخوازان بکە لەو ئامێرانە بگەڕێن کە بە دوگمە کۆنترۆڵ دەکرێن. لەگەڵ فێرخوازان باس لە بەرتەکی پاڵنان ئەو دوگمانە بکەن و بەراوردیان بکەن بە بەرتەکی دوگمەی تووڕەیی لەشی مرۆڤ.

بەشی سێهەم – جڵەوگرتنی تووڕەیی

وانەی سێهەم: «خۆئارامکردنەوە»

چەمک

تەکنیکی «خۆئارامکردنەوە» هەستی تووڕەیی خامۆش دەکەنەوە.

چەمکی زمانەکی: *«خۆئارامکردنەوە»، هەناسەی قووڵ، پشتەوژمێری خاو، بیرۆکەی هێمن، «پشوودان»، خاوبوونەوە*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- هونەری خامۆشکردنەوەی تووڕەیی وەک: هەناسەی قووڵ، پشتەوژمێری خاو، بیری هێمنکارانە، پێشان بدات.

پێداویستی

- پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی».
- کاخەزی پۆستەر و پێنووسی ماجیک

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

فێرخوازان لە وانەکانی پێشوودا فێری چەندین تەکنیکی «خۆئارامکردنەوە» بوون، وەک: هەناسەی قووڵ، پشتەوژمێری خاو، بیری هێمنکارانە). ئەمانە بۆ کاتی جڵەوگرتنی هەستی بەهێز پێویستن. لەم وانەیەدا، بە تەکنیکەکاندا دەچینەوە و بەتایبەتیش بۆ جڵەوگرتنی تووڕەیی پیادەیان دەکەین.

پۆستەرەکە با هەر لەبەر چاوان بێت. ئەگەر فێرخوازێک لە میانی ڕۆژەکەدا تووڕەبوو، ئاماژە بۆ تەکنیکەکانی پۆستەرەکە بکە. دەتوانی یەکسەر بڕیاری «پشوودان» ڕابگەیەنیت بۆ هێورکردنەوە بۆ ئەوەی ساختارێک هەبێت بۆ پیادەکردنی ئەو هونەرانە. دەکرێت باسی هۆکاری تووڕەبوونەکە بخرێتە دوایی.

چیرۆک و گفتوگۆ

زووتر گوتمان کاتی هەستی بەهێز پێویستمان بە «خۆئارامکردنەوە» هەیە. لە وانەی ئەمڕۆدا، فێر دەبین چۆن کاتی تووڕەیی خۆمان ئارام بکەینەوە. (فۆتۆی «بێوار» و «کارزان» پێشان بدە). ئەوە بێوار و کارزانی وانەی پێشوون.

1- لە وانەی پێشوودا چی ڕوویدا؟ (لە سەرەی ئاو خواردنەوەدا کارزان بە پاڵنان خۆی خزاندە پێش بێوار. بێوار تووڕە بوو). (فۆتۆی وانەی پێشوو پێشان بدە).

2- گەر ئەو بەسەرهاتە لە تۆ ڕوو بدات، هەست بە چی دەکەیت؟ (تووڕە، هەڵچوون). ئایا لەشت هەست بە چی دەکات؟

3- کاتێک بێوار هەستی بە تووڕەبوونی خۆی کرد، هاتەوە بیری وچانێک بگرێت و بیر بکاتەوە. (ئاماژە بە پۆستەرەکە بکە). پاشان لە خۆی پرسی «لەشم هەست بە چی دەکات؟» (ئاماژە بە هەنگاوی 1 بکە). ئەو هەستی بەوە کرد کە مستەکۆڵەی توند دەکات و لەشی گەرم داهاتووە. دەیزانی کە دەبێت خۆی ئارام بکاتەوە.

چەند هەنگاوێک هەن بۆ خۆئارامکردنەوەی بێوار (ئاماژە بە هەنگاوی 2 بکە).:

- سێ هەناسەی قووڵ.
- پشتەوژمێری خاو.
- بیرکردنەوە لە دیاردەی ئارام.

بێوار هەڵکێشانی سێ هەناسەی قووڵی هەڵبژارد. جارێکی دیکەش باس لە هەناسەی قووڵ دەکەینەوە. یەکەم، بە هێواشی لە لووتەوە هەناسە هەڵکێشە و بە دەم هەناسە بدەوە. ئەوجا هەمان کار بە سکەهەناسە دووبارە دەکەینەوە. بۆ پیادەکردنی «خۆئارامکردنەوە»، سەرەتا بیر لە بابەتێک بکەوە کە توورەت دەکات. ئەوجا بە سکەهەناسە خۆت ئارام بکەوە.

دەستێک لەسەر سکت دابنێ. ئێستا لە لووتەوە هەناسە هەڵکێشە و زەین بدە بەرزبوونەوەی دەستت. بێنە بەر چاوت کە هەواکە بە نێو لەشتدا بەرەو ناوکت دەچێت. پاشان لە دەمتەوە هەناسە بدەوە، زەین بدە نزمبوونەوەی دەستت. (تەماشای ئەو منداڵانە بکە کە هەناسەی قووڵ نادەن، لەگەڵ هەر هەناسەیەکدا، هەر دوو شانیان بەرز و نزم دەبێتەوە. هانیان بدە هەوا هەتا ناوەوە هەڵکێشن. پاش ئەوەی منداڵان تەواو شارەزای چەمکەکە دەبن، ڕیتمی بۆ زیاد بکە). ئەمجارە، کە هەناسە وەردەگرن، من تاوەکوو 5 دەژمێرم. ئێوەش لە دڵدا لەگەڵ من بژمێرن. پاشان هەناسە ڕاگرن، من تا 3 دەژمێرم. ئەوجا وردە وردە هەناسە بدەنەوە و منیش هەتا 5 دەژمێرم. کاتێک سکەهەناسە دەدەیت ژماردنی 5 – 3 - 5 ت لەبیرت نەچێت.

ئێستا پیادەی دەکەین. (تۆ ڕێبەریی گرووپەکە بکە). سکەهەناسە ڕێگەیەکە بۆ «خۆئارامکردنەوە» ی کاتی توورەیی (یان ترسان، نیگەرانی و پەشێوی).

هونەرێکی دیکەی «خۆئارامکردنەوە» بۆ بێوار بریتییە لە پشتەوژمێر لە 5 ـەوە. (ئاماژە بە هەنگاوی 2 بکە). با بەیەکەوە بەم ڕێگەیەدا بچینەوە. دیسان بیر لە بابەتێک بکەوە توورەت بکات. با لەسەرەخۆ لە 5 ـەوە بۆ دواوە بژمێرین. (تۆ ڕێبەریی گرووپەکە بکە). گەر دەزانیت زۆر توورەیت و گەیشتۆتە هەڵچوون، لە 10 ـەوە بەرەو دوا بژمێرە.

ڕێگەی سێهەم بۆ «خۆئارامکردنەوە» بریتییە لە بیری هێمنانە. ئەم ڕێگەیە بۆ کاتی تەنیایی زۆر کاریگەرە. ئەمەش نموونەی بیرۆکی هێمنبەخش ... (لە ئەزموونی خۆت یان لە وێنەی گشتی نموونە بۆ فێرخوازان بێنەوە، وەک: پیاسەی کەنار زەریا، دانیشتنی نێو باخان، بیستنی مۆسیقای ئارام).

4- تۆ بە کام بیرۆکە هێمن دەبیتەوە؟

جار هەیە وەها مرۆڤ پێویستی بە «پشوودان» هەیە بۆ ئەوەی کەڵک لە هونەرەکانی «خۆئارامکردنەوە» وەر بگریت.

5- ئایا «پشوودان» چییە؟ (دوور کەوتنەوەیە لەو شتە یان ئەو کەسەی کە تووڕەی کردیت تا خۆت ئارام بکەیتەوە).

6- کاتی تووڕەیی و بێزاریی، بۆ «خۆئارامکردنەوە» پەنا بۆ کام جێیماڵەوە دەبەیت؟ (ژووری نوستن، باخچەی پشتەوە یان کورسییەکەی هەیوان).

7- بەگشتی دوای «پشوودان» چی ڕوو دەدات؟ (لەگەڵ کەسی بەرانبەر پێک دێن و لە کێشەکە دەدوێن).

چالاکی

من یارمەتیتان دەدەم بیرۆکەی هێمن بدۆزنەوە. سەرت بۆ پشتەوە بەربدەوە و چاوەکانت دابخە. من باسی دۆخێک دەکەم و پاشان باس لە هەستەکانمان دەکەین. لەم پێشنیازانەی خوارەوە، سیناریۆیەک هەڵبژێرە لە ئەزموونی فێرخوازانەوە نزیک بێت. پاش ئەوەی فێرخوازان بە نێو ئەو خەیاڵبازییەدا تێپەڕ دەبن، لێیان بپرسە هەستیان بە چی کرد.

- له کەنار زەریایت. لەسەر لمێکی گەرم ڕاکشاویت و چاوەکانت داخستوون. بایەکی کز و گەرم شنەی دێت. له دوورەوه گوێت له نەرمەدەنگی شەپۆلانه. شەپۆل دێت، شەپۆل دەچێت. هەست به گەرمی، شادی، خاوبوونەوه دەکەیت.
- دەرەوه سارده، تۆش لەسەر تەختەخەو، خۆت له لێفەیەک لوول داوه. ئازیزێک داستانێکی پڕچێژت بۆ دەخوێنێتەوه. چاوەکانت دادەخەیت و بووکەڵه نازدارەکەت توند له ئامێز دەگریت. هەست به گەرمی و نەرمی و خاوبوونەوه دەکەیت.
- تۆ لەسەر پارچه فریزێکی کەسکی نەرم، له ژێر دارێکی گەورەدا ڕاکشاویت. ڕۆژ دونیای ڕووناک کردۆتەوه، بولبول دەخوێنێت. له دوورەوه نەرمه پێکەنینی منداڵان دێت. خەریکه خەوت لێ بکەوێت.

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ فێر بووین چۆن کاتی تووڕەبوون خۆمان ئارام بکەینەوه. هونەری هەناسەی قووڵ، پشتەوژمێری خاو، بیرۆکەی هێمنبەخش لەم باسەدا یاریدەرن. لەمەولا کاتی تووڕەبوون یەک لەم هونەرانه پیاده دەکەین.

گواستنەوەی زانیار

کاتی پەشۆکان، داوا له فێرخوازان بکه هونەرەکانی «خۆئارامکردنەوە» پیاده بکەن. گۆشەیەکی «پشوودان» دیاری بکه بۆ خۆئارامکردنەوەی دەمی تووڕەبوون. پاش هەر «پشوودان» ێک، کات تەرخان بکەیت بۆ باسکردنی چارەی کێشەکە.

یادی ئەمڕۆ: بپرسه داخۆ کێ ئەمڕۆ یەکێک له تەکنیکەکانی «خۆئارامکردنەوە» ی بەکارهێناوه. له کام دۆخدا؟ دواتر هەستت به چی کرد؟

بەشی سێهەم – جڵەوگرتنی تووڕەیی

وانەی چوارەم: خۆدواندن

چەمک
لە دۆخی سەختدا، خۆدواندنی گەش، یاریدەرە.

چەمکی زمانەکی: *خۆدواندن*

ئامانج
فێرخواز فێر بێت:
- بە باسی گەش خۆی بدوێنێت بۆ زاڵبوون بەسەر دۆخی سەختدا.
- هونەرەکانی جڵەوگرتنی تووڕەیی پیادە بکات.
- هونەری چارەی کێشە بەکار بێنێت.

پێداویستی
- پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی»، «چارەی کێشە»
- کاخەزی پۆستەر و پێنووسی ماجیک
- بڵاوکراوەی «جڵەوگرتنی تووڕەیی»

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا
خۆدواندن، لە دۆخی سەختانگدا، یاریدەرە بۆ وەرگرتنی هەڵوێستی گەش و تەرکیزکردن. خۆدواندن دەبێتە ڕێبەری ڕەفتار، کەواتە دەکرێت بیکەینە ڕێبەری ڕێگەیەکی گەش.

لەوانەیە منداڵان شتێک دەربارەی خۆدواندن بزانن، وەک ئەوەی وەرزشکاران بەکاری دێنن: «ڕاست و ڕاست برۆ»، «سەرنج بدە تۆپەکە»، «ئەری تۆ دەتوانیت»، «ئەم تۆزەش». لیستێک بکەوە بۆ ڕستەکانی خۆدواندنی کاتی گەمان، شانۆگەری و ئەزموون ... هتد. لەم وانەیەدا جەخت لەسەر بەکارهێنانی خۆدواندنی کاتی تووڕەبوون دەکەین.

سەرچاوە بە ئینگلیزی

Ronald Morgan Goes to Bat by Patricia Reilly Giff

چیرۆک و گفتوگۆ

ئەمرۆ فێر دەبین، کاتی تووڕەبوون، چۆن لە ڕێی خۆدواندنەوە خۆمان ئارام بکەینەوە. (فۆتۆی «هاژە» و «ژانێت» پێشان بدە. ئەوە هاژەیە و ئەوەش ژانێت. هاژە چاوەڕێیە نۆبەی بێت و یاری بە بازنەکە بکات. بەڵام ژانێت نایەتە خوارێ. هاژە هەست دەکات تووڕە بووە.

1- هاژە بۆ تووڕە بووە؟ (ژانێت نۆبەی خۆی تەواو بووە بەڵام نایەتە خوارەوە)

2- ڕەوایە هاژە هەست بە تووڕەیی بکات؟ (ئەرێ، هەستی تووڕەبوون ڕەوایە).

3- هاژە بە چ ڕا زانی تووڕە بووە؟ (لەشی گەرم داهاتووە. هەستی بە گرێیەک کرد لە نێو سکیدا. لەشی گرژ بووە).

هاژە وچانێکی گرت و بیری کردەوە. (ئاماژە بە هەنگاوی 1 ی پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی» بدە). هاژە لە خۆی پرسی «ئایا لەشم هەست بە چی

دەکات؟» ئەو سێ هەناسەی قووڵی هەڵکێشا و بە خۆی گوت «هێمن ببەوە.» (ئاماژە بە دوایین خاڵی هەنگاوی 2 بکە). ئەوە نموونەیەکی خۆدواندن. «خۆدواندن» هەموو ئەو بیرۆکانەیە تۆ بە خۆتی دەڵێیت بۆ ئەوەی خۆت هێمن بکەیتەوە. وەرزشوان خۆدواندن بەکاردێنێت بۆ ئەوەی تەرکیز لەسەر وەرزشەکەی خۆی بکات، بۆ نموونە دەڵێت: «ڕاست و ڕاست بڕۆ»؛ «چاوت بخە سەر تۆپەکە»؛ «ئەرێ من دەتوانم بیکەم.»

4- کاتێک فشارت لەسەرە و دەبێت کارێک ئەنجام بدەیت، بۆ ئارامیی خۆت، بە چ ڕستەیەک خۆت دەدوێنیت؟ (نموونە لە ئەزموونی خۆت بێنەوە).

5- باشە چ دەبێت ئەگەر هاژە گوتی، «ئەو گێلە نایەڵێت منیش نۆبەیەک وەرگرم! «چارەی دەکەم!» ئایا ئەوە نموونەیەکی باشی خۆدواندنە؟ (نەخێر). بۆ نا؟ (لەوانەیە هاژە تووڕەتر بکات).

(ئاماژە بە هەنگاوی 3 ی پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی» بکە). مرۆڤ کە ئارامبۆوە ئەوجا دەتوانی بیر لە چارەی ئەو کێشەیە بکات کە تووڕەی کردووە.
پاش ئەوەی هاژە هێمن بۆوە، ئەوسا دەتوانێ چارەی کێشەکەی خۆی بکات.

(ئاماژە بە هەنگاوی 1 ی پۆستەری «چارەی کێشە» بکە).

6- کێشەکە چییە؟ (هاژە چاوەڕێی نۆبەی خۆی دەکات، بەڵام ژانێت نایەتە خوارەوە).

(ئاماژە بە هەنگاوی 2 بکە).

7- چارە چییە؟ (هاژە بە ژانێت بڵێت کە نۆبەی ئەوە. داوای یارمەتی لە مامۆستایەک بکات). (هانی فێرخوازان بدە با پێشنیازی چارەی دیکە بکەن، چارەی وا کە ببێتە مایەی بەیەکەوە هەڵکردنی هاژە و ژانێت. چارەکان لە

لیستێکدا لەسەر کاخەزی پۆستەر بنووسە).

8- ئایا چی ڕوو دەدات ئەگەر . . . ؟ (بە پرسیارەکانی هەنگاوی 3 ی «چارەی کێشە» هەموو چارەکان هەڵسەنگێنە).

9- هاژە کام چارە هەڵبژێرێت، باشە؟

ڕۆڵوازی

ئێستا چەند دۆخێکی مایەی تووڕەبوون دەکەینە ڕۆڵوازی. سەرەتا من ڕۆڵی هاژە دەبینم کە خۆی ئارام دەکاتەوە و پەیڕەوی هەنگاوەکانی پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی» دەکات بۆ چارەی کێشەکەی خۆی. من جەخت لەسەر «خۆئارامکردنەوە» و «بیرۆکەبارانە» ی چارەکان دەکەم.

(پێشانی فێرخوازانی بدە. ڕۆڵی هاژە ببینە. چاوەڕێی نۆبەتی خۆت دەکەیت. خۆت تووڕە پێشان بدە. هەناسەی قووڵ هەڵکێشە. بە خۆت بڵێ) «ئارام بەوە.» «گوێ مەدێ». بە ئاشکرا بیر بکەوە (لەبەرخۆتەوە بڵێ) «کێشەکە چییە؟ نۆەرم بەر ناکەوێت. چارە چییە؟ دەتوانم بڵێم ئێستا نۆبەتی منە. دەتوانم پاڵێکی پێوە بنێم. دەتوانم بە مامۆستاکەمان بڵێم. هممم... گەر بڵێم **ئێستا نۆبەتی منە**، سەلامەتە؟ بەردەوام بە لە هەڵسەنگاندنی هەموو خاڵەکان بە پرسین و وەڵامدەنەوەی پرسیارەکانی هەنگاوی 3 ی «چارەی کێشە». پاش ڕۆڵوازییەکە، بپرسە: ئایا من چۆن بووم؟ داخۆ هەنگاوەکانم ڕەچاو کرد؟

ئەوجا سەرەی ئێوەیە. لەبیرتان نەچێت خۆدواندن وەک ڕێگەیەک بۆ «خۆئارامکردنەوە» پیادە بکەن.

داوا لە فێرخوازان بکە ئەم دۆخانەی خوارەوە بکەنە ڕۆڵوازی، هەنگاوەکانی لیستەی پۆل پیادە بکەن. ئازاد بە لە دۆزینەوەی پێشنیازی دیکە.

- برادەرێکت لیستۆکێکت دەفڕێنێت.
- براکەت لە ژوورەکەی تۆ یاری دەکات و خاشاکی دوای خۆی پاک ناکاتەوە.
- هاوپۆلێکت ماوەیەکە کتێبێکی لێوەرگرتی و تا ئێستا نەیگێڕاوەتەوە.
- هەڤاڵێک کاتی پشوو لەسەر خلیسکێنەکە نایەتە خوارەوە.
- دۆستێک بە بەردەوامی پرچت ڕادەکێشێت.
- فێرخوازێک لە سەرەی فراڤیندا خۆی خزاندە پێش تۆ.
- هاوڕێیەک گاڵتەی بەو خواردنە دێت کە تۆ دەیخۆیت.

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ فێر بووین چۆن بە خۆدواندن خۆمان ئارام بکەینەوە. مرۆڤ گەر خۆی ئارام کردەوە باشتر دەتوانێت کێشەی خۆی چارە بکات. فەرموون، ئەمەش کۆپیەکە لە نامیلکەی هەنگاوەکانی «جڵەوگرتنی تووڕەیی» لای خۆت بی پارێزە. (بڵاوکراوەی «جڵەوگرتنی تووڕەیی» بەسەر فێرخوازان دابەش بکە).

گواستنەوەی زانیار

کاتی بارودۆخی سەخت، هونەری خۆدواندن پێشانی فێرخوازانی بدە. فێرخوازان هان بدە، کاتی ئەزموون، چوونە سەر شانۆ و چالاکیی وەرزشی و هەروەها کاتی ململانێ، هونەری خۆدواندن پیادە بکەن.

چالاکیی دیکە

کاخەزی «پەڵەبیر» (بڕوانە ڕێنامەی مامۆستا) کۆپی بکە و بیدە بە فێرخوازان. داوایان لێ بکە ڕستەی خۆدواندنی خۆیان لەم پەڵەبیرانەدا بنووسنەوە.

بەشی سێهەم – جڵەوگرتنی تووڕەیی

وانەی پێنجەم: دوورکەوتنەوە لە شەڕ

وانەی ڤیدیۆدار

چەمک

شەڕ و لەیەکدان کێشە چارە ناکات.

لە بری شەڕ، چارەی کاریگەری ئاشتییانە هەیە.

چەمکی زمانەکی: *شەڕ، پێشنیاز*

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- ئاکامی شەڕ ڕوون بکات.
- لە بری شەڕ، چارەی دیکە هەڵبژێرێت.
- پێشانی بدات چۆن خۆی لە شەڕ دوور دەخاتەوە.
- تەکنیکی جڵەوگرتنی تووڕەیی پیادە بکات.

پێداویستی

- ڤیدیۆی «هەنگاو بە هەنگاو» بەشی یەکەم: «ئەو تۆپە هی منە!»
- تەلەڤیزیۆن، ڤیدیۆ
- پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی»، «چارەی کێشە»
- کاخەزی پۆستەر و پێنووسی ماجیک
- بڵاوکراوەی ئەرکی ماڵەوەی ڕاپۆرتی فێرخواز، ڕاپۆرتی دایکوباوکان

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

منداڵ هەیە جگە لە شەڕ ڕێگەی دیکەی کەمە بۆ چارەی کێشە. بەتایبەتی کوڕان لەوانەیە فێر بکرێن مەیدانی شەڕ جێنەهێڵن. خێزان هەیە منداڵ فێر دەکەن شەڕ بە شەڕ وەڵام بدەنەوە و پاشەکشە نەکەن. زۆر فیلمی کارتۆن و پرۆگرامی تەلەڤیزیۆنیش پشتیوانی لەم جۆرە هەڵوێستە دەکەن. لایەنی نایانە (نێگەتیڤ) ی ئاکامی شەڕ ڕوون بکەوە. ئافەرین لەو منداڵانە بکە کە لە بارودۆخی سەختدا، بۆ چارەی کێشە، لە بری

دەست «مێشک بەکار دێنن». ڕێگە هەیە دابڕە بەڵام دڕ نییە. ئاماژە بە ڕابەرانی ئاشتیخواز و لاشەڕ بکە.
تەماشایەکی خێرای ڤیدیۆ کلیپەکە بکە و پاشان بیگێڕەوە بۆ سەرەتا پێش ئەوەی بە پۆلەکەی پیشان بدەیت.

چیرۆک و گفتوگۆ

لە وانەی ئەمڕۆدا فێر دەبین خۆمان لە شەڕ دوور ڕاگرین. فۆتۆی «شادمان» و «بروسک» پێشان بدە. ئەوە شادمانەو ئەوەش بروسک. با تەماشای ڤیدیۆیەکی کورت بکەین. (ڤیدیۆکە پێشان بدە، پاشان ڕایگرە بۆ گفتۆگۆ).

1- باسی وەها بەسەر تۆدا هاتووە؟ ئایا هەستت بە چی کردووە؟
2- شادمان هەست بە چی دەکات؟ (تووڕەیی). چۆن دەزانی؟ (ناوچەوانی لۆچی کردووە. هاوار دەکاتە سەر بروسک).
3- ئاساییە شادمان تووڕە بێت؟ (ئەریٚ). هەموو کەس تووڕە دەبێت. بەڵام ڕەفتاری تووڕەی زیانبەخشی وەک شەڕ ڕەوا نییە.

-4 ئایا بروسک بە ئانقەست تۆپەکەی برد؟ (ئەریّ). چۆن دەزانی؟ (ئەو تەماشای شادمانی دەکرد و پاشان ڕای کرد بۆ لای وی و تۆپەکەی فڕاند).
-5 شادمان تووڕەیە چونکە بروسک تۆپەکەی فڕاند. پێت وایە بروسک مەبەستی بوو شادمان تووڕە بکات؟ لە ڕاستیدا زەحمەتە بزانین داخۆ بروسک بە ئانقەست مەبەستی بوو شادمان تووڕە بکات.
-6 ئایا چ ڕوو دەدات ئەگەر شادمان لەگەڵ بروسک بە شەڕ بێت؟ (لەوانەیە هەردووکیان ئازار بخۆن).
-7 ئایا شادمان بە شەڕ دەگاتە ئامانج؟ (لەوانەیە تۆپەکەی دەست بکەویتەوە، بەڵام شەڕ کێشەیەکی گەورەتر ساز دەکات).
-8 دەیسا شادمان دەربارەی هەستی تووڕەیی خۆی چی بکات باشە؟ (سێ هەناسەی قووڵ، پشتەوژمێری خاو. خۆدواندن).

با بزانین شادمان دەربارەی هەستە تووڕەکانی چ دەکات. (ڤیدیۆ کلیپەکەی دیکە پیشان بدە، پاشان ڕایگرە بۆ گفتوگۆکردن).

-9 شادمان چۆن خۆی هێمن کردەوە؟ (هەناسەی قووڵی هەڵکێشا). شادمان کە هێمن بۆوە، ئەوسا دەتوانێ چارەی کێشەکەی خۆی بکات.
-10 ئایا کێشەکە چی بوو؟ (یەک تۆپ لەوێ هەبوو، شادمان و بروسک هەردووکیان دەیانویست گەمانی پێ بکەن).
-11 با لیستی ئەو ڕێگەچارانە بنووسین کە شادمان بە خەیاڵیدا دێت. (داوا لە بروسک بکات تۆپەکەی بداتەوە. داوا لە بروسک بکات وێکڕا یاری بە تۆپەکە بکەن. داوای یارمەتی لە کەسێکی گەورەساڵ بکات. تۆپەکە لە دەست بروسک بفڕێنێتەوە بۆ خۆی).

له ڤیدیۆکەدا، شادمان بیری لەوە کردەوە داخۆ کەسانی دیکە هەست بە چی دەکەن دەربارەی ڕێگەچارەکانی ئەم، داخۆ ڕەوان، سەلامەتن و سوودبەخشن.

12- پێت وایە شادمان کام چارەیە هەڵبژێرێت، باشە؟ بۆ؟

پاش ئەوەی شادمان ئارام بۆوە، بە بروسکی گوت، «من بۆ خۆشی یاریم بە تۆپەکە دەکرد. وەرە وێکڕا گەمانێک بکەین.»

13- چی ڕوو دەدات گەر شادمان ئەو چارەیەی هەڵبژارد بەڵام بروسک لەسەر شەڕ سوور بوو؟ (شادمان دەبێت دوور بکەوێتەوە و داوای یارمەتی لە کەسێکی گەورەساڵ بکات).

وەرن چەند هەنگاوێکی دوور کەوتنەوە لە شەڕ بنووسین. یەکەم هەنگاوی شادمان چی بوو؟ (ڕێنوێنیی فێرخوازان بکە پێشنیازی خۆیان بدۆزنەوە. ئەمەش چەند پێشنیازێک: 1- خۆئارامکردنەوە. 2- بیرکردنەوە لە ئاکامی شەڕ. 3- داوای خۆت بۆ کەسی بەرانبەر ڕوون بکەوە. 4- پێشنیازت هەبێت.

ڕۆڵوازی

ئەوجا «خۆ لە شەڕ دوور خستنەوە» دەکەینە ڕۆڵوازی. سەرەتا من ڕۆڵی شادمان دەبینم. هەنگاوەکانی خۆمان پیادە دەکەم. (دڵخوازێک هەڵبژێرە بۆ ڕۆڵی بروسک). (ڕۆڵی شادمان ببینە. بە هەڵکێشانی سێ هەناسەی قووڵ، خۆت ئارام بکەوە. بە خۆت بڵێ: ئەگەر شەڕ بکەم، خۆم توشی زۆر گرفتی دیکە دەکەم. من نامەوێ شەڕ بکەم. بەو فێرخوازەی ڕۆڵی بروسک دەبینێت، بڵێ: من بە تۆپەکە یاریم دەکرد. وەرە بیر لە گەمانێک بکەینەوە هەردووکمان گەمان بە تۆپەکە بکەین؟) دوای ڕۆڵوازییەکە، بە بیردانەوە دەربارەی پرسیارەکانی هەنگاوی 4 ی پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی»، ڕۆڵوازییەکە هەڵسەنگێنن).

(داوا لە فێرخوازان بکە ئەم خاڵانەی خوارەوە پیادە بکەن. وریا بە، منداڵ دەبێت ڕێگەچارەکان پیادە بکەن نەک ناکۆکی).

- کەسێک شان لە تۆ دەدا و داوای لێبوردنیش ناکات.
- هاوپۆلێک تۆ تاوانبار دەکات بە دزینی پێنووسەکەی خۆی.
- فێرخوازێک گاڵتە بە پرچبڕینەکەت دەکات.

ئەنجامگیری

تووڕەبوون ڕەوایە. هەستی تووڕەیی خراپ نییە، بەڵام گرنگ ئەوەیە ڕەفتاری تووڕەبوونەکەت بەد نەبێت. شەڕ کێشە چارە ناکات. مرۆڤ دەتوانێت هونەرەکانی «خۆئارامکردنەوە» و تواناکانی «چارەی کێشە» بەکار بێنێت بۆ خۆوەدوورگرتن لە شەڕ.

بۆ ماڵەوە

بڵاوکراوەی ئەرکی ماڵەوەی ڕاپۆرتی فێرخواز و ڕاپۆرتی دایکوباوکان.

- دوور کەوتنەوە لە شەڕ وەک توانایەکی جڤاکی بخە لیستەوە و ئەو هەنگاوانەی لە پۆلدا ڕیز کران پڕ بکەوە.

گواستنەوەی زانیار

کاتی ناکۆکیی فێرخوازان، دەرفەت بگرە دەست و دووبارە هەنگاوەکانی جڵەوگرتنی تووڕەییان بۆ ڕوون بکەوە. هانیان بدە لە بارودۆخی گرفتداردا خۆیان بدوێنن.

یادی ئەمڕۆ: لە فێرخوازان بپرسە داخۆ ئەمڕۆ هیچ هەنگاوێکی خۆوەدوورگرتن لە شەڕیان بەکار هێناوە.

بەشی سێهەم – جڵەوگرتنی تووڕەیی

وانەی شەشەم: چارەی توانج

چەمک

چارەی توانج ئەم خاڵانە دەگرێتەوە: وێڵکردنی توانج، ڕوونکردنەوەی هەستی خۆت بۆ کەسی بەرانبەر و داوای یارمەتی.

چەمکی زمانەکی: توانج، وێڵکردن، «دابڕ»، گاڵتە پێکردن

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- چارەی توانج و گاڵتە پێکردن بکات.
- تەکنیکەکانی جڵەوگرتنی تووڕەیی پیادە بکات.
- هونەرەکانی چارەی کێشە بەکار بێنێت.

پێداویستی

- پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی»، «چارەی کێشە»
- کاخەزی پۆستەر و پێنووسی ماجیک
- ئەرکی ماڵەوەی ڕاپۆرتی فێرخواز، ڕاپۆرتی دایکوباوکان

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

ڕاستە زۆربەی منداڵان بەشداریی گاڵتە پێکردن و توانج تێگرتن دەکەن، بەڵام توانجی درێژخایەن دەبێتە «چەپاندن». بەپێچەوانەی بۆچوونی باو، چەپاندن دیاردەیەکە لە نێو هەم کچ و هەم کوڕ، لە نێو منداڵی هەم ناودار و هەم سەرکزدا بڵاوە. ڕاستە ئەم بەرنامەیە، بە گشتی، منداڵ فێر دەکات خۆیان چارەی کێشە خۆیان بکە، بەڵام چارەکردنی «چەپاندن» لەوانەیە پێویستی بە پشتیوانی زیاتر و نێوبژیی دەستوبرد هەبێت.

سەرچاوە بە ئینگلیزی

Magic Fan by Keith Baker; *The Pain and the Great One* by Judy Blume

چیرۆک و گفتوگۆ

ئەمڕۆ باس لە چارەی توانج و گاڵتە پێکردن دەکەین. (فۆتۆی «بێری» و «ئاڤان» پێشان بدە). ئەوە بێرییە و ئەوەش ئاڤان. بێری هەموو ڕۆژێک بە پێیان لە فێرگەوە دەچێتەوە بۆ ماڵ. جار هەیە «ئاڤان» بەدوایدا دەڕوا و توانجی تێدەگرێت و گاڵتەی پێ دەکات.

1- بێری هەست بە چی دەکات؟ (تووڕە، خەمبار، ئازار).

2- کێشەکە چییە؟ (ئاڤان توانج لە بێری دەگرێت و گاڵتەی پێ دەکات).

بێری وەها تووڕە بووە خەریکە بگری، وەختە هاوار بکات و ناووناتۆرەکان بە ڕووی ئاڤاندا بداتەوە.

3- بێری پێویستی بە وچانگرتن و بیرکردنەوە هەیە. (ئاماژە بە پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی» بکە). هەنگاوی یەکەم ئەوەیە لە خۆت بپرسی، «ئایا

لەشم هەست بە چی دەکات؟» (ئاماژە بە هەنگاوی 1 بکە). ئایا کاتێک کە بێری تووڕەیە لەشی هەست بە چی دەکات؟ (گەرم، سارد، گرژیی، ژان).

4- بێری بۆ خۆئارامکردنەوە چی بکات باشە؟ (ئاماژە بە هەنگاوی 2 بکە). سێ هەناسەی قووڵ، پشتەوژمێری خاو. خۆدواندن. بیرکردنەوە لە دیاردەی ئارام.

5- بێری پاش ئارامبوونەوە، ئەوجا دەتوانێ بیر لە کێشەکەی خۆی بکاتەوە. بێری بۆ چارەی کێشەکەی خۆی، چی بکات باشە؟ (ئاڤان وێڵ بکات. هەستی خۆی بۆ ئاڤان ڕوون بکاتەوە. داوا لە ئاڤان بکات واز بێنێت. ئەویش ناووناتۆرە لە ئاڤان بنێت). (ئاماژە بە هەنگاوی 2 ی «چارەی کێشە» بکە).

6- ئایا چ ڕوو دەدات ئەگەر . . .؟ بە بەکارهێنانی هەنگاوی 3 ی «چارەی کێشە» ڕێگەچارە گونجاوەکان هەڵسەنگێنە.

بێری بڕیار دەدات ئاڤان وێڵ بکات، بەڵام ئاڤان هەر سەر دەکاتە سەری. بێری چارەیەکی دیکە هەڵدەبژێرێت. ئەمجارە، بێری بە دەنگێکی دابڕ داوا لە ئاڤان دەکات چیدی سەر نەکاتە سەری.

7- بێری چی بڵێت؟ چۆنی بڵێت؟ («بەسە، واز بێنە.») گفتوگۆ ساز بکەن دەربارەی دەنگ و شێوەی ڕاوەستان بۆ پێشاندانی پەیامێکی «دابڕ».

8- گەر ئاڤان وازی نەهێنا، هەر سەری کردە سەر بێری، ئەوسا دەبێت بێری داوای یارمەتی لە کەسێکی گەورەساڵی جێباوەڕ بکات. کەسێکی وەکوو کێ؟ (دایکوباوک، دەراوسێ. هەڤاڵێکی بەتەمەن، مامۆستا، ڕابەری جڤاکی لە فێرگە). (هانیان بدە خەڵکی دیکەش بدۆزنەوە).

ئەوجا هەنگاوەکانی چارەی توانج و گاڵتە پێکردن دەنووسینەوە. یەکەم هەنگاوی بێری

چی بوو؟ ڕێنوێنیی فێرخوازان بکە پێشنیازی خۆیان هەبێت. ئەمەش چەند پێشنیازێک: 1- خۆت ئارام بکەوە. 2- توانجگر وێل بکە و لێی دوور بکەوە. 3- گەر سوودی نەبوو، هەستی خۆتی پێ بڵێ و بە شێوەیەکی دابڕ داوای لێ بکە واز بێنێت. هەر سوودی نەبوو داوای یارمەتیی گەورەساڵێک بکە.

ڕۆڵوازی

وەرن دۆخی توانج تێگرتن و گاڵتە پێکردن بکەینە ڕۆڵوازی. سەرەتا من ڕۆڵی بێری دەبینم، هەنگاوەکانی چارەی توانج و چارەی تووڕەبوون پیادە دەکەم. (دڵخوازێک هەڵبژێرە با ڕۆڵی ئاڤان ببینێت).

(ڕۆڵی بێری ببینە، هەنگاوەکانی پۆل پیادە بکە، بۆ نموونە: خۆت ئارام بکەوە، سێ هەناسەی قووڵ هەڵکێشە. بە خۆت بڵێ: سازی دەکەم. ئەو فێرخوازەی ڕۆڵی ئاڤان دەبینێت وێڵ بکە. گەر وێڵکردن کاریگەر نەبوو، بە دەنگێکی دابڕ بە ئاڤان بڵێ: بەسە، واز بێنە. من پێم خۆش نییە گاڵتەم پێ بکرێت.
ئەوجا، پاش ئارامبوونەوە، بیر لە چارەی کێشەکەمان دەکەینەوە. (ئاماژە بە پرسیارەکانی بیردانەوەی هەنگاوی 4 ی پۆستەری «جڵەوگرتنی تووڕەیی» بکە).
دەتوانین ئەم پرسیارانەی خوارەوە بکەین: بۆچی من تووڕە بووم؟ چیم کرد؟ چی کاریگەر بوو؟ چی کاریگەر نەبوو؟ جاری داهاتوو چی بە جۆرێکی دیکە بکەم؟ ئایا من کارێکی باشم کرد؟

بۆ دوور کەوتنەوە لە ڕەفتاری نارێک، ئەم ڕۆڵوازییانەی خوارەوە بە شێوەیەک داڕێژە ڕێگە لە ڕەفتاری وەها بگرێت. بۆ نموونە: فێرخوازان دوو دوو دیاری بکە، یەکێکیان ببێ بە ئەکتەر و ئەوەی دیکەش ببێ بە ڕاهێنەر. ئەکتەر باسەکە دەنوێنێت، هاوکات ڕاهێنەر کۆمەکی دەکات و هەنگاوەکانی وەبیر دەهێنێتەوە.

داوا لە فێرخوازان بکە ئەم دۆخانەی خوارەوە بکەنە ڕۆڵوازی، هەنگاوەکانی لیستەی پۆل پیادە بکەن. ئازاد بە لە دۆزینەوەی پێشنیازی دیکە.

- هاوڕێیەک گاڵتە بە سەروپرچت دەکات.
- هاوپۆلێکت پێت دەڵێت «پشە ترسنۆکەکە».
- دوو فێرخوازی بە تەمەنتر ئاماژە بە تۆ دەکەن و پێدەکەنن.
- هاوپۆلێکت بە بەردەوامی لاسایی تۆ دەکاتەوە.

ئەنجامگیری

ئەمڕۆ فێر بووین چۆن چارەی توانج و گاڵتە پێکردن دەکەین، هەروەها تەکنیکەکانی «خۆئارامکردنەوە» مان پیادە کرد. هەمووومان تووشی کەسانی وەها بووین توانج بگرن و گاڵتە بە بەرانبەر بکەن، بۆیە زۆر باشە بزانین چۆنیان چارە بکەین.

بۆماڵەوە

ئەرکی ماڵەوەی ڕاپۆرتی فێرخواز، ڕاپۆرتی دایکوباوکان

- چارەی توانج و گاڵتە پێکردن وەک توانایەکی جڤاکی بخە لیستەوە و ئەو هەنگاوانەی لە پۆلدا ڕیز کران پڕ بکەوە.

گواستنەوەی زانیار

بۆ فێرخوازانی ڕوون بکەوە کە توانجگرتن و گاڵتە پێکردن بە هیچ شێوەیەک پەسەند نییە. ئەم ڕوونکردنەوەیە دەبێتە سازکردنی ستانداردێک بۆ فێرخوازان و فێر دەبن کە ڕەچاوی بگرن.

یادی ئەمڕۆ: لە فێرخوازان بپرسە داخۆ ئەمڕۆ کەس توانجی تێگیراوە یان گاڵتەی پێ کراوە. بەرخوردی بەرانبەر ئەو ڕەفتارە چۆن بووە.

بەشی سێهەم – جڵەوگرتنی تووڕەیی

وانەی هەفتەم:
با «هەنگاو بە هەنگاو» بەردوام بێت

چەمک

بیردانەوەی کەسەکی و کردەکی دەربارەی هونەرەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» نەخشی ئەو هونەرانە لە ژیانی ڕۆژانەی فێرخوازدا گەشتر دەکەن.

ئامانج

فێرخواز فێر بێت:

- تواناکانی «هەنگاو بە هەنگاو» بناسێت و بنوێنێت.

پێداویستی

- گشت وانە و پۆستەری ئەم بەرگی یەکەمە.
- پارچە کاخەزێکی گەورە بۆ هەر منداڵێک (کاخەزێکی بۆش، دامەنەکەی بە هێڵێک ڕازابێتەوە)
- کۆمەڵێک کەلوپەلی هونەر و وێنەکێشان
- کاخەزی پۆستەر و پێنووسی ماجیک
- نامەیەک بۆماڵەوە، ژمارە 6: با «هەنگاو بە هەنگاو» بەردەوام بێت

ئامۆژگاری بۆ مامۆستا

گوێستنەوە لە بەرنامەیەکی فەرمییەوە بۆ فراژووتنێکی بەردەوامی هەستەکی – جڤاکیی نێو ژیانی ڕۆژانە، کارێکی زۆر گرنگە. مۆدێلی «گواستنەوەی زانیار» و تواناگەلی هەستەکی – جڤاکیی تێهەڵکێشی بەشەکانی دیکەی ژیانی ڕۆژانە بکە.

وەها چاکە ئەم وانەیە بە دوو بەش بگوترێتەوە و منداڵەکان بتوانن لە بەشی دووهەمدا خەریکی تەواوکردن و گۆڕینەوەی نیگارەکانی خۆیان بن.

ئامادەکاری

وانەی ئەمڕۆ دوایین وانەی «هەنگاو بە هەنگاو» ە. ئەمڕۆ کارەتەکان تەواو دەکەین،

بەڵام باسی هەست و چارەی کێشە هەتا کۆتای ساڵ بەردەوام دەبێت. زۆر گرنگە ئەو هونەرانەی فێریان دەبین، ڕۆژانە بەکاریان بێنین. هاوکاریی یەک دەکەین هونەرەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» مان هەردەم لە یاد بن.

وەرن چاوێکی خێرا بە هەموو کارتەکاندا بخشێنینەوە. (کارتەکان بە دەستەوە بگرە و سەرباسی کارتەکان بخوێنەوە. لە فێرخوازان بپرسە داخۆ لەسەر ئەم سەرباسە چیان لە بیر ماوە. یەکە یەکە بە پۆستەرەکاندا بچۆوە).

ئەمڕۆ چالاکیی تایبەتمان دەبێت بۆ یادیکردنەوەی هونەرەکانی «هەنگاو بە هەنگاو». ئەرێ گەمەی «هەستە سەر پێ» تان لە بیر ماوە؟ من باسێک دەکەم، گەر بۆ تۆ دروستە، هەستە سەر پێ. ئەگەر گوتم: «گەر چاوت شینە، هەستە سەر پێ» تەنها ئەو کەسانەی ڕەنگی چاویان شینە دەبێت هەستنەوە سەر پێ. ئەوانەی چاویان شین نییە هەڵناستن. (بۆ هەر یەکێک لەم خاڵانەی خوارەوە، لە یەک دوو فێرخواز بکە بپرسە داخۆ کەی و چۆن ئەو هونەرەیان بەکار هێناوە. پاش هەر نموونەیەک، توانای مەبەست، بۆ نموونە: بەشکردن، لەسەر کاخەزێکی گەورە بنووسە بۆ یارمەتی لە چالاکیی داهاتوودا).

هەستەوە سەر پێ، ئەگەر:

- شتێکت لەگەڵ دۆستێک بەش کردبێت.
- بە سکەهەناسە خۆت ئارام کردبێتەوە.
- بە ئەدەبەوە نۆرەبڕیت کردبێت.
- هەنگاوەکانی «چارەی کێشە» ت پیادە کردبێت.
- هەستی خۆت بۆ کەسێکی گەورەساڵی جێباوەڕ ڕوون کردبێتەوە.
- خافڵاندنت وێڵ کردبێت.
- بە پشتەوژمێر خۆت ئارام کردبێتەوە.
- بتوانی پێمان بڵێیت «دوگمەی تووڕەیی» چین.

- پێشنیازی نۆرەکاریت بە دۆستێک کردبێت.

ئێمە زۆر هونەری گرنگ لە وانەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» ەوە فێربووین. هیوادارم بە بەردەوامی بەکاریان بهێنن.

چالاکی

(فۆتۆی پۆلەکە پێشان بدە). ئەمە وێنەی پۆلێکە هەمان ئەو کارە دەکات کە ئێمەش دەمانەوێت بیکەین. ئەوان خەریکی چین؟ (وێنەکێشان، نووسین، بیرکردنەوە).

هەر یەکەتان وێنەیەکی خۆی بکێشێت، یەک بابەت پێشان بدات کە تۆ لە وانەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» ەوە فێری بوویت. پاشان هەموو وێنە کێشراوەکان دەکەینە پێشانگەیەک بۆ هونەرەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» تاوەکوو هەردەم لە یادمان بن. گەر بۆ بیرۆکە دەگەڕێیت، لە گەمەی «هەستە سەر پێ» بیرۆکە وەربگرە.

پارچە کاخەزێکی گەورە دەدەمە هەر یەکێکتان. ئەم ڕستەیە لە دامێنی کاخەزەکە بنووسن: «لە وانەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» ەوە من ـــــــــــــــ فێربووم.» (ئەم ڕستەیە لەسەر تەختەکە بنووسە تاوەکوو فێرخوازان بینووسنەوە). بۆشاییەکە بە یەک بابەت پڕ بکەوە کە لە وانەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» ەوە فێری بوویت، پاشان نیگارێک بکێشە ڕەنگدانەوەی بابەتەکە بێت.

(کاخەز و پێداویستیی وێنەکێشان بەسەر فێرخوازاندا دابەش بکە. دەکرێت گۆڤار و مەقەست و چەسپیش بدەیتە فێرخوازان، لەوانەیە هەبێت کۆلاژ دروست بکات).

کاتێک فێرخوازان لە دروستکردنی نەخش و نیگارەکانیان بوونەوە، داوا لە چەند دڵخوازێک بکە بەرهەمەکانیان بە پۆلەکە پیشان بدەن. کتێبێکی پۆل یان دیوارنامەیەک لە وێنە و نیگارەکان ساز بکە و لە جێیەکی باشدا هەڵیواسە.

ئەنجامگیری

ئەو نەخش و نیگارانەی کێشاوتانە پیشانی دەدەن چەند بابەتی هەمەڕەنگ لە وانەکانی «هەنگاو بە هەنگاو» ەوە فێربووین. هیوادارم هەموومان ئەو هونەرانە بەکار بهێنین تا بتوانین لەگەڵ یەکدی هەڵبکەین و بگونجێین.

بۆ ماڵەوە

نامەیەک بۆ ماڵەوە، ژمارە 6: با «هەنگاو بە هەنگاو» بەردەوام بێت.

«...»